

MAGYAR POSTA

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M.KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG
MEGBIZÁSÁBÓL A M.KIR. POSTA JOGÁSZ-ÉS MÉRNÖK TISZTVELEŐI
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: **Dr. FORSTER KÁROLY** M.KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ
FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. KOVÁCS JÓZSEF
M.KIR. POSTAIGAZGATÓ. TÁRSZERKESZTŐ: **RAKOSI GYÖRGY**
M.KIR. POSTAFŐMÉRNÖK.

J 161 **Megoldásra váró kérdések** *J 161*

**a kisebb postai szervek kezelési rendjének
újraszabályozásánál.**

(3-ik, befejező közlemény.)

Irta: Dr. BELUS MIHÁLY postatanácsos.

Problèmes à résoudre concernant la réorganisation des fonctions des organismes secondaires de poste (fin des articles précédents).

Par M. le Dr. MIHÁLY BELUS, Conseiller de poste.

Dans cet article, qui est le dernier dans la suite d'articles parus sous le même titre, l'auteur s'occupe, parmi les organismes secondaires postaux, des gares pourvues du service de réception des correspondances et des postes collecteurs se trouvant sur le territoire des grandes villes. Il fait connaître, en détail, des causes qui ont donné naissance à ces organismes postaux et ensuite, il décrit leur fonctionnement et les changements apportés, au cours de leur développement, dans leur service. Pour terminer, il expose les points de vue selon lesquels le service desdits organismes postaux pourrait être modifié.

A magyar Posta 1938. évi november és december havi számában e cím alatt a kisebb postai szerveknek a postai szolgálatban való szerepét a faluzó levélhordók, a tanyai levélhordók és a külterületi kézbesítő- és gyűjtőállomások kezelésével kapcsolatban már volt alkalmam ismertetni. A kisebb postai szervek azonban az említett postai szervekkel még nincsenek kimerítve, mert a külterületi postaszolgálatban a levélfelvevő vasúti állomásokkal, a nagyobb városok területén pedig a postagyűjtőhelyekkel kell még — mint kisebb postai szervekkel számolnunk. E cikkemben tehát — a cikksorozatomi befejezéseként —

e két kisebb postai szerv kezelésével kapcsolatos és megoldásra váró kérdésekre, illetőleg lehetőségekre óhajtok reámutatni.

Levélfelvevő vasúti állomások. A vasútállomásoknak a postaszolgálatba való bekapcsolódása a külterületi postaszolgálat jobb ellátása céljából történt. Azokon a kisebb helyeken ugyanis, ahol postahivatal nem volt, az állomás előjáróknak a postaszolgálatba való bevonásával akartak módot nyújtani az állomás közelében lakók, illetőleg az állomás közelében esetleg alakult telepeken állandóan alkalmazott munkások legegyszerűbb postai igényeinek könnyebb kielégítésére. E célból a kerületi postaigazgatóságok a MÁV illetékes üzletvezetőségével egyetértésben intézkedtek aziránt, hogy egyes állomásokon az állomás, előjáró postai értékcikkekét árusítson, továbbá a közönséges levélpostai küldeményeket összegyűjtse, azokat kötegbe, illetőleg levélcsomagba foglalva, a vasúti kalauz által az e célra megjelölt postahivatalhoz, illetőleg mozgópostához továbbítsa és az ezektől kapott közönséges levélpostai levélküldeményeket a címzetteknek kiszolgáltassa. Az állomás előjárók e szolgálatért a postától havi 6 korona átalányt élveztek. (Szab. Gyűjt. III. 82. f. sz. 9179/1892. sz. körrendelet.)

A vasúti állomásoknak a postaszolgálatba ilyen alakban történt bevonása a közönség postai igényeit azonban állandóbb jelleggel nem elégítette ki. Rövidesen felmerült annak a szüksége is, hogy a vasúti állomás ne csak közönséges levélpostai küldeményeket, hanem ajánlottakat is felvegyen. Az ajánlott levélpostai küldemények felvételének szorgalmazása magától a vasúttól indult ki. A vasúti állomások ugyanis a hozzájuk érkező vasúti szállítmányok címzettjeit az áru érkezéséről — egyes előirt esetekben — ajánlott levélben kötelesek értesíteni. A vasúti értesítvényeket tartalmazó ajánlott leveleknek a postára adása egyes esetekben nagy nehézségbe ütközött. Ha ugyanis a vasútállomásnak nevet adó helységben postahivatal nem működött, vagy ha volt is postahivatal, de az az állomástól igen messzire esett, az ajánlott levél postára adása miatt nagy utat kellett megtenni. E nehézség legegyszerűbb megoldásaként kínálkozott tehát az amúgyis postaszolgálatot teljesítő vasúti állomásoknak az ajánlott levelek felvételével való megbízatása. Természetesen a vasúti állomásoknak ajánlott levél felvételével való megbízatása nem korlátozódhatott csupán a vasútállomás hivatalos levelezésére, hanem az állomáselőjáró bárkitől köteles volt, bárhová szóló ajánlott leveleket felvenni.

A vasútállomásoknak a levélpostai küldemények (közönséges és ajánlottak) felvételére és a felvett levélpostai küldemények továbbítá-

sára vonatkozó szabályait, a kereskedelemügyi miniszter 34.011/1898. számú körrendeletével kiadott utasításban találjuk. (Szab. Rend. Gyűjt. III. rész. 83. fsz.)

Az utasításban foglaltak szerint a levélpostai küldemények bérmentetésére szükséges postabélyeg szükséglet fedezéséről az állomásfőnöknek kellett gondoskodni, mert erre a postaigazgatóságtól ellátmányt nem kapott. Az állomásfőnökség által felvett közönséges levélpostai küldeményekre ragasztott bélyegeket az állomás kelti bélyegzőjével kellett értékteleníteni. Az ajánlott küldemények felvételénél, nyilvántartásánál és továbbításánál a vasúti állomásfőnökök ugyanazok a szabályok szerint jártak el, mint a postahivatalok. Ennek megfelelően a felvett ajánlott leveleket az állomásfőnök abban az időben érvényes kezelési rendnek megfelelően az ajánlott levelek felvevő könyvébe vezette be s azután a feladóvevényt állította ki. A feladóvevényt, továbbá az ajánlott levelekre ragasztott bélyegeket az állomás keletbélyegzőjével kellett lebélyegezni. Expressz kikötéssel feladott közönséges és ajánlott leveleket az akkori kezelésnek megfelelően vörös irónnal keresztvonással kellett megjelölni.

Az állomásfőnök a felvett levélpostai küldeményeket kötegelve, levélcsomagban, az ajánlottakat rovatlapban egyenként, tehát tételesen rovatolva továbbította a vasútvonalon közlekedő mozgópostához.

Az állomásfőnök az általa készített levélzárlatot saját közege útján csak az éjjeli vonatban közlekedő mozgópostához közvetítette, a napali vonatokhoz ellenben a közvetítést a postahivatal küldönce végezte. Az állomásfőnök által közvetített levélcsomaghoz az átadójegyzéket az állomásfőnök állította ki. A mozgóposta az átvétel elismeréséül üres átadójegyzéket adott. Ezeket az üres átadójegyzékeket az állomásfőnök gyűjtötte és hó végén megőrzés végett a kijelölt postahivatalnak adta át. Azokon a helyeken, ahol postahivatal nem volt, a vasútállomás által készített levélcsomagot (levélzárlatot) a mozgópostához mindig az állomásfőnök saját közege útján közvetítette.

A vasútállomás a havi kezelési okmányait az ellenőrző postahivatalhoz küldötte be.

A vasútállomások a náluk feladott ajánlott levelekre vonatkozó felhatalmazások kezelésével nem voltak megbízva, mert az a kijelölt postahivatal feladata volt. Ugyancsak a kijelölt postahivatal kezelte a vasúti állomás által felvett és tértiként visszaérkező ajánlott küldeményeket is.

A levélpostai küldemények felvételével megbízott állomásfőnökök a postai kezelésért havi 3 forint (6 korona) jutalékot kaptak.

A háború előtt 140—150 levélfelvevő vasúti állomás működött. (A m. kir. posta távirda és távbeszélő statisztika 1912-13-14. évfolyam.) Jelenleg a levélfelvevő vasúti állomások száma 17. Ez a szám a Felvidék részbeni visszacsatolásával bizonyára emelkedik. A levélfelvevő vasúti állomások kezelői (állomáselőjárók, állomásvezetők) a postai szolgálat ellátásért ma havi 2 pengő átalányt kapnak.

A levélfelvevő vasúti állomások postai szolgálatának működési köre az idők folyamán alig változott. Bővíteni ezeknek az állomásoknak postai munkakörét legfeljebb a csomagfelvétellel kapcsolatban lehetne. A vasúti levélfelvevő állomásoknak postai csomagfelvétellel való megbízatás azonban a MÁV áruszállításával kapcsolatos üzleti érdekeit érintené, ezért ez a gondolat alig alkalmas további mérlegelésre. Egyébként pedig a levélfelvevő vasúti állomások munkakörének további kiterjesztése végeredményként postaügynökség berendezését jelenti.

A levélfelvevő vasúti állomások azokon a helyeken, ahol a postai forgalom kezdetleges, az adott keretek között is jó szolgálatot tehetnek a közönség posta szükségleteinek kielégítésénél. A postaszolgálat eredményesebb ellátásának biztosítása céljából azonban a gyakorlati tapasztalatokon alapuló meggyőződés szerint bizonyos kiegészítő intézkedésekre volna szükség. Nevezetesen a fentebb idézett Utasításnak azt a rendelkezését, hogy az állomáselőjáró a postai értékcsikket saját pénzéből szerezze be, ma már tovább fenntartani alig volna célszerű. E rendelkezésnek az a következménye, hogy egyes állomáselőjárók (állomásvezetők) postai értékcsikket egyáltalán nem tartanak és így azt a célt, hogy a közönségnek a levélpostai küldemények feladását megkönnyítsék, alig szolgálják. Mind a közönség, mind a posta elsőrendű érdeke tehát, hogy a vasúti felvevő állomások kezelői megfelelő postai értékcsikk-készlettel hivatalból látassanak el. (Egyes helyeken ez már meg is történt.) Természetesen az állomáselőjárókat (állomásvezetőket) az eladott postai értékcsikk után értékcsikkárusítási jutalék illetné meg. Az értékcsikkárusító-jutalék összegét azonban olyan százalékban kellene megállapítani, hogy az az értékcsikk eladását előmozdítsa. Ha az állomáselőjárók (állomásvezetők) részére az értékcsikkárusítási jutalék alacsony százalékban lesz megállapítva, az az érdekelteket nem ösztönzi értékcsikkforgalmuk emelésére. Éppen ezért fontolóra kellene venni, hogy nem lehetne-e a levélfelvevő vasúti állomások vezetői részére a magánértékcsikkárusok részére járó árusítói jutalékot rendszeresíteni. Ugyancsak kedvezően befolyásolná a levélfelvevő vasúti állomások forgalmának alakulását az is, ha postakezelési átalányukat

jövőben a forgalom emelkedésének arányában fokozatosan emelkedő összegben állapítanánk meg.

A levélfelvevő vasúti állomásoknak postai kezelését illetőleg a következők volnának kívánatosak: A vasúti felvevő állomásokat kézi postai díjszabással, de legalább zsebdíjszabással kellene ellátni. Az állomáselőjárók (állomásvezetők) postakezelési ismereteinek könnyebb elsajátítása végett, a levélfelvevő vasúti állomások részére külön utasítást kellene kiadni. Ebben az utasításban a kezelést a megváltozott postakezelési rendnek megfelelően kellene szabályozni. A felvett ajánlott levelek könyvelésére véleményem szerint leghelyesebb volna a szelvényes felvevőkönyv használatának elrendelése egyrészt azért, mert az indigós felvételi okirathoz a vasúti alkalmazottak hozzá vannak szokva; másrészt, mert ebben az esetben a felvevőkönyv indigós példánya (törzslapja) a nyilvántartás céljait is szolgálná. (A törzslapból ugyanis mindenkor meg lehet állapítani az állomás által felvett ajánlott levelek adatait.) Az ajánlott levelek felvételénél az ajánlott küldemények feladóvevényének használatát egyrészt ezért nem volna célszerű rendszerezíteni, mert a feladóvevények készletben tartása az állomásfőnökségekre terhet róna, másrészt e rendszer mellett, nem volna semmiféle nyilvántartás a vasúti állomás által felvett ajánlott levelekről. További hátránya volna az ajánlott küldemények feladóvevényének, hogy a felvett ajánlott küldemények egyenlegét is vezetni kellene, ami pedig a kezelés egyszerűségét csak zavarná. A vasútállomásoknál tehát a postai felvételnél csupán egyetlen kezelési nyomtatvány nevezetesen a szelvényes felvevőkönyv volna.

A levélfelvevő vasúti állomások a felvett ajánlott leveleket épúgy mint eddig, levélzárlatban (levélcsomagban) rovatlappal továbbítaná a vasútvonal mentén közlekedő mozgópostákhoz. A vasúti állomás által készített levélzárlatoknak a mozgópostával való közvetítése az állomáselőjárók (állomásvezetők) feladata volna.

A vasútállomások a szelvényes felvevőkönyv törzslapjait beteléskor, a rovatlapok másolatait pedig havonként összegyűjtve, a kijelölt postahivatalhoz küldenék be.

A levélfelvevő állomás által felvett ajánlott levelekre vonatkozó felszólalások kezelésével az állomáselőjárókat a jövőben sem kellene megbízni, hanem ezt a szolgálatot a kijelölt postahivatalra kellene bízni. Ugyancsak ez a hivatal kezelné a vasútállomás által felvett és tértiként visszaérkező ajánlott leveleket is.

A vasútállomás felvevő postaszolgálatának a vázolt keretekben való

szabályozása, illetőleg utasításba foglalása, a kezelés egyöntetűségének biztosítása céljából feltétlenül szükséges. Különösen nagy nehézséget jelent az utasítás hiánya olyan esetekben, amikor a postaszolgálatot ellátó állomáselőjáró megbetegszik, szabadságra megy stb. Ilyen esetekben ugyanis a felváltó megfelelő utasítás hiányában a postaszolgálatot vagy egyáltalán nem, vagy csak hiányosan látja el.

Postagyűjtőhelyek. A kisebb postai szervekkel, amint már fentebb említettem, nemcsak a külterületeken, hanem a nagyobb városokban is találkozunk, és ez a városokban működő kisebb postai szerv, a postagyűjtőhely.

A nagyobb városokban postagyűjtőhelyeket úgy a postahivatallal már bíró forgalmasabb városrészekben, mint a városok gyéribben lakott és postahivatallal még nem rendelkező területrészein is állítottak fel. Ennek megfelelően a postagyűjtőhelyek felállítására tulajdonképpen két célt szolgál; egyik, hogy a postahivatalokban történő feladásnál időnként beálló torlódásokat a könyvelt küldemények felvételének elirányításával csökkentse a másik, hogy a postai szervvel még nem bíró gyéribben lakott városrészekben legalább azoknak a könyvelt postaküldeményeknek a feladását megkönnyítse, amelyeknek felvétele különösebb szakavatottságot nem igényel. A gyéribben lakott területrészekben felállított postagyűjtőhelyeket tulajdonképpen átmeneti postaszerveknek is tekinthetjük, mert a gyűjtőhelyek korlátolt működési körük miatt a közönség érdekeinek csak részbeni jobb kiszolgálását jelentették. Éppen ezért idővel ezeken a helyeken működő gyűjtőhelyeket postaügynökségekkel, illetőleg postahivatalokkal váltották fel.

A postagyűjtőhelyek felállítását az 1899. évben kiadott 55.658. számú kereskedelmiügyi miniszteri rendelet határozta el. Ugyanezzel a rendelettel adatott ki a m. kir. posta gyűjtőhelyek részére szóló utasítás is. Az utasítás a gyűjtőhelyek szervezetét, kezelését és a gyűjtőhelyek kezelőinek javadalmazását foglalja magában.

A gyűjtőhelyek felállításának engedélyezése miniszteri hatáskörbe tartozott, az engedélyezett gyűjtőhely kezelőinek pályázat nélküli kijelölési joga azonban a posta- és távirdaigazgatóságokat illette meg.

A postagyűjtőhelyek kezelői rendszerint a kereskedelmi osztályhoz tartozó egyének közül kerültek ki, így nyílt üzlettel bíró kiskereskedők, dohánytőzsdetulajdonosok, vagy más erre vállalkozó, megfelelő helyiséggel rendelkező értelmes egyének, akiket alkalmaztatásuk előtt az a kincstári hivatal, amelynek ellenőrzése és felügyelete alá tartoztak, okta-

tott és akik szerződéskötéssel történt alkalmaztatásuk előtt vizsgát tettek.

A postagyűjtőhely felvételi szolgálatának céljaira a gyűjtőnek vagy külön helyiséget, vagy üzletében a posta felvételi szolgálat céljaira megfelelő nagyságú elrekesztett helyet ingyen kellett rendelkezésre bocsátani.

A postagyűjtőhelyek címtáblával és levélszekrénnel voltak felszerelve és úgy ezeket, mint a szükséges segédkönyveket (kézidijszabás, díjövmutató stb.) nyomtatványokat, hely- és keletbélyegzőt, levél- és tizedesmérleget a m. kir. posta adta, ellenben a többi felszerelési tárgyakat és írószereket a postagyűjtő sajátjából szerezte be. A kezelést a postagyűjtő személyesen látta el, de előzetes engedéllyel a helyettesítés is meg volt engedve. A helyettes cselekményeiért azonban a gyűjtőhely kezelője viselte a felelősséget. Mind a gyűjtőhely kezelő, mind helyettese fogadalmat tettek.

A postagyűjtőhelyek a székhely nevével és a gyűjtőhely jellegének meghatározásául szolgáló „gy“ betűvel, valamint ugyanarra a helyre nézve sorszámmal jelöltettek meg, pl. „Szeged gy 1., Szeged gy 2“. A postagyűjtőhelyek hétköznapiokon 8-tól 12 óráig és délután 2-től 6 óráig, vásár- és ünnepnapokon pedig d. e. 9–10 óra között állottak a közönség rendelkezésére.

A posta gyűjtőhelyein fel lehetett adni

1. bárhova szóló díjköteles ajánlott levelet,
2. belföldre, Ausztriába és Németországba szóló legfeljebb 400 korona értékű közönséges csomagot.

Közönséges magán- és hivatalos levelezést, továbbá hivatalos (portómentes) ajánlott leveleket és csomagokat a gyűjtőhelyeken általában felvenni nem lehetett. A gyűjtőhelyek természetesen postai árucikkeket is árusítottak (Utasítás 3. §.).

A gyűjtőhely által kiállított felvevő okiratok és feladóvevények hitelessége és bizonyító ereje tekintetében teljesen azonos érvényű volt a m. kir. postahivatalok által kiállított okmányok hitelességével és bizonyító erejével. A postagyűjtőhelyek által felvett küldeményekért a posta épúgy szavatolt, mint a postahivatalban felvett küldeményekért. (Utasítás 4. §.)

A postagyűjtőhelyek a felvett ajánlott levélpostai küldeményekre saját ajánlási ragjegyet ragasztottak és könyvelés után a küldeményeket, illetőleg az azokra felragasztott bélyegeket keletbélyegzővel bélyegezték le. Utánvételes ajánlott levelekhez a hivatalos postautalványt,

tértivevényes ajánlott levelekhez a tértivevényt, a gyűjtőhely kezelője csatolta. (Utasítás 10. §.)

A postagyűjtőhelyek az általuk felvett csomagokat és szállítóleveleket a postahivatalokhoz hasonlóan szerelték fel, továbbá a szállítóleveleket, illetőleg a bérmentesítés céljából azokra ragasztott bélyegeket keletbélyegzőjükkel bélyegezték le. (Utasítás 11. §.)

A felvett levélpostai küldemények és szállítólevelek továbbítása a gyűjtőhely és az illető kincstári hivatal között közlekedő járattal pénzeszsákban történt. A felvett csomagokat a járatkísérő a gyűjtőhelynek külön a célból vezetett könyvecskéjében névaláírásával ismerte el. (Utasítás 12. §.)

A gyűjtőhely által felvett küldeményekre vonatkozó felszólalást az ellenőrző kincstári hivatal a felvevőkönyvnek nála őrzött másodpéldányai alapján intézte el. A gyűjtőhelyen feladott küldeményekre vonatkozó visszajelentések elintézése, valamint a tértküldemény kezelése az ellenőrző kincstári hivatal feladata volt (Utasítás 14. §.).

A gyűjtőhelyek illetménye a következőkből alakult:

a) a vásárolt és elárusított, vagy a küldemények bérmentesítésére felhasznált postabélyegek és értékcikkek után járó 1%-os árusítói jutalék;

b) minden egyes felvett ajánlott küldemény után 2 fillér és

c) mindenegyes felvett csomag után 10 fillér.

Ha azonban az a), b) és c) szerint járó illetmények összege 60 koronát meghaladt, a 60 koronán felül minden további ajánlott levélért csak 1 f, és minden további csomagért csak 6 f kezelési díj volt felszámítható.

A postagyűjtőhelyek a gyakorlatban igen jól beváltak, sőt a forgalmasabb helyeken a forgalmuk olyan méretet öltött, hogy itt-ott a gyűjtőhelyek forgalmának korlátozására is kellett gondolni.

A postagyűjtőhelyek felállításának, amint már említettük, a főcélja az volt, hogy a közönségnek lehetővé tétessék egyes küldeményeinek hozzá közelebb fekvő postahelyeken való feladása. A postagyűjtőhelyek tehát az egyes és nem a tömeges feladására voltak szánva. A gyűjtőhelyek kezelői azonban — illetményeik emelése céljából — a tömegesen feladandó küldeményeket is magukhoz irányították. A gyűjtőhelyek kezelőinek ez az eljárása ellenkezett az intézmény rendeltetésével, de a kincstár érdekeivel is, mert elvonta a tömeges forgalmat is a postahivataloktól, amelyek e célra költséges berendezéssel és kellő személyzettel állottak a közönség rendelkezésére. Különösen Budapest

székesfőváros területén működő gyűjtőhelyek kezelői tévesztették rendeltetésüket szem előtt és ezek abból a célból, hogy a havi kezelésüket és ezen át jövedelmüket fokozzák, a csomagok tömeges felvételére üzletszerűen rendezkedtek be. Nevezetesen a gyűjtők a tömeges csomagfeladókat személyesen felkeresték, sőt egyesek a feladóknak jutalékukból bizonyos részt átengedtek, ajándékokkal kedveskedtek stb., stb., csak hogy a tömeges csomagfeladást maguknak megszerezhessék. Ennek a kapzsiságnak a megakadályozása tette szükségessé a gyűjtőhelyek csomagfelvételének a korlátozását, illetőleg javadalmazásuk újraszabályozását.

Ez az újabb szabályozás a kereskedelmi minisztérium 76.808/1901. számú rendeletével történt, és a rendelettel kapcsolatban új utasítás is került kiadásra. Az idézett rendelet a gyűjtőhelyek működési körét akként változtatta meg, hogy azok 400 korona értékű készpénzt vagy drágaságot nem tartalmazó betétsomagokat is felvehettek, a csomagok tömeges felvételét azonban a rendelet megtiltotta. A gyűjtőhely ugyanis naponként ugyanazon feladótól legfeljebb 10 csomagot vehetett fel.

Az idézett rendelet a gyűjtőhelyek illetményeit a következőképen változtatta meg: az egyes felvett ajánlott küldemények után 800 darabig 2 fillér, 800 drb-on felül pedig 1 fillér; a csomagoknál 500 darabig csomagonként 10 fillér, 500 drb-on felül pedig 5 fillér.

A gyűjtőhelyek kezelői azonban a nagyobb forgalom s ezen át a nagyobb jövedelem szerzése céljából a feladókat továbbra is zaklatták és ennek következtében a postahivatalok és a gyűjtőhelyek között bizonyos verseny fejlődött ki. Minthogy a postai gyűjtőhelyek főcélja az egyes feladások voltak, nem pedig az, hogy a postahivataloktól minél több tömegesen feladott küldeményt vonjanak el, a gyűjtőhelyek működésének hivatásszerű keretek közé való szorítása elsőrendű feladat volt. E célt az 1907. évi május hó 28-án kelt 13.717/1907. sz. rendelet a gyűjtőhelyek további felállításának korlátozásával és a gyűjtőhelyek kezelői illetményeinek újabb szabályozásával oldotta meg.

Az idézett rendelet az új postai gyűjtőhelyek felállítását megszüntette és a városok belterületén megüresedőket többé nem kívánta betölteni. A rendelet szerint postai gyűjtőhelyek felállítását kivételesen csak a külső városrészekben, a forgalmi központoktól távoleső helyeken lehetett engedélyezni, ahol a postagyűjtőhelyek működése a közönségre nézve tényleg üdvösnek mutatkozott. A szóbanforgó miniszteri rendelet egyben felhatalmazta az igazgatóságokat, hogy a minisztérium

elé csak ilyen irányú kérelmeket terjesszenek elő és minden más kérelmet az idézett rendeletre való hivatkozással utasítsanak el.

A szóbanforgó rendelet a gyűjtőhelyek illetményeit a következőkben szabályozta:

Az értékcikkarusítási jutalék változatlan 1% maradt. A felvett ajánlott küldemények után 500 drb-ig 2 fillér, 500 drb-on felül 1 fillér állapított meg. A csomagoknál 500 drb-ig 5 fillér, 500 drb-on felül 3 fillér járt. A munkajutalék együttes összege azonban 100 koronát nem haladhatott meg.

A postagyűjtőhelyek illetményeinek mérséklése, illetőleg maximális havi 100, évi 1200 koronában való megállapítása különösen Budapesten a legnagyobb gyűjtőhelyek kezelőinél sérelmes volt. Budapesten 1911-ben 45 gyűjtőhely közül hét volt olyan, amelyeknél az illetmény, ha a korlátozást nem alkalmazták volna, a tényleges forgalom alapján az évi 1600 koronát is meghaladta volna. Ezek a gyűjtők arra hivatkozva, hogy a forgalom lebonyolítására külön kisegítő munkaerőt kell tartaniok, illetményeiknek a tényleges forgalom után való megállapítását kérték. A 12.336/1911. sz. kereskedelemügyi miniszteri rendelet ezeknek a gyűjtőknek a részére a havi 100 koronás maximumot 135 koronára, illetőleg az évi 1200 koronát 1620 koronára emelte fel. Ez a kivételes engedmény azonban csak Budapestre vonatkozott.

Az 1907-ben tett annak az intézkedésnek, hogy a városok belterületén a gyűjtőhelyek felállítását megszüntette, illetőleg a megüresedőket többé nem kívánta betölteni, csak a háború és a háborút követő forradalmi idők hozták meg az eredményét. A gyűjtőhelyek közül ugyanis a háború alatt több megszűnt, az azt követő nehéz időkben pedig valamennyi megszűnt. Ma az egész országban csak egy működik. (Budapesten a Carlton-szállóban.)

Az előadottakból nyilvánvaló, hogy a posta gyűjtőhelyeknek, mint kizárólag feladói szolgálatra berendezett, korlátozott munkakörrel működő postai szerveknek a felállítása, illetőleg rendszeresítése a városok gyéribben lakott villanegyedeiben, vagy a beépülés alatt álló területein, ahol még postai szerv nem működik, ma is szükséges és megokolt lehet. A városok beépült területein azonban a postahivatalok közé beékelve, a nagyforgalmú kincstári hivatalok felvevő szolgálatának tehermentesítés céljából a gyűjtőhelyek felállítása nemcsak a már fentebb hivatkozott 1907. évi kereskedelmi miniszteri rendeletben foglaltak szerint nem kívánatos, hanem azok felállítását a mai gazdasági körülmények sem követelik.

A postagyűjtőhelyek működési körét illetőleg úgy gondolom, legcélszerűbb volna a felvevő szolgálatot jövőben is az ajánlott levelekre és a csomagokra korlátozni, azonban azzal a kiegészítéssel, hogy ahol ez helyénvalónak látszik, és megoldható, a távirat felvételi szolgálat és a távbeszélő szolgálat is bekapcsolassék. A pénzfelvételi szolgálat rendszeresítése e szerveknél azért nem javasolható, mert ha ennek szükségessége felmerül, akkor már nem postagyűjtőhely, hanem postaügynökség létesítése az indokolt. A postagyűjtőhelyek a felvevő szolgálatot egyébként az új kezelési rendszernek megfelelően úgy látnák el, mint a postamesteri hivatalok. A gyűjtőhely által felvett küldeményeket a gyűjtőhely és az ellenőrző-hivatal közötti járat szállítaná. A felvett küldeményekre vonatkozó visszajelentések, felszólalások stb. elintézése az ellenőrző hivatal feladata volna. A gyűjtőhelyek illetményeit hasonlóképen más postai szervekhez a munkaegységek alapján kellene megállapítani.

*

Befejezve a kisebb postai szervek kezelésével kapcsolatos cikksorozatomat úgy gondolom, hogy az ügy érdekében lévő volt a kérdésekkel részletesebben foglalkozni. A postakezelés nagy változásainál, illetőleg újraszabályozásánál ugyanis ezek a kisebb szervek — a postaügynökségeket kivéve — még nem kerültek sorra, célszerűnek véltem tehát a szabályozás előtt e szervek helyzetét a régebben érvényben volt szabályokon keresztül megvilágítani, illetőleg rámutatni a postakezelésben beállott változásoknak e szervek kezelésénél jelentkező hatásaira. Tettem pedig ezt azzal a meggyőződéssel, hogy a részletkérdések megvilágításával megkönnyítettem a kisebb postai szervek új szabályzatának előkészítő munkálatait.

A magyar postaszolgálat berendezése a felszabadult Felvidéken.

Irta: Dr. MAGOS GYŐZŐ, postasegédtitkár.

**Organisation du service postal hongrois sur le territoire de la Haute-Hongrie,
rattaché à la mère-patrie.**

Par M. le Dr. GYŐZŐ MAGOS, Aide-Secrétaire de poste.

L'auteur fait connaître l'activité de la poste hongroise en connexion avec la reprise du service et l'organisation des bureaux de poste sur le territoire de la Haute-Hongrie, rattaché à la mère-patrie. Il donne un compte-rendu des travaux de préparation fait en vue de pourvoir le personnel et le matériel des bureaux de poste situés dans les régions mentionnées. Ces travaux soigneusement exécutés ont facilité l'installation rapide des établissements postaux, la réorganisation du personnel resté dans le service hongrois et la reprise du bon fonctionnement du service.

En outre, il esquisse les organes étant provisoirement chargés de l'administration des bureaux de poste de la Haute-Hongrie.

A trianoni rabságba taszított magyarok milliói felett, húsz év szenvedése után felvirradt a szabadulás reménycsillaga. A felelős hatalmak lelkiismerete megmozdult és ennek első eredményeként egy millió felvidéki testvér hazatért.

A történelmi idők láza még ég és szemünk előtt még mindig ott él a magyar honvédség dicsőséges előnyomulásának minden egyes mozzanata. Az ország népe méltóságteljes örömmel ünnepelt, a felszabadult Felvidék minden egyes városa-falúja túlradó boldogsággal szórta a magyar kertek minden virágát a bevonuló honvédség elé.

Ezek a nemzeti örömnök és boldogságnak külső megnyilvánulásai. Hogy ezt a magyarság megérhette, ahhoz önzetlen, szívós és fáradhatatlan előkészítő tevékenységre, majd az események rohanásával lépést tartó gyors cselekvésre volt szükség.

Illetékes tényezők kijelentése szerint ebből az önfeláldozó hazafias munkából a magyar állam minden egyes szerve a neki kijáró részt becsülettel elvégezte. A történelmi idők e lázas munkájából a magyar posta is kivette méltó részét.

A magyar posta az országhoz visszacsatolt felvidéki területen az első berendezkedés tekintetében a maga legsürgősebb feladatait már elvégezte. Azt hiszem, érdeklődésre tarthat számot, ha rövid össze-

foglalásban ismertetem az előkészületi munkálatok, majd a berendezkedés egyes fontosabb mozzanatait.

A felszabadulásra váró Felvidék postai szolgálata megszervezésének gondolatával a posta felszabadulás komoly reményének első percétől kezdve foglalkozott anélkül, hogy az előkészítő tevékenység megkezdésére másrészről kezdeményezés történt volna. Azt, hogy ezek az előzetes elgondolások a felszabaduló postahivatalokat miképpen igyekeztek volna berendezni és a csonkaországi postahálózat vérkeringésébe bekapcsolni, ismertetni felesleges, mert a felszabaduló területre később elrendelt katonai igazgatás rendszere miatt ezek a polgári síkon elgondolt tervek megvalósításra nem kerülhettek. Ebből az előkészítő munkából is azonban figyelemre méltó az a tevékenység, amely a felszabaduló hivatalok pótlásra szoruló személyzeti szükségletét igyekezett előre biztosítani és e hivatalok anyagellátásának alapját is megvetette.

A posta kitűzött célja az volt, hogy a felszabaduló terület jelentősebb (a városi) postahivatalait lehetőleg a magyar honvédség bevonulásával egyidejűen, a többit pedig a lehető legrövidebb időn belül berendezze úgy, hogy azok azonnal a magyar posta kezelési rendszere mellett, magyar keletbényegzők használatával kezdjék meg működésüket.

E célkitűzés előkészítésére ezért elsősorban összeirattak azok a postahelyek, amelyek felszabadulásával a népi önrendelkezés elve alapján a magyarság joggal számolhatott. A világháborút megelőző időből származó és még rendelkezésre álló különböző adatok alapján hozzávetőlegesen megállapítható volt e hivatalok valószínű létszámszükséglete. A posta természetesen számolt azzal, hogy a felszabaduló hivataloknál marad vissza bizonyos számban a csehszlovák posta szolgálatában állott olyan postaszemélyzet is, mely ellen nemzethűség szempontjából észrevétel nem lesz. Mivel ezeknek a magyar posta szolgálatába való átvételét a magyar posta kezdettől fogva tervezte, az anyaországból a Felvidékre csak annyi postaalkalmazott kirendelését tervezték, amennyi a jelentkező hiányok pótlására, illetőleg a csehszlovák szolgálatból visszamaradó személyzet fokozatos átképzésére szükségesnek látszott. A pótlásra szükséges személyzet megállapítása, kijelölése volt tehát az első és legsürgősebb feladat, amely megoldásra várt.

A berendezkedésre irányuló kezdeti tevékenységnek további feladata a felszabaduló postahivatalok anyagellátásának előkészítése volt. Számolni kellett ugyanis azzal, hogy a felszabaduló területen lévő postahivatalok esetleg a szolgálat megindításához szükséges legelemibb fel-

szerelési tárgyak nélkül kerülnek átvételre. Ezért a feltétlenül szükséges érték cikk- és nyomtatványkészleten kívül bizonyos üzemenyagkészlet előkészítéséről is gondoskodni kellett. Nagy gondot okozott az is, hogy a felsorolt szükségletekből első készletként a hivatalt megnyitó postabiztos mennyit vigyen magával. A szükségesnek vélt anyagok ugyanis tekintélyes súlyt képviseltek, ezért első ellátmányként csak annyit lehetett előkészíteni, hogy azt a biztos — a szállítási lehetőségek tekintetében számításba vett nehézségek figyelembevételével — minden nehézség nélkül, ha szükséges, személygépkocsin is magával vihesse.

E megfontolások alapján a hivatalok valószínű forgalmához képest négyféle méretű (kincstári, nagyforgalmú, közepforgalmú és kisforgalmú postamesteri) érték cikk ellátmány egység-csomagok készültek. A nyomtatványokból is egységcsomagok készültek, külön a kincstári és külön a postamesteri hivatalok részére. És végül a szolgálat megkezdéséhez feltétlenül szükséges postaüzemi anyagok előkészítése is ugyancsak kétféle méretben külön a kincstári és külön a postamesteri hivatalok részére, — megtörtént.

Gondoskodás történt arról is, hogy a felszabaduló hivatalok a megnyitáskor keletbélyegzővel, pecsétnyomóval, ajánlási és egyéb ragjegyekkel és ellenőrző szám bélyegzővel mielőbb elláthatók legyenek.

A vázolt tevékenységgel az említett első előkészületi tevékenység véget ért. A postának ez az öntevékenysége azt eredményezte, hogy akkor, amikor a felvidéki postaszolgálat kereteit a katonai szervekkel karöltve és a katonai igazgatás szempontjait szem előtt tartva meg kellett teremteni, az anyagellátás kérdésével már alig kellett foglalkozni. A későbbi tapasztalatok pedig azt mutatták, hogy ezek az előkészületek nagyrészt beaváltak és a postaszolgálat zavartalan megindításához hathatósan hozzájárultak.

*

A komáromi tárgyalások küszöbén, amikor már kétségtelennek látszott, hogy a felvidéki magyarság felszabadulásának ideje feltartóztathatatlanul közeleg, a felszabaduló Felvidék igazgatásának kérdését is rendezték. A később közzé is tett rendelkezés szerint a felszabaduló területen — a szükséges átmenet idejére — a közigazgatás irányítását a katonai parancsnokságok látják el. Az intézkedési jog e területre a katonai igazgatás tartama alatt minden vonatkozásban I. fokon a járási katonai parancsnokokat. II. fokon a hadtestparancsnokságokat és III. fokon a honvéd vezérkar főnökét illeti meg. A vasút és a posta

igazgatása a felszabadult területen egyelőre teljesen a katonai igazgatás hatáskörébe ment át.

A katonai igazgatás lényegében annyit jelent, hogy a felszabadult területen az „impérium“ gyakorlása egyelőre katonai feladat. A polgári élet különböző területein szükséges igazgatási cselekmények előkészítése, majd azok végrehajtása tulajdonképpen a katonai igazgatás alatt álló területen is az egyes polgári szakigazgatási szervek kezében maradt. Ennek folytán gondoskodni kellett olyan összekötő szervekről, amelyek a polgári szakigazgatási szervek részéről előkészített intézkedéseket összefoglalják és e rendelkezéseket a katonai részről történő jóváhagyásra előterjesztik. A feladat elvégzésére a vezérkar főnöke mellett, a vezérkar főnökének alárendelve, *polgári csoport*, a katonai parancsnokságok mellett *polgári osztály*, a járási katonai parancsnokságok mellett pedig *járás közizgazgatási* előadók működnek. A vezérkar főnöke és a minisztérium között az összeköttetést *kormány megbízott* tartja fenn. Ez a kormány megbízott egyúttal a vezérkar főnöke melletti polgári csoport vezetője is.

Az említett katonai szervek melletti polgári alakulatokban a szakszerűség biztosítására minden egyes tárca egy-egy közizgazgatási tisztviselővel képviselve van. A vezérkar főnöke melletti polgári csoportban, valamint a bevonuló katonai parancsnokságok mellett működő polgári osztályokban a m. kir. posta is képviselőhöz jutott.

*

A felszabaduló terület postaszolgálatának megszervezésére létesített postai igazgatási szerveket a katonai igazgatás vázolt keretei között kellett kiépíteni. Az igazgatásra váró nagy feladatok egységes, szakszerű és gyors megoldására ezért intézkedés történt, hogy a felvidéki postaszolgálat berendezésével kapcsolatos összes intézkedések egy kézben összpontosuljanak. Az ügyeknek ez a legfelsőbb irányítása a vezérkar főnöke melletti polgári csoportba kijelölt (ottani elnevezés szerint) *postaközizgazgatási vezető*-re lett bízva. Ily módon lehetett legjobban biztosítani azt, hogy a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium IV. szakosztálya és a vezérkar főnöke közötti kapcsolatban a lehető legnagyobb mérvű együttműködés jöjjön létre.

A katonai igazgatás következményeként, a vezérkar főnöke központi híradásvezetőségével a legszorosabb összeköttetés létesült. A postavonatkozású összes előterjesztések a központi híradásvezetőségen keresztül lettek katonai részről történő jóváhagyásra előterjesztve. A köz-

ponti híradásvezetőséggel való szoros együttműködés biztosítására a vezérkar főnöke mellé rendelt postaközigazgatási vezető, illetőleg a postavezérigazgatóság és a vezérkar főnöke központi híradásvezetősége között állandó összekötő szolgálat létesült. Ezt a szolgálatot a posta közigazgatási tisztviselővel láttatta el. Ez a berendezkedés hathatósan hozzájárult ahhoz, hogy a postai és a katonai szempontok az egyes központi intézkedéseknél gyorsan és megnyugtatóan összeegyeztethetők legyenek, továbbá, hogy a katonai kívánalmak a posta részéről a lehető leggyorsabban érvényesíthetők legyenek.

A felszabaduló területen elrendelt katonai igazgatásra való tekintettel célszerűnek látszott a postahivatalok berendezését és a berendezendő postahivatalok igazgatását — átmenetileg — egy az egész területre illetékességgel bíró szervre bízni. Ez a gondolat hívta életre a *Felszabadult Területek m. kir. Postaigazgatóságát*. Ez a szerv hivatott arra, hogy mindazokat az igazgatási és műszaki feladatokat, melyek postaigazgatósági hatáskörben végzendők, a legfőbb irányításra rendelt postaközigazgatási vezető irányítása mellett és a postavezérigazgatóság egyes szakügosztályai által kidolgozott elvek szerint elvégezze, a felszabaduló postahivatalok berendezésének előfeltételeit előteremtse és a berendezkedést elvégezze.

A felvidéki postaszolgálat gyors és zavartalan megszervezését a Budapesten felállított igazgatóság egyedül megszervezni — részben a katonai igazgatás révén a felszabadult területre elrendelt egyes korlátozások miatt, részben pedig azért, mert a felszabaduló terület a csonkaország nyugati határszélétől keletre haladóan több mint 400 km hosszúságban terül el — nehezen tudta volna. A postaszolgálat gyors megszervezésének biztosítására ezért a felszabadult területek m. kir. postaigazgatóságának központi irányításával a felszabaduló területre bevonuló magasabb *katonai parancsnokságok* mellett postaigazgatósági kirendeltségek lettek felállítva. E kirendeltségek vezetésére kijelölt postaigazgatási és műszaki tisztviselők egyben a hadtestparancsnokságok mellett működő polgári osztályba is mint postai szakelőadók belettek osztva. E révén biztosítható volt az, hogy az igazgatósági kirendeltségek, amelyek területe az egyes bevonuló katonai egységek által birtokba vett területtel azonos — a postahivatalok felderítésére és berendezésére irányuló tevékenységüket mindenkor a katonai szervekkel összhangban és azok hathatós támogatása mellett végezhessék.

A postai berendezkedés elvégzésére hivatott szervezet gerince ezzel

ki lett építve. Ezeket a kereteket most már csak megfelelő tartalommal kellett kitölteni.

*
Az előbbieken vázolt szervezet azonnal hozzálátott feladatainak elvégzéséhez. A vezérkar főnöke melletti polgári csoportba beosztott postaközigazgatási vezető elsősorban a szükséges díjszabási, üzletszabályzati és kezelési javaslatokat készítette el, majd a szervezési szolgálat részleteit szabályozó különböző utasítások, tájékoztatók és jegyzőkönyvminták megszerkesztésére adott utasítást.

A m. kir. posta díjszabásainak életbeléptetésére vonatkozó intézkedés előkészítése különös gondot okozott, mert a csehszlovák posta és a magyar posta egyes díjtételei között bizonyos különbségek mutatkoztak. Mivel elvként ki lett mondva, hogy a felszabaduló terület lakossága a felszabadulás után semmiféle vonatkozásban az eddiginél hátrányosabb helyzetbe nem kerülhet, a díjszabások életbeléptetése alkalmával bizonyos átmeneti intézkedéseket kellett tenni. Ezek a Rendeleték Tára útján történt közzététel révén ismereteseek.

A felszabadult területek postaigazgatósága a szervezési szolgálat részleteit szabályozó tájékoztatókat, utasításokat és jegyzőkönyv-mintákat mindenre kiterjedő részletességgel elkészítette és gondoskodott arról, hogy a hivatalok felderítésére és berendezésére kijelölt biztosok a rájuk váró feladatok megoldására vonatkozóan megfelelő tájékoztatást kapjanak. Ebben az időszakban gondoskodás történt már arról is, hogy a felvidéki hivatalokhoz kijelölt személyzet megfelelő útielőleggel ellátassék és a személyzet, valamint az előre elkészített anyag egy része az egyes igazgatósági kirendeltségekhez előre küldessék, hogy a postaszolgálat megszervezése a katonai csapatok előhaladásával egyidejűen megkezdhető legyen.

*
A berendezkedésre irányuló előkészületek ismertetése után a hivatalok berendezésének hatalmas munkáját vázolom.

A postahivatalok, valamint a táviró és távbeszélő műszaki létesítmények felderítését, majd azok berendezését és megnyitását — amint már említettem — a hadtestparancsnokságok mellett szervezett postaigazgatósági kirendeltségek közvetlen irányításával a kiküldött biztosok és építési osztályvezetők végezték. Hosszú oldalakra volna szükség, hogy leírjam azt az örömet és lelkesedést, amellyel a kirendelt személyzet a reábizott, felemelően szép feladatot elvégezte és azt az önfeláldozást, amellyel különösen a kiküldött biztosok és műszaki közegek fárads-

ságot nem kímélve, szinte az éjt is nappallá téve csak azon voltak, hogy a felszadult Felvidéken az életet jelentő posta-, táviró- és távbeszélő-forgalom mielőbb felvehető legyen.

Nem volna érdektelen leírni azt a lelkes fogadtatást sem, melyben a magyar posta, legtöbbször nemzeti színű zászlóval, szalaggal és virággal díszített autón, vagy kocsin bevonuló különítményeit a felszabaduló városok és falvak lakossága túláradó örömeiben részesítette. Mindezek azonban ennek az összefoglalásnak a kereteit meghaladják.

A kiküldött biztosok és műszaki közegek a városok postahivatalainak és műszaki berendezéseinek átvételére és rendbehozására rendszerint már a katonai alakulatok legelső különítményeivel együtt indultak. A katonai szerveknek ez a megértése, valamint a kiküldötteknek sokszor személyes kockázatot jelentő bátor és hazafias önfeláldozása eredményezte azt, hogy a városok postahivatalait nem egy esetben szinte érthetetlen gyorsasággal sikerült berendezni és megnyitni úgy, hogy mikor a bevonuló magyar sereg főereje a városba ért, a csehszlovák posta felségjelvényei rendszerint már eltávolítottak, a postahivatal falán már ott díszelgett a magyar posta felirata és levélszekrénye és már minden zökkenő nélkül árusította a személyzet a magyar posta bélyegeit. A magyar postának ezt a fürgeségét a lakosság is mindenhol kitörő lelkesedéssel fogadta.

A nagyobb városok postahivatalain kívül a többi hivatal berendezése is a lehető leggyorsabb ütemben történt. A magyar posta a felvidéki területen a postahivatalok berendezését a katonai csapatok előhaladásával egyidejűen november hó 6-án kezdte meg. November hó 18-ával bezárólag, tehát mindössze 12 nap alatt a felszabadult terület postahivatalainak legnagyobb része be volt rendezve. Mindössze az Ungvártól délkeletre lévő országrészen várt még néhány hivatal berendezésre. November hó 23-ig ezek berendezése is megtörtént. A felszabadult Felvidéken a magyar posta 256 postahivatalt rendezett be és adott át a forgalomnak. A postaügynökségek berendezése később, a szükségnek megfelelően fog történni.

A postahivatalok gyors berendezését elősegítette az, hogy a kirendelt biztosok és műszaki közegek a területet gépkocsikkal járhatták be. A szükséges anyagot és személyzetet is gépkocsikkal szállították helyszínre. A gépkocsi egyrészét a katonai szervek engedték át a postának, a további szükségletet pedig a posta látta el. Így volt csak elérhető az, hogy a postahivatalok legtöbbször a vasúti forgalom megindulása előtt már megnyithatók voltak.

A felszabadult terület postahivatalait a kiküldött biztosok ott, ahol csehszlovák alkalmazott visszamaradt, ennek közbenjöttével jegyzőkönyvileg vették át. Azokat a csehszlovák postaalkalmazottakat, akik csak a hivatal átadására maradtak vissza, az átadás-átvétel befejezése után a magyar posta kiküldötte a katonai parancsnokságokhoz kísérte. Itt azután gondoskodtak arról, hogy bántódás nélkül távozhassanak az új határokon túlra.

Voltak hivatalok, ahol a csehszlovák posta részéről átadásra nem maradt vissza senki. E hivatalok kulcsát a cseh hadsereggel távozó postaalkalmazottak rendszerint a helybeli községi elöljáróságnak adták át. Ezeket a hivatalokat a magyar posta a községi elöljáróságok közbenjöttével vette át.

Azok a volt csehszlovák postaalkalmazottak, akik a magyar postaszolgálat kötelékébe való átvételüket kérték, a magyar posta kiküldötteit rendszerint a postahivatalokban várták meg. Akik a mozgósítás folytán a csehszlovák hadseregben szolgáltak, igen sok esetben távirati úton jelentkeztek magyar szolgálatra. A visszamaradt személyzetet (kb. 470 tisztviselő és 620 altiszt) a magyar posta az e tárgyban kiadott és közismert irányelvek figyelembevételével szolgálatába átvette.

A visszamaradt személyzet mindenhol komoly megindultsággal és igen sokszor könnyes szemmel tette le a fogadalmat, a legnagyobb lelkesedéssel látott a munkához és a legnagyobb igyekezettel iparkodik a magyar posta kezelési rendszerét elsajátítani.

A postahivatalok megnyitása után a levélpostai küldemények és a csomagforgalom azonnal, a postautalvány és a postatakarékpénztári csekk- és takarékforgalom pedig rövidebb idő után megindult. A táviró és távbeszélő szolgálat a hálózatok és a központok helyreállítása után — részben katonai szempontok, részben megfelelő összeköttetések hiánya miatt — csak a katonai és az állami (közérdekű) szükségletek kielégítésére szorítkozott. A posta azonban mindent elkövetett, hogy a rendes polgári forgalom számára ezek a szolgálati ágak is minél előbb megnyiljanak.

Mint már említettem, a postahivatalok megnyitása igen sok esetben a rendes vasúti forgalom megindulása előtt már megtörtént. Ezért a hivataloktól eredő és az odairányuló postaküldemények szállítására szükség gépkocsijáratokat rendeztek be.

*

A felszabadult terület postahivatalainak berendezése — kisebb hiá-

nyoktól eltekintve — általában a szolgálat folytatólagos ellátásához szükséges berendezési tárgyakkal felszerelve, üzemképes állapotban maradt vissza. A vasúti mozgóposta kocsikat azonban mind elvitték.

A táviró- és távbeszélőhálózat és központi berendezések a Kassától nyugatra lévő területen — kisebb hiányoktól eltekintve — általában szintén üzemképes állapotban kerültek a magyar posta birtokába.

A Kassától délkeletre eső kárpátaljai területen lévő táviró és távbeszélő berendezésekben a csehszlovák szervek a terület átadása előtt már lényeges károkat okoztak. Így pl. az ungvári távbeszélő központ helyközi távbeszélő berendezéseit teljesen eltávolították és Munkácson a távbeszélő összekötő kábeleket elvagdosták. Kassán, Ungváron és Munkácson az összes tartalék gépi berendezéseket eltávolították. A kassai rádióállomás berendezését leszerelték és elvitték, továbbá a kassai studiót is teljesen kifosztották. Ezenkívül a felszabadult terület anyagraktáraiban volt összes táviró és távbeszélő építési tartalékanyagot elszállították.

A magyar posta kirendelt szerveit ezek a rongálások nem érték készületlenül. A felmerült nehézségeket a kirendelt műszaki közegek megfelelő felkészültséggel és a feladat nagy horderejéhez illő munkakészséggel hamarosan legyőzték és több esetben a katonai építőszázadok segítségével a szükséges táviró és távbeszélő összeköttetéseket hamarosan megteremtették. És a kassai magyar rádió — annak ellenére, hogy ott közegeink a pusztá falánál többet alig találtak — néhány napos hallgatás után büszke öntudattal kiáltott bele a világűrbe, hirdelve a magyar élniakarást és a magyar posta tiszteletet parancsoló és eredményre törő munkájának sikerét.

Az előadottak szerint a posta a felszabadult Felvidéken az első berendezkedés tekintetében a maga feladatát elvégezte. Az örömteljes ünnepnapokat most a dolgos hétköznapok követik. Az első berendezkedés lázas munkája után bizonyára még számtalan kérdés vár megoldásra. Kétségtelen, hogy amennyire gyorsan megtörtént az első berendezkedés, éppen olyan jól megoldódnak a még hátralévő kérdések is.

Sokáig kellett várnia a magyar postának is arra, hogy az elmondottak szerinti eredmény elérhető legyen. És most büszke öntudattal hirdetheti, hogy végre 256-tal több azoknak a postahivataloknak a száma, ahol ismét a magyar posta bélyegzőjének zaja hallatszik és ugyanennyivel több központban jelentkezik újból magyar nyelven a magyar postának munkára mindig kész dolgos személyzete.

A jól végzett munka után boldog örömmel kell gondolnunk kiváló honvédségünknek a postai vonatkozású ügyek terén is tapasztalt nagy-szerű felkészültségére és arra a készséges támogatásra, melyben a postát a nagy munka ideje alatt az összes katonai szervek állandóan részesítették. E támogatás nélkül az általánosan elismert eredményt nehezen lehetett volna elérni. Az elismert siker feletti örömet ezért megosztjuk és ebből az alkalomból is öntudatos magyar lélekkel meghajolunk a Honvédség dicsőséges zászlója előtt.

ÉRDEKES KÉRDÉSEK.

Questions intéressantes.

1.

Újabb pályátételünk:

Ha a távbeszélgetés üzemi okból csak a postahivatal belső (kezelési) helyiségében bonyolítható le, az ott levő alkalmazottak a távbeszélgetésből hallottakra nézve a bíróság által tanuként kihallgathatók-e és ez okból részükre a hivatali titoktartás kötelezése alól a felmentést meg lehet-e adni?

A pályázaton a magyar posta személyzetének minden egyes tagja részt vehet. A pályamű legfeljebb 3 gépirásos ivoldalra terjedhet.

A pályázati határidő: 1939. február 20.

A pályamunkán a szerző nevét nem szabad feltüntetni s azt a szerző nevét tartalmazó külön borítékba zárt lepecsételt jeligés levél kíséretében kell a Magyar Posta szerkesztősége részére feladni. A jeligés leveleket csak abban az esetben bontják fel, ha a szerző a munkáért jutalomdíjat kap, amelynek összege 50 P lesz, vagy legalább is dicséretben részesül. Ellenkező esetben a szerző nevét tartalmazó levelet megsemmisítik, s így a szerző neve ismeretlen marad. A legjobbnak talált pályamű tárgyához képest a Magyar Postában, illetőleg a Műszaki Közleményekben jelenik meg.

A pályamű végén a kidolgozásokor igénybevett forrásmunkákat pontosan meg kell jelölni, hivatkozva a forrásmunka oldalának és bekezdésének számára, ahonnan a pályázó idézett, avagy érveket merített a tétel megoldásához.

A pályázaton a Magyar Posta, illetőleg a Műszaki Közlemények szerkesztő bizottságának tagjai, továbbá a postavezérgazgatóság ügyosztály-vezetői, kik a bírálatra lesznek hivatva, — nem vehetnek részt.

ELMÉLET - GYAKORLAT.

Théorie. — Pratique.

1. Üzleti papírként postára adható-e az olyan küldemény, amelyben elhelyezett számlák nem az üzleti papír címzettjére, hanem másnak a nevére vannak kiállítva?

Igen.

Az A. 1. Szab. 30. §. 1. pontjában foglaltak szerint „az üzleti papírok az egészen vagy részben kézzel (írógéppel) írt vagy rajzolt olyan iratok és okiratok, amelyeknek aktuális és személyes levelezés jellegük nincs. Ilyenek a régi keltű nyitott levelek... a hajózási szállítási okiratok, a számlák... „Az idézett pontban egy szó sincs arról, hogy a számlák üzleti papírként csak akkor volnának szállíthatók, ha azok a címzett nevére vannak kiállítva. Éppen ezért a számlákat — ha egyébként a feltételeknek megfelelnek — üzleti papírként kell elfogadni, tekintet nélkül arra, hogy a számlák kinek a nevére szólnak. (126.313/1938—4. sz. K. K. M. rendelet.)

*

2. Meg lehet-e hiányolni a Felvidékre szóló 5 kg súlyú gyümölcsstartalmú „Filléres“ csomag szállítólevelét, amelyen szállítási díj fejében a visszacsatolás idejében átmenetileg érvényben volt 40 filléres súlydíj 50%-át, azaz 20 fillért róttak le?

Nem.

A Csomagdíjszabás 3. §. b) pontjában foglaltak szerint „A „Filléres“ csomagok súlydíja a rendes díjú csomagok súlydíjának 50%-a.“ Nem vitás tehát, hogy a filléres csomagok súlydíja nem egy külön megállapított súlydíj, hanem mindenkor a rendes díjú csomagokra megállapított súlydíjnak a fele.

A P. R. T. 1938. évi 44. számában megjelent 121.146/4. sz. rendelet 1. b) pontja szerint pedig a felszabadult területeken addig, amíg e postahivatalok díjövzsáma nem volt megállapítva, a felszabadult terület és az anyaország közti kölcsönös csomagforgalomban a Csomagdíjszabásban között díjakkal ellentétben távolságra való tekintet nélkül egységes súlydíj volt megállapítva, ami 1 kg súlyig 30 fillér, 5 kg súlyig pedig 40 fillér volt. Nyilvánvaló tehát, hogy a szóbanforgó csomagokra átmenetileg a külön megállapított súlydíjat kellett alkalmazni. Ez a külön súlydíj azonban nemcsak a rendes díjú csomagokra, hanem a többi csomagokra is érvényes volt; azaz a nem rendes díjú csomagok díjának a kiszámításánál mint súlydíjat ezt a külön megállapított súlydíjat kellett alapul venni. Ennélfogva pl. a terjedelmes csomagoknál a súlydíj e külön megállapított súlydíj másfélszerese, viszont a filléres csomagoknál e súlydíjnak a fele. (Beküldött kérdés.)

A POSTA FORGALMA.

Le trafic de la poste.

1938. november.

Rovatvezető: Dr. RUTTNER BÉLA, m. kir. postatitkár.

Publié par M. le Dr. BÉLA RUTTNER, Secrétaire de poste.

En vue de pouvoir observer et apprécier le mouvement du trafic, la tendance du développement ainsi que l'influence du tarif et des règlements sur l'utilisation des divers services, l'Administration recueille toutes les données relatives au trafic des services postal, télégraphique, téléphonique et de la T. S. F. Les détails de la statistique sont contenus dans le Rapport annuel de la Poste hongroise; les résultats principaux annuels et mensuels seront également communiqués dans les tableaux ci-après. Les tableaux renferment les résultats des 8 années dernières, à compter de l'année 1930 montrant des résultats ma-

xima, et les données des 13 mois derniers. Les chiffres permettent donc de faire des comparaisons entre les résultats du mois indiqué en-haut et ceux du même mois de l'année précédente, d'une part entre les résultats constatés à partir du commencement de l'année courante jusqu'au mois indiqué et ceux de la même période de l'année précédente, d'autre part, et enfin, entre les résultats d'une année entière, compté en arrière à partir du mois indiqué et ceux des années 1930 à 1937.

Les différences en nombre et en pourcentage entre les comparaisons respectives sont relevées au bas des tableaux.

Több oldalról felmerült külföldi érdeklődésre való tekintettel a forgalmi adatokat tartalmazó táblázatok szövegét francia szöveggel egészítettük ki és egyúttal bizonyos mértékig a táblázatokot is átdolgoztuk. Nevezetesen a havi adatoknál az eddig közölt legutolsó 24 hónap helyett ezentúl csak a legutolsó 13 hónap adatait közöljük. Ennek következtében a legutolsó hónaptól visszafelé számított, ú. n. mozgó évnak az előző mozgó évvel való összehasonlítása is elmaradt. A táblázatok így is teljesen kielégítő áttekintést nyújtanak, mert a tárgyaló hónap eredményeit az előző év azonos hónapjának eredményeivel, a f. év kezdetétől a tárgyaló hónapig terjedő időszak (ebben a hónapban pl. januártól novemberig) eredményeit az előző év hasonló időszakának eredményeivel, továbbá a tárgyaló legutolsó hónaptól visszafelé számított egy év

eredményeit (ebben a hónapban 1937 decemberétől 1938 novemberéig) az 1930—1937. évek eredményeivel össze lehet hasonlítani.

A forgalommal kapcsolatos táblázatok átmenetileg új táblázattal, a felszabadult területek postai szervei által lebonyolított forgalmat feltűntető kimutatással bővültek. Félreértések elkerülése végett megjegyezzük, hogy az eddig is használt táblázatok a megnagyobbodott ország, vagyis a posta teljes forgalmát mutatják ki, a felvidéki forgalmat külön is csak azért tüntetjük fel, hogy jelentősége az országos forgalom szempontjából megítélhető és fejlődése figyelemmel kísérhető legyen.

A szeptemberi és októberi rendkívüli körülmények hatása alatt nagy mértékben megduzzadt forgalom az okot képviselő események elmúltával lassanként visszatér a régi kerékvágásba. Erre mutat az is,

hogy míg augusztustól októberig a forgalom oly erős mértékben emelkedett, hogy az idényszerű hullámnázások úgyszólván teljesen elmosódtak, addig a novemberi forgalom az évszaki behatások következtében a 10 éves átlagnak megfelelően már ismét csökkent. A múlt évi eredményekhez viszonyítva a novemberi forgalmi adatok így is igen kedvezőek, mert minden egyes főüzletág lényeges forgalomemelkedést mutat fel.

A felszabadult területek november hónapban csak igen kis forgalmat bonyolítottak le. Részben azért, mert a postahivatalokat csak a honvédsapatok bevonulása, vagyis november hó 5-ike után és csak fokozatosan nyitották meg, másrészt, mert a katonai közigazgatás tartama alatt különböző forgalmi korlátozások voltak hatályban és végül, mert hosszabb idő szükséges ahhoz, hogy a csonkaország és a felszabadult területek között 20 éven át megszakított kulturális és gazdasági kapcsolatok kiépüljenek. Talán a közönséges levélpostai küldemények forgalma közelíti meg legjobban a várható forgalmat, a postai forgalom többi része, valamint a táviró- és távbeszélőforgalom még igen csekély, a rádióüzletág pedig teljesen hiányzik. A kimutatott forgalmi adatokból tehát a várható forgalomra következtetni teljes lehetetlenség.

Az egész országot illetően a postai forgalomban a takarékos be- és visszafizetések kivételével minden küldemény forgalma jelentékenyen emelkedett. A legerőteljesebb élénkülést a közönséges levélpostai küldemények mutatják (25.8%), ami a felvidéki megszállott terület egy részének visszacsatolásával áll összefüggésben. A takarékos betétek és betévvisszafizetések már a normális fejlődés felé való lassú visszatérést szemléltetik. A betétek száma a múlt évvel szemben ugyan még mindig lényegesen (29.9%) alacsonyabb, azonban a betétek összege már emelkedett, a visszafizetések száma és összege pedig igen nagy

mértékben csökkent. A csökkenés a visszafizetések számánál 39.2, összegénél 33.9%. Megemlítjük, hogy a budapesti nagy pénzintézetek betétállománya november hónapban szintén emelkedett. A csekk-kifizetések összegének több, mint 60%-os emelkedése a hadsereg fokozott szükségleteivel állhat összefüggésben.

A táviróforgalom októberhez képest csak jelentéktelen mértékben csökkent, bár tapasztalat szerint októberrel novemberre nagymértvű esés szokott bekövetkezni. A múlt évhez viszonyított forgalomemelkedés 30% körül mozog.

A távbeszélő forgalom mutatja ebben a hónapban a viszonylag leggyengébb élénkülést. A gyengébb eredményt a számlált helyi beszélgetések idézik elő, mert ezek forgalma a múlt évhez képest csak 1.3%-kal emelkedett. A budapesti egységes távbeszélőhálózat helyi forgalmának emelkedése mindössze 0.4%, holott az állomásszaporulat 7.1%-nak felel meg. A távolsági távbeszélő forgalom változatlanul igen élénk, bár a forgalom a 10 éves átlagnak megfelelően október hónaphoz képest már jelentékenyen csökkent.

A rádióelőfizetők számának alakulása november hónapban egészen rendkívüli volt. Az engedélyesek száma ebben az időszakban még sohasem tapasztalt mértékben emelkedett. Az előfizetők szaporulat a múlt év novemberéhez képest 32.671 előfizető, vagyis 8.6%, míg a f. év okt. hónapjában nyilvántartott engedélyesek számához viszonyítva 9.224 engedélyes, vagyis 2.3%. Annak jellemzésére, hogy a f. évi októberhez viszonyított nagymértvű előfizetők szaporulat a mi viszonyaink között milyen rendkívüli, megemlítjük, hogy októberrel novemberre az 1934. évben 3.348, az 1935. évben 2.243, az 1936. évben 4.289 és az 1937. évben 4.078 előfizetők szaporulat mutatkozott. Az előfizetők létszám csak a f. évi októberben érte el először a 400.000-es számot, november hó végén pedig a posta már 411.468 rádióengedélyes tartott nyil-

ván. A f. évi októberrel szemben jelentkező szaporulatból 2.662 a budapesti és 6.562 a vidéki előfizetőkre esett, vagyis az 1.9%-ot kitevő budapesti előfizetői szaporulattal szemben a vidéki előfizetők száma 2.5%-kal emelkedett. Igazgatósági kerületek szerint a legjelentősebb szaporulatot ebben a hónapban is a szegedi igazgatósági kerület érte el, mert az emelkedés 3.5%, ezt követi a pécsi igazgatósági kerület 2.7, a debreceni 2.4, a soproni 2.2 és végül a budapesti igazgatóság 1.9%-os emelkedésével.

A forgalom munkaegységeiben.

A posta különböző üzletágainak forgalmát munkaegységekben is kifejezi, mint-hogy az összforgalom általános és áttekinthető kifejezésére a darabszámok egyszerű összegezése útján nyert összdarabszám erre nem alkalmas. Ebben a darabszámban ugyanis az egyes üzletágak különböző természetű küldeményei és szolgáltatásai, másrészt darabszámok és összegek vegyesen szerepelnek. A különböző természetű szolgáltatások összeadhatása végett ezeket először közös nevezőre kellett hozni. Ez olymódon történt, hogy minden egyes szolgáltatást a munka minőségének, mennyiségének és az elvégzés időtartamának figyelembe vételével értékeltünk. Az értékelés mérőeszköze a munkaegység. A közös nevezőre, a munkaegységre hozott szolgál-

tatások egyszerű összeadásának végösszege fejezi ki az egyes üzletágak munkaegységeiben elért forgalmát.

A munkaegységek tehát már alkalmasak az általános posta, táviró, távbeszélő és rádióforgalom mérésére és összehasonlítására, de természetesen csak akkor, ha az összehasonlítási időszakban végzett munkák értékelése egyforma alapon történik. A közölt táblázatok adatai az egyenlő értékelés alapján megállapított munkaegységek számát tüntetik fel és így a forgalom alakulásának megítélésére alkalmasak. Megjegyezzük azonban, hogy ezek az adatok a személyzet által tényleg feldolgozott munkaegységek számával nem azonosak.

A munkaegységekben kifejezett forgalom a múlt év novemberéhez képest igen nagymértékben, 12.1%-kal emelkedett. A novemberi forgalmat kifejező 40.1 millió munkaegység az utolsó 10 évben novemberben a legnagyobb forgalmat képviseli és így az 1929. évi csúcsgorgalmat is meghaladja. Meg kell azonban jegyezni, hogy a f. évi novemberi forgalomban a felszabadult területek 0.7 millió munkaegységet kitevő forgalma is benne van. Ha ezt a forgalmat nem vesszük figyelembe, akkor a f. évi novemberi forgalom kb. 0.5 millió munkaegységgel az 1929. évi csúcsgorgalom alatt marad. Az utolsó 10 év novemberi forgalmáról összehasonlításként szolgáljanak az alábbi adatok:

A forgalom munkaegységeiben	
1929. év november	39.9 millió munkaegység
1930. " "	37.8 " "
1931. " "	33.5 " "
1932. " "	30.2 " "
1933. " "	29.2 " "
1934. " "	30.3 " "
1935. " "	32.6 " "
1936. " "	33.3 " "
1937. " "	35.8 " "
1938. " "	39.4 " "

illetőleg a

felszabadult területek forgalmával együtt az 1938. évben 40.1 millió munkaegység.

A múlt év novemberéhez viszonyítva a legnagyobb forgalomemelkedés most is a táviró üzletágnál jelentkezik, 30.5%, ezt követi a postai üzletág 13.9%-os, majd a rádió üzletág 8.6%-os, végül a távbeszélő üzletág 6.4%-os emelkedéssel.

A munkaegységek számát kincstári és postamesteri hivatalok szerinti részletezéssel feltüntető táblázat adatai szerint a kincstári postahivatalok rádiómunkaegységei 10.7%-kal, a postamesteri hivataloké pedig csak 4.6%-kal emelkedtek. A posta-

mesteri hivatalok rádiómunkaegységeinek kisebbmértvű emelkedése annak a következménye, hogy a Kispest 1. sz. postahivatal 1937. december óta nem a postamesteri, hanem a kincstári postahivatalok között van feltüntetve. Ez az oka annak is, hogy viszont a kincstári postahivatalok rádiómunkaegységei nagyobb mértvű emelkedést mutatnak. Minthogy a Kispest 1. sz. postahivatal a múlt év decemberében már a kincstári postahivatalok között szerepelt, tehát ugyanúgy, mint az 1938. évben, a jövő havi, vagyis decemberi adatok már a valóságos fejlődés képét fogják visszaadni.

1. POSTAFORGALOM.¹⁾ — 1. Trafic postal.¹⁾

Egyeség: 1000 drb., összeg 1000 pengő. — Les nombres s'entendent en milliers, les montants en 1000 pengős.

Év Année	Hó Mois	Feladás — Expédition										
		Levélpostai küldemény drb. Objets de la poste aux lettres, nombre		Érték levél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi, befét és sommás csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék befét Caisse d'épargne Versements		Csekkbefizetés Chèques Versements		
		közön-séges ordinaires	ajánlott recom-mondés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	
1930.	—	422.671	15.862	661	11.362	10.653	725.039	717	47.902	18.092	2.271.761	
1931.	—	370.509	11.817	575	10.145	10.156	670.278	494	40.336	16.322	1.934.881	
1932.	—	351.739	9.288	484	8.744	9.251	565.574	416	32.782	15.094	1.659.372	
1933.	—	346.512	7.974	465	8.584	8.870	553.521	576	41.654	16.200	1.573.012	
1934.	—	413.180	7.487	424	8.791	9.304	594.449	781	55.874	17.984	1.611.906	
1935.	—	410.595	7.771	415	8.793	9.731	644.332	912	65.344	18.928	1.706.911	
1936.	—	435.933	7.568	438	9.343	9.984	676.889	1.038	75.126	20.545	1.899.945	
1937.	—	462.928	7.567	456	9.815	10.291	712.965	1.193	87.832	22.311	2.068.491	
1937.	XI.	39.351	631	41	876	833	57.491	97	7.386	2.068	207.419	
1937.	XII.	49.333	616	39	1.151	991	67.996	98	8.236	2.145	195.715	
1938.	I.	37.945	692	36	759	850	58.903	122	9.335	1.955	152.541	
1938.	II.	36.275	609	34	737	819	57.243	120	7.837	1.818	163.324	
1938.	III.	44.266	639	37	848	847	58.105	110	7.248	1.805	151.328	
1938.	IV.	40.995	662	36	840	934	63.019	87	6.531	1.997	158.388	
1938.	V.	38.444	655	35	769	846	56.308	76	5.621	1.858	173.577	
1938.	VI.	35.531	580	33	773	831	60.228	75	6.411	1.774	165.994	
1938.	VII.	37.588	762	37	784	915	63.049	94	8.169	1.823	163.491	
1938.	VIII.	38.456	668	41	817	910	66.688	97	8.463	1.933	215.646	
1938.	IX.	43.139	806	41	951	890	65.675	70	6.452	1.825	212.828	
1938.	X.	48.853	811	41	1.002	1.024	72.593	53	5.431	2.203	227.997	
1938.	XI.	49.496	745	42	1.020	930	67.822	68	7.855	2.076	243.217	
1937. XII. — 1938. XI. összesen :		495.521	8.245	452	10.451	10.787	757.629	1.070	87.589	23.212	2.224.046	
XII. 1937-XI. 1938 total :												
1937. I.-XI. összesen .		413.463	6.951	416	8.664	9.299	646.412	1.101	79.619	20.167	1.872.753	
I.-XI. 1937. total :												
1938. I.-XI. összesen :		445.988	7.629	413	9.300	9.796	689.633	972	79.353	21.067	2.028.331	
I.-XI. 1938 total :												
Összehasonlítások Comparaisons	1938. XI. havában 1937. XI. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerüleg en nombre	+									
	En nov. 1938 par rapport au mois de nov. 1937, en plus (+), en moins (-)	%-ban en %	+ 10.145	+ 114	+ 1	+ 144	+ 97	+ 10.331	- 29	+ 469	+ 8	+ 35.798
			+ 25.8	+ 18.1	+ 2.4	+ 16.4	+ 11.6	+ 18.0	- 29.9	+ 6.3	+ 0.4	+ 17.3
Összehasonlítások Comparaisons	1938. I.-XI. idő- szakban 1937. I.-XI. időszakához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerüleg en nombre	+									
	En janv.-nov. 1938 par rapport aux mois de janv.-nov. 1937, en plus (+), en moins (-)	%-ban en %	+ 32.525	+ 678	- 3	+ 636	+ 497	+ 43.221	- 129	- 266	+ 900	+ 155.578
			+ 7.9	+ 9.8	- 0.7	+ 7.3	+ 5.3	+ 6.7	- 11.7	- 0.3	+ 4.5	+ 8.3

1) Az 1938. évi adatok ideiglenesek.

Les chiffres se rapportant à l'année 1938 sont provisoires.

A posta forgalma,

1. POSTAFORGALOM (folytatás). — 1. Trafic postal (suite).

E g y s é g: 1000 drb, összeg 1000 pengő. — Les nombres s'entendent en milliers, les montants en 1000 pengős.

Év Année	Hó Mois	K é z b e s í t é s — R e m i s e										
		Levélpostai küldemény drb. Objets de la poste aux lettres, nombre		Érték levél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi, bétét és sommás csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék kivét Caisse d'épargne Payements		Csekk-kifizetés Chèques Payements		
		közön-séges ordinaires	ajánlott recom-mandés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	
1930.	—	425.761	16.794	726	12.390	10.577	719.870	376	20.852	3.373	1.036.937	
1931.	—	373.517	12.442	637	10.687	10.015	663.752	295	25.646	3.275	967.490	
1932.	—	353.134	9.739	536	8.968	9.241	570.104	236	18.316	3.259	785.987	
1933.	—	345.768	8.172	506	8.776	8.938	555.883	280	21.472	3.373	698.973	
1934.	—	416.564	7.653	481	8.890	9.356	595.623	367	28.707	3.223	658.944	
1935.	—	412.321	7.790	471	8.814	9.775	645.247	462	37.928	3.399	662.144	
1936.	—	440.026	7.653	455	9.373	10.026	678.059	543	44.507	3.525	684.812	
1937.	—	446.077	7.641	485	9.924	10.367	716.475	591	48.925	3.839	749.352	
1937.	XI.	39.495	630	44	868	818	47.765	51	4.039	280	51.508	
1937.	XII.	49.513	621	45	1.157	1.025	79.051	58	4.489	407	86.493	
1938.	I.	38.077	706	39	760	833	48.472	50	3.878	319	46.351	
1938.	II.	36.398	610	37	738	828	58.148	48	3.847	308	56.918	
1938.	III.	44.382	664	41	838	850	58.636	63	6.044	323	60.163	
1938.	IV.	41.140	664	40	856	977	76.125	61	5.375	390	80.558	
1938.	V.	38.585	659	39	759	822	44.915	61	5.588	265	47.958	
1938.	VI.	35.659	580	38	768	837	59.514	54	4.740	321	68.673	
1938.	VII.	38.865	753	40	797	924	64.300	49	3.961	343	69.925	
1938.	VIII.	38.597	671	44	798	923	66.405	51	4.592	311	70.474	
1938.	IX.	43.277	802	46	938	809	66.952	93	13.866	325	76.015	
1938.	X.	43.994	828	46	999	1.048	83.997	44	7.451	407	117.788	
1938.	XI.	49.677	746	45	1.010	912	55.653	31	2.668	304	82.502	
1937. XII.-1938. XI. összesen : XII. 1937-XI. 1938 total :		498.164	8.304	500	10.418	10.878	762.168	663	66.499	4.023	863.818	
1937. I.-XI. összesen : I-XI. 1937 total :		415.961	7.016	439	8.652	9.342	642.577	533	44.615	3.434	662.681	
1938. I.-XI. összesen : I-XI. 1938 total :		448.651	7.683	455	9.261	9.853	683.117	605	62.010	3.616	777.325	
Összehasonlítások Comparaisons	1938. XI. havában 1937. XI. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+									
	En nov. 1938 par rapport au mois de nov. 1937, en plus (+), en moins (-)	‰-ban en ‰	+ 10.182	+ 116	+ 1	+ 142	+ 94	+ 7.888	- 20	- 1.371	+ 24	+ 30.994
	1938. I.-XI. idő- szakban 1937. I.-XI. időszakához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+									
	En janv.-nov. 1938 par rapport aux mois de janv.-nov. 1937, en plus (+), en moins (-)	‰-ban en ‰	+ 32.690	+ 667	+ 16	+ 609	+ 511	+ 40.540	+ 72	+ 17.395	+ 182	+ 114.644

Les chiffres se rapportent à l'année 1938 et l'année 1937.

(9112) 2. TÁVIRÓFORGALOM¹⁾ — 2. Trafic télégraphique¹⁾
 3. TÁVBESZÉLŐFORGALOM¹⁾ — 3. Trafic téléphonique¹⁾

Év Année	Hó Mois	Távíró Télégraphe		Távbeszélő — Téléphone							
		Táviratok ezer drb. Télégrammes, nombre en milliers		Főállomások száma drb. Nombre des postes téléphoniques				Közvetlen összeköttetések száma Raccourcements directs nombre	Számított helyi beszélgetések száma ezekben Conversations locales comptées nombre en milliers		
		feledás dépôt	kézbesítés remise	hálózatok szerint dans le réseau			összesen total		bpesti egységek uniforme de Budapest	vidéken en province	összesen total
				bpesti egységek uniforme de Budapest	falurendszertől és 200 előfizetőnél nagyobb système rural et plus de 200 abonnés	200 előfizetőnél kisebb jusqu'à 200 abonnés					
1930.	—	3.404	3.715	46.601	35.618	82.219	2.212	103.890	—	103.890	
1931.	—	2.599	3.253	47.095	33.840	80.935	2.376	106.946	14.189	121.135	
1932.	—	2.066	2.735	46.884	32.415	79.299	2.196	107.564	13.867	121.431	
1933.	—	1.894	2.576	47.962	31.109	79.071	2.207	107.146	12.801	119.947	
1934.	—	1.873	2.557	53.338	34.354	87.692	2.303	111.898	11.911	123.809	
1935.	—	1.903	2.573	58.339	15.088	18.723	2.257	121.980	12.944	134.924	
1936.	—	1.947	2.607	63.537	16.699	22.218	2.155	127.933	14.261	142.194	
1937.	—	2.133	2.820	70.325	18 165	23.290	2.117	134.885	16.358	151.243	
1937.	XI.	173	229	69.588	18.062	23.083	2.115	12.185	1.446	13.631	
1937.	XII.	174	234	70.325	18.165	23.290	2.117	11.640	1.423	13.063	
1938.	I.	152	212	70.853	18.469	23.223	2.133	11.986	1.486	13.472	
1938.	II.	144	199	71.383	18.566	23.380	2.139	11.650	1.437	13.087	
1938.	III.	166	226	71.832	18.882	23.306	2.141	10.916	1.329	12.245	
1938.	IV.	167	224	72.141	18.952	23.421	2.139	12.236	1.470	13.704	
1938.	V.	190	252	72.407	19.028	23.552	2.118	11.668	1.397	13.065	
1938.	VI.	204	263	73.122	19.111	23.743	2.099	12.144	1.515	13.659	
1938.	VII.	208	268	73.193	19.188	23.993	2.107	11.521	1.514	13.035	
1938.	VIII.	243	301	73.283	19.305	24.216	2.133	10.715	1.566	12.281	
1938.	IX.	254	320	73.836	19.486	24.426	2.131	11.530	1.574	13.104	
1938.	X.	228	294	74.307	19.608	24.637	2.179	12.594	1.636	14.230	
1938.	XI.	226	289	74.543	20.862	26.212	2.186	12.238	1.567	13.805	
1937. XII.-1938. XI. összesen: XII. 1937-XI. 1938 total:		2.356	3.082	—	—	—	—	140.836	17.914	158.750	
1937. I.-XI. összesen: I-XI. 1937 total:		1.936	2.586	—	—	—	—	123.307	14.805	138.112	
1938. I.-XI. összesen: I-XI. 1938 total:		2.182	2.848	—	—	—	—	129.196	16.491	145.687	
Összehasonlítások Comparaisons	1938. XI. havában 1937. XI. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 53 + 60	+ 4.955 + 2.800 + 3.129	+ 10.884	+ 71	+ 53 + 121	+ 174			
	En nov. 1938 par rapport au mois de nov. 1937, en plus (+), en moins (-)	%-ban en %	+ 30'6 + 26'2	+ 7'1 + 15'5 + 13'6	+ 9'8	+ 3'4	+ 0'4 + 8'4	+ 1'3			
	1938. I.-XI. időszak- ban 1937. I.-XI. időszakához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűl- ing en nombre	+ 246 + 262	—	—	—	+ 5.889 + 1.686	+ 7.575			
	En janv.-nov. 1938 par rapport aux mois de janv.-nov. 1937, en plus (+), en moins (-)	%-ban en %	+ 12'7 + 10'1	—	—	—	+ 4'8 + 11'4	+ 5'5			

1) Az 1938. évi adatok ideiglenesek.

Les chiffres se rapportant à l'année 1938 sont provisoires.

3. TÁVBESZÉLŐFORGALOM (folytatás). — 3. Traffic téléphonique (suite).

4. RÁDIÓELŐFIZETŐK. — 4. Nombre des abonnés de radio.

Év Année	Hó Mois	Távbeszélő — Téléphone						Rádió Radiodiffusion				
		Központok száma Nombre des centales	Távolsági beszélgetés 1000 drb. Conversations interurbaines nombre en milliers						Rádió előfizetők száma Nombre des abonnés			
			kezdeményezett départ			érkezett arrivée			Budapest ó Budapest	vidéken en province	összesen total	
			bpesti egységek hálózat- ban dans le réseau uniforme de Budapest	vidéken en province	összesen total	bpesti egységek hálózat- ban dans le réseau uniforme de Budapest	vidéken en province	összesen total				
1930.	—	1.426	1.431	3.363	4.794	1.391	3.301	4.692	108.161	199.748	307.909	
1931.	—	1.445	1.285	3.094	4.379	1.281	3.004	4.285	111.774	213.258	325.032	
1932.	—	1.446	1.183	2.558	3.741	1.138	2.479	3.617	113.360	208.616	321.976	
1933.	—	1.465	1.145	2.345	3.490	1.059	2.306	3.365	115.114	213.065	328.179	
1934.	—	1.494	1.157	2.467	3.624	1.081	2.426	3.507	118.010	222.107	340.117	
1935.	—	1.524	1.249	2.863	4.112	1.152	2.822	3.974	122.676	230.231	352.907	
1936.	—	1.550	1.287	2.972	4.259	1.206	2.932	4.138	127.540	237.814	365.354	
1937.	—	1.613	1.346	3.365	4.711	1.267	3.327	4.594	134.465	249.040	383.505	
1937.	XI.	1.570	114	303	417	108	303	411	132.710	246.087	378.797	
1937.	XII.	1.613	110	294	404	101	295	396	134.465	249.040	383.505	
1938.	I.	1.614	108	283	391	97	285	382	136.708	252.348	389.056	
1938.	II.	1.618	106	260	366	94	260	354	137.719	254.532	392.251	
1938.	III.	1.618	103	286	389	94	284	378	138.741	255.970	394.711	
1938.	IV.	1.619	116	289	405	107	291	398	139.141	256.551	395.692	
1938.	V.	1.622	107	306	413	100	301	401	139.135	257.085	396.220	
1938.	VI.	1.627	123	332	455	119	326	445	138.880	256.295	395.175	
1938.	VII.	1.629	134	380	514	124	376	500	138.136	255.354	393.490	
1938.	VIII.	1.630	145	409	554	133	409	542	137.685	255.855	393.540	
1938.	IX.	1.633	150	431	581	138	425	563	138.011	257.148	395.159	
1938.	X.	1.634	157	417	574	149	410	559	140.192	262.052	402.244	
1938.	XI.	1.774	128	370	498	117	364	481	142.854	268.614	411.468	
1937. XII.-1938. XI. összesen:		—	1.487	4.057	5.544	1.373	4.026	5.399	—	—	—	
XII. 1937—XI. 1938. total:		—	1.487	4.057	5.544	1.373	4.026	5.399	—	—	—	
1937. I.-XI. összesen:		—	1.235	3.069	4.304	1.165	3.034	4.199	—	—	—	
I.-XI. 1937. total:		—	1.235	3.069	4.304	1.165	3.034	4.199	—	—	—	
1938. I.-XI. összesen:		—	1.377	3.763	5.140	1.272	3.731	5.003	—	—	—	
I.-XI. 1938. total:		—	1.377	3.763	5.140	1.272	3.731	5.003	—	—	—	
Összehasonlítások. Comparaisons	1938. XI. havában 1937. XI. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 204	+ 14	+ 67	+ 81	+ 9	+ 61	+ 70	+ 10.144	+ 22.527	+ 32.671
	En nov. 1938 par rapport au mois nov. 1937, en plus (+) en moins (-)	‰-ban en ‰	+ 13.0	+ 12.3	+ 22.1	+ 19.4	+ 8.3	+ 20.1	+ 17.0	+ 7.6	+ 9.2	+ 8.6
	1938. I.-XI. időszak- ban 1937. I.-XI. időszakához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	—	+ 142	+ 694	+ 836	+ 107	+ 697	+ 804	—	—	—
	En janv.-nov. 1938 par rapport aux mois de janv.-nov. 1937, en plus (+) en moins (-)	‰-ban en ‰	—	+ 11.5	+ 22.6	+ 19.4	+ 9.2	+ 23.0	+ 19.1	—	—	—

5. A FORGALOM MUNKAEGYSÉGEKBE — 5. Le trafic en unités de travail

E g y s é g : 1000 drb. — Nombre en milliers.

Év Année	Hó Mois	Munkaegységek száma drb: — Nombre des unités de travail												
		Kincstári postahivataloknál Bureaux d'Etat					Postamasteri hivataloknál és ügynökségeknél Bureaux des maîtres de poste et agences							
		posta poste	távíró télé- graphe	távbe- szélő téléphone	rádió radio	összesen total		posta poste	távíró télé- graphe	távbe- szélő téléphone	rádió radio	összesen total		
						drb. nombre	o/o					drb. nombre	o/o	
1930.	—	186.223	27.761	105.715	5.953	325.652	71.3	98.809	11.325	16.843	3 891	130.868	28.7	
1931.	—	161.075	22 657	103 432	6.494	293 658	72.7	80.932	9.792	15.387	4 234	110.345	27.3	
1932.	—	135.946	17 848	97.845	6.900	258.539	72.9	70.612	7.847	13.667	4.174	96.300	27.1	
1933.	—	129.388	16.501	95.047	6.774	247.710	72.6	69.057	7.049	13.326	3.912	93.344	27.4	
1934.	—	130 711	16.294	99.131	7.185	253.321	72.3	71.557	6.974	14.471	4.052	97.054	27.7	
1935.	—	132.288	16 663	108.581	7.516	265.048	72 0	74.560	7.130	17.197	4 155	103.042	28.0	
1936.	—	137.907	17.822	114.310	7.804	277.843	71.6	79.933	7.327	18.430	4 251	109.941	28.4	
1937.	—	143.639	19.595	121.662	8.216	293.112	71.1	85.416	8.007	21.218	4.386	119.027	28.9	
1937.	XI.	12.293	1.592	10.848	691	25.424	71.6	7.415	650	1.916	370	10.351	28.9	
1937.	XII.	14.727	1.645	10.489	719	27.580	70.5	8.716	644	1.850	354	11.564	29.5	
1938.	I.	11.783	1.423	10.670	730	24.606	72.1	6.742	599	1.819	359	9.519	27.9	
1938.	II.	11.272	1.346	10.404	735	23.757	72.1	6 572	552	1.707	363	9.194	27.9	
1938.	III.	12.057	1.539	9.891	740	24.227	71.2	6.916	633	1.866	365	9.780	28.8	
1938.	IV.	12.562	1.519	10.890	742	25.713	71.0	7.604	639	1.866	366	10.475	29.0	
1938.	V.	11.596	1.719	10.474	742	24.531	71.5	6.691	698	2.036	367	9.792	28.5	
1938.	VI.	11.393	1.833	11.012	741	24.979	71.6	6.761	749	2.029	365	9.904	28.4	
1938.	VII.	12.141	1.884	10.788	737	25.550	70.1	7.398	826	2.314	365	10.903	29.9	
1938.	VIII.	12.165	2.131	10.445	736	25.477	68.8	7.784	943	2.452	366	11.545	31.2	
1938.	IX.	13.369	2.309	11.110	738	27.526	69.6	8.136	990	2.540	368	12.034	30.4	
1938.	X.	14.606	2.073	11.846	750	29.275	69.6	9.073	920	2.438	376	12.807	30.4	
1938.	XI.	14.134	2.086	11.366	765	28.351	70.7	8.310	839	2.218	387	11.754	29.3	
1937. XII.-1938. XI. összesen :		151.805	21.507	129.385	8.875	311.572	70.7	90.703	9.032	25.135	4.401	129.271	29.3	
XII. 1937-XI. 1938 total :														
1937. I.-XI. összesen :		128.912	17.950	111.173	7.497	265.532	71.2	76.700	7.363	19.368	4.032	107.463	28.8	
I-XI. 1937 total :														
1938. I.-XI. összesen :		137.078	19.862	118.896	8.156	283.992	70.7	81.987	8.388	23.285	4.047	117.707	29.3	
I-XI. 1938 total :														
Összehasonlítások Comparaisons	1938. XI. havában 1937. XI. havához képest több (+) kevesebb (-) En nov. 1938 par rapport au mois de nov. 1937, en plus (+), en moins (-)	szám-szerűleg en nombre	+1.841	+ 494	+ 518	+ 74	+2.927	—	+ 895	+ 189	+ 302	+ 17	+ 1.403	—
	o/o-ban en o/o		+ 15.0	+ 31.0	+ 4.8	+ 10.7	+ 11.5	—	+ 12.1	+ 29.1	+ 15.8	+ 4.6	+ 13.6	—
	1938. I.-XI. időszakban 1937. I.-XI. időszákhöz képest több (+) kevesebb (-) En janv.-nov. 1938. Par rapport aux mois de janv.-nov. 1937, en plus (+), en moins (-)	szám-szerűleg en nombre	+8.166	+ 1.912	+ 7.723	+ 659	+ 18.460	—	+ 5.287	+ 1.025	+ 3.917	+ 15	+ 10.244	—
	o/o-ban en o/o		+ 6.3	+ 10.7	+ 6.9	+ 8.8	+ 7.0	—	+ 6.9	+ 13.9	+ 20.2	+ 0.4	+ 9.5	—

5. A FORGALOM MUNKAEGYSÉGEKBE (folytatás).

5. Le trafic en unités de travail. (suite)

E g y s é g: 1000 drb. — Nombre en milliers.

Év Année	Hó Mois	Munkaegységek száma az összes postai szerveknél: Nombre des unités de travail dans tous les services:									
		Posta Poste		Távíró Télégraphe		Távbeszélő Téléphone		Rádió Radio		Összesen drb. total nombre	
		drb. nombre	o/o	drb. nombre	o/o	drb. nombre	o/o	drb. nombre	o/o		
1930.	—	285.032	62.4	39.086	8.6	122.558	26.8	9.844	2.2	456.520	
1931.	—	242.007	59.9	32.449	8.0	118.819	29.4	10.728	2.7	404.003	
1932.	—	206.558	58.3	25.695	7.2	111.512	31.4	11.074	3.1	354.839	
1933.	—	198.445	58.2	23.550	6.9	108.373	31.8	10.686	3.1	341.054	
1934.	—	202.268	57.8	23.268	6.6	113.602	32.4	11.237	3.2	350.375	
1935.	—	206.848	56.2	23.793	6.5	125.778	34.2	11.671	3.1	368.090	
1936.	—	217.840	56.2	25.149	6.5	132.740	34.2	12.055	3.1	387.784	
1937.	—	229.055	55.6	27.602	6.7	142.880	34.7	12.602	3.0	412.139	
1937.	XI.	19.708	55.1	2.242	6.2	12.764	35.7	1.061	3.0	35.715	
1937.	XII.	23.443	60.0	2.289	5.8	12.339	31.5	1.073	2.7	39.144	
1938.	I.	18.525	54.3	2.022	5.9	12.489	36.6	1.089	3.2	34.125	
1938.	II.	17.844	54.2	1.898	5.8	12.111	36.7	1.098	3.3	32.951	
1938.	III.	18.973	55.8	2.172	6.4	11.757	34.6	1.105	3.2	34.007	
1938.	IV.	20.166	55.7	2.158	6.0	12.756	35.2	1.108	3.1	36.188	
1938.	V.	18.287	53.3	2.417	7.0	12.510	36.5	1.109	3.2	34.323	
1938.	VI.	18.154	52.0	2.582	7.4	13.041	37.4	1.106	3.2	34.883	
1938.	VII.	19.539	53.6	2.710	7.4	13.102	36.0	1.102	3.0	36.453	
1938.	VIII.	19.949	53.9	3.074	8.3	12.897	34.8	1.102	3.0	37.022	
1938.	IX.	21.505	54.4	3.299	8.3	13.650	34.5	1.106	2.8	39.560	
1938.	X.	23.679	56.3	2.993	7.1	14.284	33.9	1.126	2.7	42.082	
1938.	XI.	22.444	56.0	2.925	7.3	13.584	33.8	1.152	2.9	40.105	
1937. XII.-1938. XI. összesen:		242.508	55.0	30.539	6.9	154.520	35.1	13.276	3.0	440.843	
XII. 1937—XI. 1938 total:											
1937. I.-XI. összesen:		205.612	55.1	25.313	6.8	130.541	35.0	11.529	3.1	372.995	
I.-XI. 1937 total:											
1938. I.-XI. összesen:		219.065	54.5	28.250	7.0	142.181	35.4	12.203	3.1	401.699	
I.-XI. 1938 total:											
Összehasonlítások Comparaisons	1938. XI. havában 1937. XI. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 2.736	—	+ 683	—	+ 820	—	+ 91	—	+ 4.330
	En nov. 1938 par rapport au mois de nov. 1937 en plus (+), en moins (-)	o/o-ban en o/o	+ 13.9	—	+ 30.5	—	+ 6.4	—	+ 8.6	—	+ 12.1
	1938. I.-XI. időszak- ban 1937. I.-XI. időszakához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 13.453	—	+ 2.937	—	+ 11.640	—	+ 674	—	+ 28.704
	En janv.-nov. 1938 par rapport aux mois de janv.-nov. 1937, en plus (+), en moins (-)	o/o-ban en o/o	+ 6.5	—	+ 11.6	—	+ 8.9	—	+ 5.8	—	+ 7.7

A posta forgalma.

6. A FELSZABADULT TERÜLETEK FORGALMA. — 6. Le trafic des territoires rattachés.

a) Postaforgalom. — a) Trafic postal.

Egység: 1000 drb, összeg 1000 pengő. — Les nombres s'entendent en milliers, les montants en 1000 pengős.

Év Année	Hó Mois	Feladás — Expédition									
		Levélpostai küldemény drb. Poste aux lettres nombre		Értéklevél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi betét és sommás csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék betét Caisse d'épargne versements		Csekkbefizetés Chèques versements	
		közönséges ordinaires	ajánlott recombmandés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant
1938.	XI.	3.526	32	1	29	20	1.649	1	60	7	4.490

a) Postaforgalom. (folytatás). — a) Trafic postal (suite).

Év Année	Hó Mois	Kézbesítés — Remise									
		Levélpostai küldemény drb. Poste aux lettres nombre		Értéklevél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi, betét és sommás csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék kivét Caisse d'épargne paiements		Csekk-kifizetés Chèques paiements	
		közönséges ordinaires	ajánlott recombmandés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant
1938.	XI.	—	37	1	54	33	1.045	*—	13	1	1.672

*) Összesen csak 81 drb.

b) Táviróforgalom. — b) Trafic télégraphique.

c) Távbeszélőforgalom. — c) Trafic téléphonique.

Év Année	Hó Mois	Táviró — Télégraphe		Távbeszélő — Téléphone				
		Táviratok ezer darab Télégrammes nombre en milliers		Főállomások száma drb. Nombre des postes téléphoniques			Számított helyi beszélgetések száma ezrekben Conversations locales comptées nombre en milliers	
		feladás dépôt	kézbesítés remise	hálózatok szerint — dans le réseau		összesen total		
1938.	XI.			6	6		1.067	200 előfizetőnél kisebb

c) Távbeszélőforgalom (folytatás). — c) Trafic téléphonique (suite).

d) Rádióelőfizetők. — d) Radiodiffusion.

Év Année	Hó Mois	Távbeszélő — Téléphone			Rádió — Radiodiffusion
		Központok száma Nombre des centrales	Távolsági beszélgetés 1000 drb. Conversations interurbaines nombre en milliers		Rádió előfizetők száma Nombre des abonnés
			kezdeményezett départ	érkezett arrivée	
1938.	XI.	140	5	4	—

e) A forgalom munkaegységekben. — e) Le trafic en unités de travail.

Egység: 1000 drb. — Nombre en milliers.

Év Année	Hó Mois	Munkaegységek száma az összes postai szerveknél: Nombre des unités de travail dans tous les services				
		Posta Poste	Táviró Télégraphe	Távbeszélő Téléphone	Rádió Radio	Összesen Total
		drb. nombre	drb. nombre	drb. nombre	drb. nombre	drb. nombre
1938.	XI.	558	70	119	—	747

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

POSTA.

Anglia.

Az angol posta egyik alkalmazottja, Edwin Wels, a levélpostai küldemények feldolgozásának rendszeresebb és gyorsabbá tétele céljából tervet dolgozott ki. Londonban ugyanis a levélpostai küldemények 60%-át 16—20 óra között, tehát a késő délutáni órákban adja fel a közönség. Ha sikerülne a küldemények ebből előálló óriási torlódását megelőzni, a posta is nyerne, a személyzetnek pedig az esti és éjszakai órákban kevesebb munkája lenne és ezáltal a közönség is nyerne: a sürgős leveleit sokkal gyorsabban tudnák kézbesíteni.

A tervezet a levélpostai küldeményeknek eddig levelek, levelezőlapok és nyomtatványokra történő osztályozását megszüntetné és csak két osztályt állítana fel. Az első a „közönséges levelek” osztálya, a második pedig az ú. n. „napközi levelek” csoportja. Az első csoportba tartozó küldemények gyors, késedelemmentes kézbesítését a posta továbbra is biztosítaná, míg a második csoport küldeményeinél a lassúbb kézbesítést is megengedné. A „közönséges levelek” bérmentesítése unciánként $1\frac{1}{2}$ Pence, míg a „napközi” leveleké csak $\frac{1}{2}$ Pence-vel történék.

A 15 óra előtt feladott napközi levelek kézbesítése általában a következő nap délelőtti óráiban megtörténék. De a 15 óra után feladott napközi leveleket már csak pótdíj ellenében kézbesítik a feladást követő délelőtti folyamán. E körülményre a közönség figyelmét megfelelőképpen fel kellene hívni.

A terv a számlák és árrendelések számára a kedvezményes $\frac{1}{2}$ Pences bérmentesítési díjat biztosítaná, de a „közönsé-

ges leveleknek” megfelelő gyorsasággal kézbesítené ezeket is.

A tervezet összeállítója azt hiszi, hogy ezáltal az irányítószemélyzetnek lényegesen kevesebb munkája lesz és ezenkívül hetenként egy fél napjuk is felszabadul.

A postaigazgatás a tervet nem tartja keresztülvihetőnek. Több más nehézség mellett megemlítik, hogy a napközi levelek várhatóan nagy tömegét mégis csak 15 óra után adná fel a közönség és e miatt sok portót kellene fizetniök. (P. N. 1938:12.)

*

Anglia a mozgóposta szülőföldje. 1837-ben (tehát rövid idővel az első vasút megnyitása után), indítványozta egy angol postafelügyelő fia a postaigazgatóságnak, hogy a levélküldeményeket a szállítás alatt, tehát útközben dolgozzák fel. Az indítványt már 1838. január 6-án megvalósították. Egy eredetileg lovaspostai szállításra használt kocsit némileg átépítettek és kísérletképpen beállították a Liwerpool és Birgmingham között, ott is felállították hely között az utazás négy és fél óráig tartott; ez azt jelenti, hogy a vonat óránkénti sebessége elérte a 20 mérföldet. A kísérlet minden várakozást kielégített. Mikor 1838. szeptember 17-én a második vasúti szakaszt is megnyitották London és Birgmingham között, ott is feállították azonnal a mozgópostát, mely ezentúl állandó berendezés lett. Az előrelátott szolgáltat-egyszerűsítés rögtön mutatkozott a 800—900 levélzsák felszabadulásában, ugyanis a vasútminti postahivatalok mindegyike ezentúl a 14—15 leveleszsák helyett, amelyeket mindaddig a lovasposta továbbított, a mozgópostának csupán egy zsákot készí-

tett. Említésre méltó az a tény, hogy az első angol mozgóposták kezdettől fogva el voltak látva a levélzsák lehajtására és elkapására szolgáló berendezéssel. Az angol vasúti hálózaton ma 70 mozgóposta közlekedik, ezekben naponta 500 mozgópostahivatalnok látja el szolgálatát, amely még mindig eredeti célját tartja szem előtt: az időmegtakarítást és a gyakorlati postaszolgálatot. Évenként mintegy 500 millió levelet és levelezőlapot dolgoznak fel a mozgóposták az utazási idő alatt.

Az angol postaigazgatás a mozgóposta századik születésnapját 1938 március 28-án, az Euston pályaudvaron a posta-vezérigazgató, a londoni főpolgármester és számtalan posta és vasúti alkalmazott jelenlétében ünnepelte.

Belgium 1841-ben követte Anglia példáját, Franciaország 1846-ban. Németországban elsőnek Baden vezette be a mozgópostát 1848-ban, második volt Poroszország; itt 1849. május 1-én hívták életre a mozgópostát, postai szállítóirodának nevezték (Post-Speditions-Bureaus) és 8 mozgópostahivatalt (Post-Speditions-Amt) szerveztek. (D. P. 1938:49.)

*

Az angol postaigazgatás illusztrált könyvecskét bocsátott ki a nemzetközi postaszolgálatról.

A könyvecske röviden ismerteti az Egyetemes Postaegyesület keletkezését és történetét és rámutat arra, hogy minő nélkülözhetetlen ez a nemzetközi szerv a nemzetközi postaszolgálat fenntartása céljából. Az Egyetemes Postaegyesület megalapítása előtt a nemzetközi postaforgalom mind a közönség, mind a posta részére nehézkes és bonyolult volt. A könyvecske egyik fejezete a postának hajóval történő szállításával foglalkozik. A postatörvény óta minden hajó, amely tengerentúli szolgálatot teljesít, kötelezhető, hogy — 300 mérföld távolságig levelenként $\frac{1}{4}$ pennyért, 300 mérföldön felül pedig $\frac{1}{2}$ penny-

ért — postát vigyen magával. A légipostáról szóló fejezet megállapítja, hogy Anglia évenként már 900 tonna I. osztályú postát szállít légiúton az európai országokba és csak 460 tonnával több anyag kerül más úton továbbításra. Kilátás van arra, hogy még további 100 tonna kerül légiúton továbbításra. A még fennmaradó 360 tonna legnagyobb része légiúton nem továbbítható gyorsabban, mint a jelenleg is használatban lévő szállítási eszközökkel. (P. N. 1938:11.)

Délafrikai Únió.

A délafrikai posta a levélhordókon kívül 900 kifutófiút és küldőncöt alkalmaz. A kifutófiúkat a posta 14 éves korukban veszi fel és egészen 18 éves korukig maradnak e minőségükben szolgálatban, s fizetésük havi 4—6 fontig emelkedik. A tizennyolcadik évüket betöltött kifutófiúk közül csak a legmegfelelőbbeket tartja meg a délafrikai posta szolgálatában. Az a kevés küldőnci minőségben szolgál tovább és pedig évi 120 fontért. Ez a fizetés később évi 150 fontra emelkedhetik. Ha azonban szolgálatukkal feletteseik meg vannak elégedve, levélhordókká nevezhetik ki őket. Van ezenkívül kb. 1300 levélhordó. Ez az aránylag kis szám arra a körülményre vezethető vissza, hogy a lakosság fele maga gondoskodik postájának elviteléről. Néhány országrészben a farmerek 60—70 mérföldről járnak be e célból a legközelebbi postahivatalba.

A levélhordók három csoportba sorozhatók. Az első osztályú levélhordók csoportja, 1000 taggal, kik a nagyobb városokban teljesítenek szolgálatot. Ezeknek évi fizetésük kezdetben 120 font, amely később évenkénti emeléssel 300 fontig nőhet.

A másodosztályú levélhordók csoportjába körülbelül 300 postaalkalmazott tartozik. A kisebb városokban vannak alkalmazva és fizetésük kezdetben évi 108 font, amely azután 240 fontig emelkedhet.

A harmadosztályú levélhordók, — nincsenek egy tucatnál többen, — a távoli országreszeken teljesítenek szolgálatot. Kezdfizetésük évi 84 font, amely évi 120 fontig emelkedhet.

Valamennyi levélhordó heti 48 órát dolgozik, de munkaidejük roppant szabálytalanul van beosztva.

Az összes fizetések 6.5%-át a nyugdíjalapra vonják le. A nyugdíjazás a 60. életévvél következik be. A nyugdíjjárandóság a ténylegesnek fele. (P. N. 1938:10.)

*

A nemzetközi postaegyezményt aláíró államoknak jogukban áll a díjak leszállítása, vagy a postázem akármilyen másfajta javítása érdekében egymással külön szerződést, vagy akár úgynevezett „szűkebb egyezményt” kötni. Az „Afrikai Postaegyesület” ilyen szűkebb egyezménynek köszönheti létét. 1935 október 30-án született meg Prätoriában a következő afrikai államok megegyezéséből: Dél-afrikai Államszövetség, beleértve Dél-nyugatafrikát is; Basutoland; Betsuanaland; Angola és Mozambique-i portugál telepek, Kongó; Ruanda-Urundi; Kenya; Uganda, Tanganyika-vidék; Nyassa vidék; Észak- és Dél-Rhodézia; végül Swasiland.

Az egyezmény lényegesebb pontjai a levelek, levelezőlapok, üzleti papírok, nyomtatványok és árumintáknak a Szövetség tagállamai közötti kedvezményes forgalmát biztosítják. A többi üzletág, mint értéklevelek és csomagok, közönséges csomagok, ujságok, postautalványok és átutalások, postai megbízások, végül a postai hírlap és folyóiratelőfizetések ügyét a tagállamok közötti külön-külön kötendő egyezmények tárgyává teszi.

Az ülések jegyzőkönyvei francia és angol nyelven készültek. A két szöveget teljesen egyenértékűnek nyilvánították. A tárgyalások folyamán a francia, angol és portugál nyelv az elfogadott. A francia nyelvű beszédek angolra fordítva is és

viszont angolt franciára fordítva is közölni kellett a résztvevőkkel. A portugál képviselőknek azonban maguknak kellett gondoskodni beszédeknek franciára való fordításáról, míg az angol és francia beszédeknek portugál nyelvre való átültetéséről nem volt kötelességük gondoskodni, csak amennyiben kívánták azt.

Az Afrikai Postaegyesület tagállamaiban feladott, más tagállamokon keresztülmenő, de tagállamba címzett levélpostai küldemények után átmenő díjat nem számolnak el az egyezményt aláíró postagazgatások. Azonban a Nemzetközi Postaegyezményben megállapított átmenődíjak terhelik azon levélpostai küldeményeket, melyek ugyan az Afrikai Postaegyesület valamely tagállamából másik tagállamon keresztül, de az Afrikai Postaegyezményt alá nem író államba, vagy fordítva, irányulnak.

Ilyen elbírálás alá eső „levélpostai küldeményeknek” számítanak: levelek, levelezőlapok, üzleti papírok, nyomtatványok, áruminták és kicsomagok.

Az egyezményben részvevő államok postáinak összműködése megköveteli, hogy egymás között a lehetőség szerint alacsony díjakat állapítsanak meg.

A levelek legnagyobb súlya nincs meghatározva, egyébként az összes küldemények engedélyezett méretei megfelelnek a Nemzetközi Postaegyezmény előírásainak.

Az Afrikai Postaegyezmény valamennyi tagjára kötelező a csomagok, értéklevelek, értékcsomagok, utánvételes küldemények és kicsomagok átmenőforgalmának biztosítása. (Posttschrift. 1938:5.)

Egyesült Államok.

Az „Országos Légiposta Hetének” májusi nagy sikerén felbuzdulva, az Amerikai Egyesült Államok postavezérigazgatója tervet dolgozott ki a postai berendezések népszerűsítésére. E terv főpontja az „Országos Levélíró Hét” megrendezése volt.

Október 2—8-ig zajlott le az úgynevezett első osztályú leveleknek kereskedői körökben való népszerűsítését célzó propagandahét. Ennek keretében a posta felvilágosította a kereskedőket, hogy hirdetéseiknek nagyobb sikere lesz, ha első osztályú levelekként, zárt borítékban adják fel őket, mintha nyitott borítékú körlevelekként, tehát nyomtatványként juttatják őket a közönséghez.

Novemberben pedig a csomagforgalmat „Csoomaghónap” jelszóval rendezett propaganda vállalkozás keretében próbálta népszerűsíteni az amerikai posta (P. N. 1938:10.)

*

Indiana államban az országútak mentén is vannak levélszekrények felállítva, mégpedig az út jobb- és baloldalán egyaránt. Ha az úttól messzire esnek a ház, közvetlen az út szélén fölállított oszlopra szereznek a levélszekrényeket, s így ezeknek még az az előnyük is megvan, hogy a levélgyűjtőnek ki sem kell szállnia a gépkocsiból a szekrény kiürítése végett, hanem közvetlenül a levélszekrény mellett megállva, a gépkocsi ablakán keresztül végezheti el munkáját. Amerikában az idő még inkább pénz, mint nálunk, épen ezért, hogy még azt a kis idővesztést is elkerüljék, amennyit a kormányüléstől a másik ülésre és a visszacsúszás jelent, mindkét ülést ellátták kormánykerekekkel. Így a levélgyűjtőgépkocsi hasonló lett a gépkocsi-vezetőiskolákban használt tangépkocsikhoz. Mindkét ülés előtt megtaláljuk a tengelykapcsolót, gázemelőt, lábféket és kormánykereket, csupán a kéziféket és a sebességváltókart helyezték középre, mindkét ülésből kezelhetően (Postztschrft. 1938:52.)

Németország.

1938. október végén 800 szudetanémet város és község postahivatalainak kezelését vette át a német postaigazgatás.

A levél- és csomagforgalom a Szudeta-

földön, valamint a Birodalom és a Szudetaföld között meg van már engedve, de az értéklevelek, a térítvevényes levelek, a címetetlen nyomtatványok, a kicsomagszolgálat, az értékcsomagok, utánvételes csomagok, postai megbízások, ugyanúgy a külföldi csomagok, végül hírlapküldemények felvételét csak 1939. január 1-vel vezetik be. A postautalvány- és postatakarékpénztári szolgálat már megnyílt.

A levélpostai küldeményeket a német belföldi posta szabályai szerint kell kezelni s a német belföldi díjszabás szerint, német értékcikkekkel kell bérmentesíteni.

A csomagforgalom egyelőre csak bérmentesített csomagok részére és 10 kg súlyhatárig megengedett. A csomagokhoz a német belföldi forgalomban előírt szállítólevelet kell használni. Mivel a Szudetaföld egyelőre önálló vámterület, onnan a Birodalom többi részébe irányuló csomagokat épp úgy, mint a Birodalomból ide címzett csomagküldeményeket vámárnyilatkozattal kell ellátni. Ez alól csak az iratokat vagy nyomtatványokat tartalmazó csomagok kivételek, ha azok valamely állami hatóságoknak vagy azok megbízottjainak vannak címezve. Ilyen esetben a valutakiviteli és statisztikai árnyilatkozatot egyik irányban sem követelik meg.

A katonáknak címzett vagy általuk feladott csomagokra a fenti szabályokat értelemszerűen alkalmazni kell, de az anyaországból származó és a Szudétaföldre címzett ilyen csomagokhoz vámárnyilatkozat nem szükséges, a küldemény címdalán azonban a feladó parancsnokság hivatalos bélyegzőjét vagy pecsétjét kell alkalmazni. (D. P. 1938:48.)

*

A német gyorsírás elsajátítására a Birodalmi Postánál különös súlyt helyeznek. A Német Gyorsírószövetség postai szakosztálya 1934—1937-ig kerek 40.800 postai alkalmazottat képzett ki gyorsíróvá és ezek közül kerek 20.700 tette le az előírt

gyorsíróvizsgát. A tanító és vizsgáztató személyzet a tagegyesületek 36 államilag vizsgázott gyorsíró tanárából és az általuk vizsgáztatott 83 gyorsíró segédtanárból áll. (P. N. 1938:12.)

Románia.

A néhány hónappal ezelőtt a rendeletileg életbeléptetett román postatörvény alapján csomagokat 10 kg súlyhatárig kizárólagos joga alapján csak a román kir. posta szállíthat. Most azután a román posta és a vasút között megállapodás jött létre, amely szerint 10 kg alatti csomagokat a vasút is szállíthat a következő tartalommal: román és külföldi napilapokat, (kivéve a folyóiratokat, könyveket, valamint minden időszakosan megjelenő nyomtatványt, amelyeket továbbra is a román posta szállít); továbbá a vasút is szállíthatja a filmeket, sörélesztőt, néhány élelmiszert, mint a sajtot, lekvárt stb. Ezeket a küldeményeket azonban a román vasútigazgatás által külön erre a célra előállított bélyeggel kell a vasúton is bérmentesíteni. A továbbiakig azonban ezeket a csomagokat is a posta által lepecsételt zsákokban továbbítja a román államvasút. (P. N. 1938:12.)

*

A rendeletileg életbeléptetett román postatörvény többek között tartalmazza ennek az üzemnek a személyzeti szabályzatát is. Az új szabályzat főbb rendelkezéseiből kiemeljük a következőket:

A román posta szolgálatába csakis román állampolgárok vehetők fel. Az igazoltan román nemzetiségűek a felvételnél előnyben részesülnek. A pályázóknak 21. életévüket be kell tölteniök, de 40 évesnél idősebbek nem lehetnek. A postához csak a katonai kötelezettség teljesítése után lehet pályázni és a pályázóknak polgári és politikai jogaiknak birtokában, valamint büntetlen előéletűeknek kell lenniök. Más közüzemtől alkalmatlanság miatt elbocsá-

tottakat a postához felvenni nem szabad. A pályázónak bizonyítania kell az álláshoz megkívánt iskolai képeztését, erkölcsi megbízhatóságát és egészséges voltát.

A postaszemélyzet fizetése egyezik az állami tisztviselők részére megállapított illetménytáblákkal. Ehhez járulnak még a lakbér, családi pótlék, költözködési költségek megtérítése, a különmunkákért járó pótdíjak és a különböző jutalékok.

A postaalkalmazott elhalálózása esetében családja három havi járandóságát kapja temetési segélyként. Ezt az összeget az özvegynek, vagy gyermekeknek, illetve azoknak fizetik ki, akik az elhunyt eltemetésének költségeit viselik.

A hivatalvezetőknek igényjogosultságuk van természetbeni lakásra, fűtésre és világításra.

A postaszemélyzet hitel és jóléti pénztára útján minden postaalkalmazott orvosi és egészségügyi ellátásban, szükség esetében ezenkívül még pénzsegélyben is részesülhet.

A postaszemélyzet egyik csoportjából a másikba, valamint a magasabb fizetési osztályba való előlépés a vezérigazgatóság vezető tisztviselőiből álló bizottság véleménye alapján történik.

A személyzetnek évenként legfeljebb 30 napi rendes szabadságra van igénye; ezenkívül esetenként a szükséghez mérten igénybe vehet betegszabadságot, családi, tanulmányi, valamint a katonai szolgálat teljesítése céljából szükséges szabadságot.

A postaszemélyzet áthelyezhető:

- a) saját kérelmére,
- b) szolgálati érdekből, avagy
- c) fegyelmi büntetésként.

A Szabályzat a következő rend- és fegyelmi büntetéseket ismeri:

- a) szóbeli, vagy írásbeli megintés,
- b) a járandóság egy tized részéig terjedő pénzbírság,
- c) pénzbüntetés a járandóság 10—80%-ának erejéig,
- d) egy évig tartó áthelyezés,

e) felfüggesztés a járandóság megvonásával egy év időtartamra,

f) rendelkezési állományba helyezés,

g) elbocsátás.

A postaszemélyzet szolgálati viszonya a következő esetekben szűnik meg: az állástól való fölmentés, nyugálományba helyezés, rendelkezési állományba való helyezés, elbocsátás, büntetésből történt elbocsátás.

A törvény arról is intézkedik, hogy nyugdíjasok és elbocsátottak az előléptetési bizottság indítványára újból visszavehetők legyenek, kivéve a büntetésből elbocsátottakat. A kiválástól számított 3 éven túl azonban az alkalmazott állásába vissza nem vehető. (P. N. 1938:10.)

Svájc.

Október végén Zürichben főiskolai tanfolyam kezdődött főként a postaintézetek kívül állók részére, azzal a céllal, hogy a postai szolgálatot tágabb körben megismertesse a hallgatósággal. 14 héten át, többnyire hétfőn este tartanak előadást. A tanfolyam előadói a zürichi kerületi postaigazgatóság vezetője és annak több magasabb rangú tisztviselője, valamint a berni posta-, táviró- és távbeszélő vezérigazgatóság gépkocsiosztályának vezetője voltak.

Az előadások tárgya volt:

A postai szolgálat fejlődése. (Vetített képekkel.)

A posta és a közönség.

Személyzeti igazgatás.

A nemzetközi postaforgalom alapvonalai.

A posta kizárólagos szállítási joga és a postatitok.

A svájci postaigazgatás üzletvezetése és gazdálkodása.

A levélposta.

A csomagposta.

A pénzposta. (Postautalvány, postai megbízás és utánvétel.)

A bankposta. (Csekk- és girószolgálat.)

Az utas és postaszállítás.

Az alpesi posta.

A postai küldeményfajok ismertetése. (Vetített képekkel.)

A „Sihlpost” (Zürich legmodernebb és legnagyobb postahivatala, vetített képekkel és megtekintéssel).

A tanfolyamon 260 hallgató vett részt, ezeknek csak fele volt postai alkalmazott. Tandíj 10 frank. (P. N. 1938:11.)

*

1938. december 3-án a svájci postaigazgatás hivatalos lapjában többek között rendelet jelent meg a postai értékcikkeknek lyuksorral való ellátását illetően. E szerint az érvényes kiadású postai értékcikkeknek ellenőrzési célokból lyukgatott ismertető jelekkel való ellátása továbbra is megengedett. Az utóbbi időben azonban olyan értékcikkek is kerültek forgalomba, melyeknek lyukgatása — megállapítás szerint — nem megkülönböztetési célt szolgál. Mindenekelőtt politikai és pártpolitikai jelvényekről van szó (horogkereszt és hasonlók). Az ilyen lyukgatással ellátott értékcikkeket Svájcban többé nem szabad bérmentesítési célokra felhasználni, hanem az ilyen bélyegekkel bérmentesített küldeményeket, mint bérmentetleneket kezelik és a további eljárás során az igazságügyi hatóságoknak adják át. (P. N. 1938:12.)

(Ifj. Kovács.)

TÁVBESZÉLŐ.

Amerika.

A világ-távbeszélőhálózat hatalmas arányairól alkothatunk fogalmat az American Telephone and Telegraph Company-nak a közel multban megjelent statisztikai összeállításából. A társaság e statisztikájában, amely az 1936. évi adatokat öleli fel, kimutatja, hogy az egész világon 37.098.084 távbeszélő-állomás van üzemben. A távbeszélő-állomások számát tekintve, természetesen az Amerikai Egyesült Államok állnak a vezető helyen, amennyiben nem kevesebb mint 19.5 millió távbeszélő-állomás felett rendelkeznek. A statisztikai sorrendben a második helyet Németország foglalja el, 3.431.074 távbeszélő-állomással. Németország mögött van Anglia 2.8 millió, majd Franciaország 1.5 millió, Kanada

1.3 millió és Japán 1.2 millió távbeszélő-állomással. Az egyes városok távbeszélő-hálózatát tekintve, legtöbb távbeszélő-előfizetője New-Yorknak van, 1.5 millió távbeszélő-előfizetővel. Amint látjuk, New-York városnak több távbeszélő-előfizetője van, mint Franciaországnak (1.481,788), Kanadának vagy akár Japánnak. Érdekes még annak a megállapítása is, hogy Indiának, Kínának és Oroszországnak együttevén nincs annyi távbeszélő-előfizetője, mint magának New-York városának (az arány $\frac{3}{4}:1$), pedig e három ország együttevén az emberiség felét foglalja magában.

A világ távbeszélő-állomásai számának megoszlása az egyes földrészek közt a következő:

Amerikára esik	20.717,858	távbeszélő-állomás, vagyis	55.84%
Európára esik	13.513,152	„	36.43%
Ázsiára esik	1.690,978	„	4.56%
Afrikára esik	335,216	„	0.90%
Ausztráliára és szigetvilágára esik	840,880	„	2.27%

Állami kezelésben van 14.559,331 és társasági kezelésben 22,538.753 távbeszélő állomás.

100 lakosra esik

Amerikában	11.95	táv. áll.
Európában	2.35	„ „
Ázsiában	0.16	„ „
Afrikában	0.22	„ „
Ausztrália és szigetvilágára	0.89	„ „

Az egyes országokat tekintve 100 lakosra esik

az Amerikai Egyesült Államokban	14.39	táv. áll.
Kanadában	11.49	„ „
Ujzéländban	11.25	„ „
Svédországban	10.97	„ „

Dániában	10.89	táv. áll.
Svájc	9.86	„ „
Ausztrália	8.31	„ „
Norvégia	7.26	„ „
Anglia	5.96	„ „
Németország	5.08	„ „

Magyarország távbeszélő sűrűség szempontjából a világ országai közt a 17. helyet foglalja el. A legkisebb a távbeszélő sűrűsége Európában Albánián kívül Jugoszláviának és Romániának (0.36), Amerikában a legkisebb távbeszélő sűrűségű ország Bolivia (0.08), Ázsiában Brit-India (0.02), Afrikában Egyiptom (0.26), Ausztrália és szigetvilágában Németalföldi India (0.06). (Telegraphen Praxis: 1938:19. Archiv für Post und Telegraphie 1938:10).

*

A „Le Haut-Parleur” francia folyóirat szerint Amerikában „American Carrier Cable Corporation” névvel távbeszélő-társaság alakult, amely előfizetőinek lehetővé teszi, hogy a villanyvilágítási hálózat felhasználásával folytathatnak egymással beszélgetéseket. Ilyen távbeszélgetést a közelmultban a nyilvánosságnak is bemutattak. A beszélgetéseket vivő frekvenciás berendezéssel bonyolítják le, s e célra különleges távbeszélő-készülékeket bocsájtanak az előfizetők rendelkezésére; a beszélgetés vételeire csak hangosan beszélőt használnak. A hátránya ennek a szolgáltatnak, hogy a beszélgetési lehetőség korlátozva van, amennyiben egymástól kisebb távolságra lévő előfizetők válhatnak csak beszélgetéseket. A távbeszélő-készüléket az előfizetők a villanyvilágítási hálózat bármely

fali-kapcsolójába kapcsolhatják be. (Telegraphen Praxis 1938:20.)

Dánia.

Távbeszélőhálózatok államosítása Dániában. A dán közmunkaügyi miniszter a pénzügyi bizottságnak javaslatot tett valamennyi dán távbeszélő hálózat államosítása iránt. A terv szerint a távbeszélő hálózatok államosítása oly módon történék, hogy az állam megszerzi a távbeszélőtársaságok részvénytöbbségét és ezután állami ellenőrzés mellett még tíz évig részvénytársasági alapon működnének tovább, míg végül a közmunkaügyi miniszter főhatósága alatt egyesülének és azután a posta és távíró szakosztályokhoz hasonlóan külön szakosztály igazgatása alá kerülnek. A szóbanlévő távbeszélőtársaságok a következők:

	A távb. előfizetők száma	A távb. állomások száma	A távb. központok száma
1. A koppenhágai távb. társaság	195,568	239,538	356
2. A jütlandi távbeszélő társ.	89,135	105,356	1112
3. Lolland-Falster távb. társ.	9,275	10,479	86
4. Bornholm távb. társasága	3,588	3,932	19
5. Fünen községi távb. társasága	26,971	31,545	95
6. Samsø távbeszélő társaság	714	778	2
7. 10 kis távbeszélő társaság Dél-Jütlandban	1,841	1,841	—

A kormánynak az a szándéka, hogy 1939-ben 18 millió, és 1942-ben 14 millió korona hitelt kér, az említett társaságok részvénytöbbségeinek megszerzésére. Valamennyi távbeszélőtársaság részvénytöbbségének megváltásához a kormánynak 83 millió 700.000 koronára lesz szüksége. Szó van arról, hogy a kormány ezt az összeget esetleg államkölsönnel teremti elő. (Europäischer Fernsprechdienst 1938:50.)

*

Az európai távbeszélő statisztika az 1937. évről. A Magyar Posta hasábjain nem egyszer mutattunk rá arra a hatalmas propa-

gandára, amely a távbeszélő előfizetők és a távbeszélgetések számának emelése érdekében Európában megindult. Ez a propaganda az alapja azoknak a sokszor meglepő eredményeknek, amelyeket az egyes országok, távbeszélő szolgálatuk fejlesztése terén elértek. Ily meglepő eredményt mutatott fel az 1936. év folyamán Görögország és Albánia, amire a Magyar Posta 1938: 2. és 3. számában olvasóink figyelmét fel is hívtuk. Az 1937. évi európai statisztikai adatok szerint, Görögország megtartotta, sőt erősen fokozta távbeszélő hálózata fejlesztésének lendületét; távbeszélő állomásainak száma ugyanis az 1937. év

folyamán 42%-kal emelkedett. Ezzel szemben az 1936. év folyamán oly szépen megindult albán távbeszélőhálózat fejlődése az 1937. év során erősen veszített lendületéből, amennyiben Albánia távbeszélő állomásai számát az 1937. év folyamán csak 2%-kal tudta emelni, míg ez az arányszám az előző évben 12.2% volt. Ez a tény annyiban érdemel figyelmet, mert Albánia távbeszélő sűrűsége, egész Európában a legkisebb: 100 lakosra nem esik több távbeszélő állomás, mint 0.09, s így Albánia a távbeszélő szempontjából még kihasználatlan terület.

A távbeszélő állomások fejlődése terén Magyarország az előző évvel szemben kiemelkedő eredményt ért el (8.5%), s a szomszédos országok közül e téren pusztán csak Románia előzte meg (23.6%); Csehszlovákia Magyarország mögött a hetedik, Jugoszlávia a kilencedik, Ausztria pedig a tizennyolcadik helyre került.

A távbeszélő állomások számát a lakosság számához viszonyítva: Ausztriában 100 lakosra 4.2, Magyarországon 1.6, Csehszlovákországban 1.4, Romániában 0.45 és Jugoszláviában 0.36 távbeszélő állomás esik. Figyelemre méltó, hogy bár Csehszlovákországban a távbeszélő állomások sűrűsége kisebb mint Magyarországon, mégis Magyarország ezt a sűrűséget az előző évvel szemben egytizeddel javítani tudta, míg Csehszlovákország e téren nem tudott javulást elérni.

Svájc

Svájcban a levélpostai küldemények és a távközlések (távíró és távbeszélő) arány-

száma, amint ezt az alábbi összeállítás mutatja, a távközlések arányszámának állandó emelkedésével rohamosan közeledik az egyenlő színvonalhoz. 100 közleményre esett

1900-ban 84 levélpostai küldemény és 16 távközlés.

1920-ban 72 levélpostai küldemény és 28 távközlés.

1930-ban 62 levélpostai küldemény és 38 távközlés.

1936-ban 55 levélpostai küldemény és 45 távközlés.

Ebből az összeállításból arra a következtetésre jutottak, hogy a távközlések száma 4—5 év múlva el fogja érni a levélpostai küldemények számát.

Ugyanilyen előmenetelt mutat a távbeszélő fejlődése más üzletágakkal szemben: is, mint ez az alábbi összeállításból kitűnik:

Az 1927 és 1937 közti évtizedben az alábbi üzletágak fejlődésének arányszáma a következő volt:

A távbeszélőlések száma 67.8%-kal emelkedett.

A távb. állomások száma 66.6%-kal emelkedett.

A csekk és postautalványok száma 38.5 százalékkal emelkedett.

A levelek és lev.-lapok száma 8.5%-kal emelkedett.

A vasúti küldemények száma 8.0%-kal emelkedett.

A vasúton utazók száma 1.0%-kal emelkedett. (Europäischer Fernsprechdienst 1938:50.)

RADIÓ.

A világ rádió adóállomásainak számát 36.000-re becsülik. Ezek közül a szárazföldi adóállomások száma csak 8000, míg 28.000 adóállomás hajókon, repülőgépeken vagy autókon működik. A műsorszóró rádió adóállomások száma alig éri el az 1860-at, ennek $\frac{2}{3}$ része, vagyis 1150 adóállomás Amerikában működik. Az európai műsorszóró rádió adóállomások száma tehát hozzávetőlegesen számítva, nem haladja meg a 400-at. Az amerikai műsorszóró rádió adóállomások mind kis teljesítmé-

nyűek és átlagban véve nem haladják meg a 3 kw-ot, s így csak nagyon kis körzetekben lehet őket hallani. Ezzel szemben az európai műsorszóró rádió adóállomások átlagos teljesítménye 20 kw, de a nagy adóállomások közt nem ritkák a 100—500 kw teljesítményű adóállomások, s így azok országhatárokon túl is nagyon jól hallhatók. Ezek alapján az európai műsorszóró rádiószolgálatot — az amerikaival szemben — bátran nevezhetjük nemzetközi műsorszóró rádiószolgálatnak. (Le Relais, 1938:6.)

(Kende Félix)

HIREK.

Nouvelles.

Lapunk további megjelenését a m. kir. miniszterelnök úr 1938. évi október hó 22-én kelt 20.980/1938. M. E. III. számú rendeletével engedélyezte.

A távközlés nagy férfainak arcképe. A távközlés nemzetközi egyesületének berni irodája Guglielmo Marconinak arcképét neves művésszel 540 példányban elkészíttette s a díszes papirosra nyomott, margóval együtt 23×17 cm nagyságú rézkarcot az érdeklődőknek végre felkínálja. A megrendelések a „Bureau de l'Union Internationale des Télécommunications, Effingerstrasse No 1. à Berne (Suisse)” címre küldendők,

a portót és a csomagolási költséget is magában foglaló 2.50 svájci frank eladási árnak megküldésével.

Az előző években kiadott és még néhány példányban rendelkezésre álló Morse-, Hughes- és Graham Bell-arcképek darabonként 2.50 svájci frankért ugyancsak megrendelhetők.

Hughes, Morse, Graham Bell és Marconi arcképeit a jövő években más nagy, a távközlés fejlesztése terén kimagasló érdemeket szerzett férfiaknak az arcképei is követni fogják. (Balázs)

BÉLYEGHIREK.

Nouvelles philatéliques.

Magánvállalkozók által forgalomba hozott emlékbélyegzők a Felvidéken. A Felvidék felszabadulásának örömtől mámoros heteiben Hazánkban eddig még nem tapasztalt érdeklődés nyilvánult meg az ú. n. emlékbélyegzők iránt is. Ez az érdeklődés még a legkisebb község postahivatalánál is

a felszabadulás első napjaiban külön munkahely feállítását tette szükségessé, amely mással, mint a feladott küldeményekre, illetőleg emléklapokra ragasztott különféle értékű bélyegekből álló emlékbélyegzővel nem tudott foglalkozni. Forgalmasabb hivataloknál pedig nem egyszer csak állandó éjjel-nap-

pali szolgálattal tudott a személyzet a közönség részéről a bélyegzőlenyomatok iránt megnyilvánult keresletnek megfelelni.

Ez az érdeklődés nem elégedett meg azal a ténnyel, hogy a magyar posta a felszabadult területek jelentősebb városainak kincstári kezelésben álló, tehát élénkebb postai forgalmat lebonyolító postahivatalaiban a felszabadulás napjától számított 30 napig e célra előre fémből készített emlékbélyegző használatát engedélyezte. Egyesületek, alkalmi érdekcsoportok és magánosok a legkülönbébb ürügyekkel kérték, követelték a felszabadult területek legkisebb postahivatalánál is az emlékbélyegzőlenyomatot, akár volt ilyen bélyegző használata engedélyezve, akár nem, és ahol nem volt, a postaszemélyzet sok esetben érdemtelenül kénytelen volt elhallgatni azokat a kifakadásokat, amelyek a csalódott amatőr gyűjtő ajkait sok esetben elhagyták. A felszabadulás heteiben mindenki bélyeget gyűjtött és mindenki tarka összeállítású emléklapokat bélyegeztetett, de különösen mindenki igyekezett megszerezni a magyar posta valamennyi emlékbélyegzőjének nem is egy, de mennél több lenyomatát. A posta vezetőségét pedig egyenesen elhalmozták a legkülönbébb emlékbélyegző-tervezetekkel. Ma már megállapítható, hogy ez a nagy igyekezet sok esetben nem volt mentes bizonyos önző anyagi érdekektől sem, mert a mindenből hasznot préselő üzleti vállalkozás is nagyon szépen helyet tudott találni a hazafias érdekek mögött, amelyek előrebocsátásával az engedélyt kieszközölni igyekeztek.

A hazai bélyeggyűjtők szaklapjaiban már szó volt egyik ilyen magánvállalkozásról, amely Kassa felszabadítását cseh bélyegeken készített felülnyomás formájában igyekezett a saját zsebe javára hasznosítani.

Itt három további kísérletről emlékezünk meg, a bélyeggyűjtők, főképen pedig az

emlékbélyegző-lenyomatokat gyűjtők tájékoztatására.

Az egyik alakra, nagyságra és szövegezésre is erős hasonlóságot mutat a m. kir. posta által a felszabadult kincstári postahivataloknál használatba vett ú. n. „Visszatért” emlékbélyegzőkkel, és a magyar Szent Korona rajza és az „1938”-as évszám körül „Verebély visszatért” szöveget tünteti fel.



A második bélyegző négyszög alakban, rajz nélkül, csak „Deménd a mienk 1938. XI. 9.” szöveggel ünnepelte az Ipolyság-Léva közötti országút mellett fekvő, egyébként teljesen jelentéktelen Deménd község felszabadítását.

A harmadik tojásdadalakú gummibélyegző, amelynek tágas mezejében „Türelem! Magyarád, Bori, Szántód visszatértek” szöveggel biztatta ugyanennek az országútnak Deménd mellett fekvő három tiszta magyar lakosságú községét a kitartásra.

Tudni kell, hogy a Bécsben megállapított ideiglenes országhatár az ipolyság-lévai országotat Deméndnél elvágtá és a harmadik bélyegzőben felsorolt három községet s vele ennek a fontos országútnak kb. 10 km-es darabját, Cseh-Szlovákiában hagyta s ezzel nemcsak kitűnő ásványvizéről és gyógyvizéről híres és kies fürdőhelyétől fosztotta meg a környék magyar lakosságát, de Lévának az országút felől történő könnyebb megközelítését egyelőre lehetetlenné tette.

E helyen is meg kell állapítani, hogy e három emlékbélyegzőt használatbavétel előtt senki az illetékes postai tényezőknek engedélyezésére be nem mutatta s amenyiben azokat előzetes engedélyezés nélkül mégis postaküldeményeken alkalmazták, ha ez postaalkalmazott részéről történt, akkor visszaélészerűen, illetőleg a postaalkalmazott megtevésztésével történhetett. Egyébként pedig e bélyegzők használatbavételét sajnálatos egyéni akciónak kell bélyegeznünk, amely ha egyes esetekben a használat módját illetően kevésbé vagy jobban sikerülten utánozza is a postai emlékbélyegzők használatára előírt formákat, ezzel a bélyegzőlenyomat hivatalossá még nem válik, hanem marad, ami volt: visszaélészerű magánvállalkozás, amelynek gyökere a meg nem engedett üzleti haszonszerzésben keresendő.

Olvasóinknak bemutatjuk a szóbanforgó három emlékbélyegzőlenyomatot, amelyek használatbavételének körülményeit a következő közelebbi részletekkel világíthatjuk meg:

Verebélyen arra hivatkozással, hogy Verebély szabad város volt, több oldalról is kérték a „Verebély visszatért” felírási emlékbélyegző használatbavételét. A kérelmet a postahivatal illetékes felsőbbsege elé juttatta, azonban a m. kir. posta kitért a

kérelem teljesítése elől. Ennek ellenére a bélyegző mégis elkészült és lépten-nyomon bukkantak fel postaküldemények, amelyeknek címdalán a bérmentesítésre szánt postabélyeg érintése nélkül ott volt a posta által nem engedélyezett ez a bélyegzőlenyomat is. Később azután bélyegsorozatokon is alkalmazták ezt a magánbélyegzőlenyomatot. Ezeket az íveket az emlékbélyegzővel való lebélyegzés előtt a verebélyi postahivatalnál lebélyegztették a keletbélyegzővel és csak ezután, tehát a postai szabályok megkerülésével, alkalmazták azon a nem engedélyezett emlékbélyegzőnek lenyomatát. Helyesnek tartjuk, ha erre a tényre a magyar bélyeggyűjtő-társadalom felfigyel és megfelelően védekezik.

A deméndi és környékbeli községekkel kapcsolatos emlékbélyegzők keletkezésének körülményeit is megállapította már a m. kir. posta. Ezt a kettős emlékbélyegzőt, a megállapítás szerint, december 5-étől Deménden, majd Ipolyszakálon használták illetéktelen készítői. A két bélyegző, kétségtelen, hazafias nekibuzdulásból született meg. Használata körül azonban szintén sok olyan rendellenességet kell megállapítanunk, amely postai és bélyeggyűjtési szempontból egyaránt erősen kifogásolható, és amely jelenségek ezt a vállalkozást is üzletszerű alkalommá süllyesztették.



Pl. az itt bemutatott fényképmásolatból megállapíthatóan ezzel az emlékbélyegzővel postai bélyegeket is lebélyegeztek. Ez élenken bizonyítja azt a tényt, hogy ennek a két utóbbi emlékbélyegzőnek illetéktelen terjesztői szintén megtalálták a módját a bélyeggyűjtő szempontból ritkaság számba menő lenyomatok nagybani előállításának.

Súlyt kell helyeznünk annak ismételt megállapítására, hogy ezektől a ténykedésektől a m. kir. posta és annak szervei most is távol állottak.

*

A magyar légipostabélyegek. A m. kir. posta első ízben 1918. évi július hó 4-én adott ki légiposta bélyegeket. Az akkor forgalomban volt országházias rajzú 75 filléres bélyeg „REPÜLŐ POSTA 1 K 50 f”, a 2 koronás pedig „REPÜLŐ POSTA 4 K 50 f” felülnyomással alakítottatott át légiposta bélyeggé. E bélyegek a Budapest—Bécs—Krakkó—Lemberg között berendezett légijáratokkal szállított küldemények viteldíjának lerovására szolgáltak, mint-hogy azonban a légijárat már 1918 július 24-én megszűnt, a légiposta bélyegek is elveszítették létjogosultságukat.

Ugyancsak felülnyomás útján készültek az 1920. év november 7-én forgalomba került légiposta bélyegek. Az országházias bélyegek 10 koronás értékét nyomatták ekör felül „LÉGI POSTA 3 (8, illetőleg 12) korona” szöveggel. Ezek a bélyegek is igen rövid életűek voltak, mert külföldi nyomásra a Budapest—Győr—Szombathely és Budapest—Szeged légijáratokat be kellett szüntetni.

Az első külön e célra készült légiposta bélyegsorozat 1924. év április 4-én került kiadásra. A bélyegkép Budapest fölött repülő Ikarust ábrázolja. Az 1924-ben kiadásra került 100, 500, 1000 és 2000 koronás bélyegeket 1925-ben (április 20-án) követték az 5000 és 10.000 koronás értékjelzésűek. A bélyegek rajza Megyer-Meyer Antal iparművész-tanár műve.

A pengő-fillér értékekre való áttérés után 1927-ben (június) láttak napvilágot az újabb légiposta bélyegek: a 12, 16, 20, 32 és 40 filléres értékek a kettős kereszt mögül felkelő nap előtt szálló turul madár, az 50, 72 és 80 filléres értékek pedig turulon ülő, egyik kezében levelet, másikban postakürtöt tartó meztelen alak ábrázolásával.

Ez a sorozat 1930-ban a 4 filléres, továbbá az 1, 2 és 5 pengős értékjelzésű bélyegekkel egészült ki.

A 4—40 filléres értékek rajzát ifjú Pálinkás János, az 50—80 filléres s a pengős értékek rajzát pedig Haranghy Jenő tervezte.

1931-ben, a Zeppelin léghajó magyarországi körútja alkalmával e légiposta sorozatnak az eredetitől eltérő színnel készült 1 és 2 pengős értékei „Zeppelin 1931” felülnyomással kerültek kiadásra. Ez volt az egyetlen magyar alkalmi légiposta bélyegkiadás.

1933 júniusában váltotta fel az 1927/30. évi kiadású légiposta bélyegeket a 10, 16 (dunai táj fölött szálló „Justice for Hungary” repülőgép), 20 és 40 („Giustizia per l'Ungheria” repülőgépet váró magyar), 48 és 72 (repülőgép szárnyán álló Merkur) filléres, valamint 1, 2 és 5 (négy szárnyú repülőgépcsavart tartó Merkur) pengős értékekből álló sorozat. — A 10 és 16 filléres értékek rajza Helbing Ferenc, a többi Márton Ferenc alkotása. Ennek a sorozatnak külön érdekessége, hogy a 20 és 40 filléres értékeket Csehszlovákia kitiltotta, s megtorlásul a magyar postára is kitiltott cseh bélyegeket.

Utolsó légiposta bélyegsorozatunk 1936-ban került kiadásra, 10, 20, 36 (delizsánc fölött szálló repülőgép), 40, 52, 60, 80 (az országház felet szálló repülőgép) filléres és 1, 2,5 (két kettős kereszt között szálló repülőgép) pengős értékkel. A bélyegek rajzát Légrady Sándor tervezte. E bélyegek az 1936. év decemberében, Tampa-ban (Florida) rendezett floridai nemzetközi bé-

lyeg- és érmekiállításán I. díjat nyertek.

E bélyegsorozatot a posta 1939 március 31-ével kivonja a forgalomból. Azzal, hogy a légiposta küldemények bérmentesítésére az összes forgalomban lévő levélbélyegek felhasználhatók, s így nem szükséges kizárólag légiposta bélyegeket használni e célra, a külön légiposta bélyegek kibocsátásának indokoltsága megszűnt.

*

A „Magyar a magyarért“ bélyegekről előbbi számunkban már megemlékeztünk, Azóta elkészültek és úgy művészileg, mint a legfelsőbb helyen is jóváhagyattak e bé-

lyegek tervrajzai. A bélyegek előállítását az állami nyomda már befejezte. A bélyegek január 16-án forgalomba is kerültek.

A 6 + 3 f-es bélyeg képe az „Észak“ szobrát ábrázolja, a 10 + 5 filléresé Munkács várát, a 20 + 10 filléresé a komáromi hídon átlóvágó Főméltóságú Kormányzó Urat, a 30 + 15 filléresé a kassai dómot, végül a 40 + 20 filléres bélyegen a felszabadulás jelképeként egy honvédet virággal díszítő magyarruhás leányt látnunk.

A bélyegtervrajzok Petten Sándor iparművész igen sikerült alkotásai.

A bélyegek képét itt közöljük:



KÖNYVSZEMLE.

Bibliographie.

A Magyar Statisztikai Zsebkönyv.

A rövid idő alatt népszerűvé vált Magyar Statisztikai Zsebkönyv VII., 1938. évi kötete a M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal kiadásában jelent meg.

A zsebkönyv sokoldalú, számszerű felvilágosítást nyújt a hazai demográfiai, szociális és gazdasági viszonyokról és bőséges külföldi anyagot is közöl. Igy igen hasznos forrásmunkául és értékes segédeszközül szolgál.

A zsebkönyvet a legfontosabb magyar történelmi adatok vezetik be, ezeket követi a rövidre fogott cím- és névtár, amely valamennyi minisztérium, törvényhatóság, külképviselet és az idegen államok magyarországi követségeinek ügybeosztására és egyéb fontosabb adataira kiterjed. A cím-tári rész után következnek a trianoni békeszerződés előtti Nagy-Magyarország legfontosabb statisztikai adatai, majd a legutolsó népszámlálás eredményei és a népmozgalmi adatok. Ezek után a közegészségügyre, szociális viszonyokra, az őstermelésre, bányászatra és kohászatra, iparra és kereskedelemre, az áralakulásra, a közúti, vasúti és légi közlekedésre, a folyam-

és tengerhajózásra, a posta, táviró, távbeszélő és rádió berendezésekre és forgalomra, a pénz- és hitelügyekre, a közműveltségre és közoktatásügyre, az egyházi és hitéletre, az állami és törvényhatósági életre és a jogszolgáltatásra vonatkozó adatok színesen, váltakozva, hol táblázatban, hol grafikonban, hol szöveges részben követik egymást. A zsebkönyvet a világ államainak és gazdasági életének általános érdeklődésre számottartó adatai fejezik be, a függelékben pedig a leggyakrabban előforduló nemzetközi és történelmi mértékek mostani és nálunk használatos ellenértékei is megtalálhatók.

Különös értéket ad a könyvnek, hogy az — külön fejezet alatt — már közli a fel szabadult Felvidékre vonatkozó legfontosabb adatokat is.

A könyvben túlnyomórészt 1937. évi adatok szerepelnek, de a „Gazdasági jelző-tábla” a legfontosabb és legjellemzőbb 1938. évi adatokat is tartalmazza.

A Zsebkönyvet akár írásban, akár távbeszélőn, a M. Kir. Központi Statisztikai Hivatalnál (Budapest, II., Keleti Károly-u. 5-7. sz. Tel.: 150-020) lehet megrendelni. Ára 1 pengő. (Dr. R. B.)

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

I., KRISZTINA-KÖRUT 12., BUDAI POSTAPALOTA, IV. EM. 446.

TELEFON: 150-597. — MŰSZAKI ÜGYEKBEN: 146-500.

ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ, MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ.

MEGJELENIK HAVONKÉNT.

A kiadásért felel: Dr. LŐRINCZY GÁBOR, m. kir. postatanácsos.

MAGYAR POSTA

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M.KIR. POSTAVEZÉRIIGAZGATÓSÁG
MEGBIZÁSÁBÓL A M.KIR. POSTA JOGÁSZ-ÉS MÉRNÖK TISZTVEISELŐI
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: DR. FORSTER KÁROLY M.KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ
FELELŐS SZERKESZTŐ: TÁRSZERKESZTŐ:
DR. KOVÁCS JÓZSEF **RAKOSI GYÖRGY**
M.KIR. POSTAIGAZGATÓ. M.KIR. POSTAFŐMÉRNÖK.

A postautalványszolgálat és annak ellenőrzése.

Irta: DR. BUGYI JÓZSEF postafőigazgató.

Le service des mandats-poste et son contrôle. Par M. le Dr. József Bugyi, Directeur supérieur de poste. L'auteur fait connaître les procédés se rapportant au trafic des mandats-poste et visant la sécurité de ce service et ensuite, le contrôle local des bureaux ainsi que le contrôle central.

Le contrôle du trafic des mandats-poste du pays entiers se fait par les balances établies mensuellement pour le service intérieur et international. La balance renferme les montants des mandats nationaux non-payés, respectivement ceux des mandats internationaux non-compris dans un compte. Par la comparaison faite entre les chiffres de la balance et les chiffres enregistrés sur la base des décomptes des bureaux par le service de la comptabilité centrale, on peut vérifier si le fonctionnement du service des mandats-poste est impeccable, le contrôle est efficace et s'il n'y a pas lieu d'abus ou de fautes de décompte. Cette balance fait également voir le mouvement des fonds provenant du trafic des mandats-poste.

A posta működési köre az ország egész területére, a nemzetközi forgalomban pedig úgyszólván az egész világra kiterjedvén, a pénzfizetés teljesítésének legegyszerűbb módja a pénzküldés postautalvánnyal. A postán feladott pénzt a rendeltetési hivatal közvetlenül a címzettnek mindjárt ki is fizeti.

A gazdasági élet fejlődésével a postautalványnak erős versenytársa támadt a csekkforgalomban, ahol a befizető és a címzett közé mint közvetítő szerv a postatakarékpénztár kapcsolódik be, amely a befizetett pénzeket a címzett csekkszámláján gyűjti és kifizetést csak a számlatulajdonos külön rendelkezésére eszközöl.

A postatakarékpénztár pénzkiutaló eljárása tehát a postautalványo-

kénál hosszadalmasabb, de ezzel szemben díjszabása olcsóbb. A csekkforgalomba — a dolog természeténél fogva — főleg vállalatok s általában azok kapcsolódnak be, akik részére aránylag sokan küldenek pénzt és akiknek nem fontos, hogy a küldött pénzt a legrövidebb idő alatt nekik készpénzben ki is fizessék. A postautalványforgalomnak közvetlensége és gyorsasága miatt az utóbbi években már a postautalványt is szívesen veszik igénybe nemcsak az egyes felek, hanem a közületek is a tömeges, az időközönként rendszeresen ismétlődő nyugdíjak, illetmények, stb. kifizetésénél. Minthogy pedig ezeknél az időközönként ismétlődő és bizonyos napokon esedékes tömeges kifizetéseknél a felvétel tömegesen történik és nincs a feladás időhöz kötve, jegyzék miatt elmarad az egyes utalványok tételes könyvelése, sőt közületeknél az utalványoknak a jegyzék tételeivel való azonosítása is mellőzhető, a felvétellel járó postai teendő ezeknél aránylag sokkal kevesebb, mint az egyes postautalványoknál. Ez a körülmény ezeknél az utalványoknál a rendesnél jóval olcsóbb díjszabás alkalmazását is megokolta tenné. Ezzel a postautalványforgalom jelentős fejlődésének a feltételei is bizonyos fokig adva vannak.

Az 1937/1938. költségvetési évben a belföldi forgalomban a postautalvány befizetésének darabszáma 10,478.177 és összege 725,483.960 P, a kifizetések darabszáma 10,444.130 és összege 725,161.649 P volt. Ezek közül a tömeges, illetmény- és nyugellátási postautalványok darabszáma 2,349.377 és összege 360,682.346 P volt. Ezzel szemben a csekkbefizetések darabszáma 22,904.920 és összege 2,099,475.415 P, a csekkfizetési utalványok darabszáma 3,937.402 és összege 775,389.704 P. A külföldi forgalomban a feladás 15.527 drb utalvány 350.123 P befizetéssel, és külföldről érkezett 117.325 drb utalvány 4,973.558 P értékben, amelyből 1,401.446 P értékű idegen pénz volt esedékes.

Ezek az adatok azt mutatják, hogy a postautalványforgalom nem halódó üzletága a postának, miként ezt sokszor halljuk, hanem ellenkezően a mindenkori viszonyokhoz alkalmazkodva a csekkforgalom mellett a közgazdasági és az államéletben jelentős szerepet tölt be és a gazdasági jólét okozta forgalomemelkedésen túlmenően a szociális gondoskodás fejlődésével főleg a kifizetések terén fog nagyobb emelkedést mutatni.

Most, amikor a felszabadult területek az anyaország gazdasági életébe bekapcsolódnak és a szociális gondoskodás mind szélesebb és mélyrehatóbb, s így a postautalványforgalom szintén várhatóan jóval

nagyobb lesz, úgy hiszem, nem lesz érdektelen, ha a postautalványszolgálatot igazgatási szemszögből is megvilágítom.

A m. kir. postánál az utalványokat a postahivatalok és postaügynökségek veszik fel, az e címen befizetett összegeket az utalványbevételi naplókban könyvelik s az utalványürlapra feljegyzik a napló tétel-számát. A legfontosabb teendő, hogy az utalvány összegét beszadják és helyesen elszámolják. Erről a felvevőhivataloknál rendszeresített ú. n. helyi ellenőrzés gondoskodik. A felvételt ugyanis a felvevő tisztviselő mindenütt egyedül végzi. A felvételnél rendszeresített ellenőrzés abból áll, hogy az utalványok továbbítása előtt az ellenjegyző az utalványok számokkal és betűkkel kiírt összegét a bevételi naplóban könyvelt összeggel azonosítja s az azonosított utalványokat az ellenőrzőszámbélyegző lenyomatával ellátja, amely utóbbi annak a megjelölésére is szolgál, hogy az utalványt mely munkahelyen vették át. Ott, ahol a kezelési teendőket egy tisztviselő végzi (ilyenek általában a kisforgalmú hivatalok s az ügynökségek), maga a felvevő az ellenjegyző is, ezeknél tehát helyi ellenőrzés tulajdonképpen nincs.

A tapasztalat szerint ott is, ahol az ellenjegyzést nem a felvevő, hanem más tisztviselő végzi, tehát ahol a helyi ellenőrzés tényleg megvan, ez az ellenőrzés nem mindig hatályos, mert az ellenőrzésen néha átcsúsznak a bevételben el nem számolt vagy tévesen könyvelt, esetleg olyan utalványok is, amelyeknél a számmal és a betűkkel kiírt összeg nem azonos. A felvevőhivatalnál észre nem vett rendellenességek megállapítása és lehetőleg a kifizetés előtt történő rendezése a kifizetőhivatalok helyi ellenőrzőszolgálatának a feladata. A rendeltetési hivatalok ugyanis megkapják a felvevőhivatalnál befizetett összegről kiállított utalványürlapot s a helyi ellenőrzés feladata elsősorban annak megakadályozása, hogy hamisított utalványok be ne csempésztessenek. Ha a címzett közismert ottani lakos, megbízható, hitelképes stb. vagy rendszerint szokott utalványokat kapni, a visszaélés, hamisított utalványok becsempészése kizártnak tekinthető, míg ha a címzett ismeretlen, csak rövid idő óta ott tartózkodó, vagy átutazó, a 300 P-nél nagyobb összegű utalványoknál a felvevő hivatal útján meg kell állapítani, hogy az utalványozott összeget tényleg befizették-e.

A helyi ellenőrzés további teendője, hogy az utalvány összegének a címzett, vagy bárki más részéről való megmásítása, meghamisítása megakadályoztassék, illetve kifizetés előtt felfedeztessék. Ebből a célból nyilván kell tartani azokat az utalványokat, amelyeket a posta a címzetteknek nem nyomban fizet ki a kézbesítés, illetőleg az utalvány-

ürlap átadása alkalmával, hanem az aláírt utalványürlapot a címzett csak a kézbesítés után mutatja be az összeg átvétele céljából. Ebben az esetben kifizetés előtt a postai alkalmazott köteles megnézni, hogy az utalványérkezési naplóban nincs-e olyan feljegyzés, amely szerint az utalványt nem szabad kifizetni, továbbá hogy az utalvány címét vagy összegét a címzett a kézbesítés után nem változtatta-e meg? Azokat az utalványokat azonban, amelyeket a hivatal, illetve a kézbesítő az utalvány bemutatásakor az átvételre jogosítottnak közvetlenül ki is fizet s így az utalvány meghamisítása a címzett részéről nem lehetséges, a fentebb említett szempontból nyilvántartani az utalványokat háznál kifizető postamesteri hivataloknál is felesleges. A postamesteri hivatalok ugyanis saját jól fel fogott érdekükben kézbesítőül csak megbízható egyént alkalmaznak s miként a tények mutatják, a postamesteri kézbesítők részéről sem igen fordul elő az utalványösszegek utólagos meghamisítása. Ezeknél a postamesteri hivataloknál az utalványérkezési naplóban való nyilvántartás mellőzése a leadási szolgálatot éppen abban az időben, amikor a munka egyébként is a legszorgosabb, jelentősen tehermentesítené és a kézbesítők indítását gyorsítaná. Ugyancsak mellőzhetőnek tartom ezt a nyilvántartást valamennyi posahivatalnál a fiókbérlőknek szóló és a kézbesítéskor kifizetett utalványoknál is.

Az utalványszolgálat biztonságát szolgálja az az intézkedés is, hogy a háznál kifizetett utalványok hátoldalán a kézbesítő aláírását, vagy a nevét feltüntető bélyegzőlenyomatot alkalmazza. A hivatalban kifizetett utalványoknál ez nem szükséges, mert a kifizetési naplóból a kifizető alkalmazott személye mindenkor könnyen megállapítható.

A kifizetett utalványokat a tisztviselő a kifizetési naplóban könyveli és a napló tételszámát az utalványon feljegyzi. A kifizetett utalványokat a főpénztár veszi át és őrzi addig, amíg azokat a kifizetési naplóval együtt az utalványleszámoló hivatalhoz küldik. A kifizetett utalványoknál a helyi ellenőrzés teendője annak vizsgálata, hogy a kifizetés ténye okiratilag igazolt-e, továbbá, hogy a kifizetési naplóban az utalványon lévő összeget számolták-e el. Helyi ellenőrzés a kifizetésnél is tulajdonképpen csak azoknál a hivataloknál van, amelyeknél egynél több tisztviselő tevékenykedik; a helyzet itt mégis annyival jobb, mint a feladásnál, hogy a postaügynökségek által kifizetett postautalványokat az ellenőrzőhivatal a postaügynöknek napi leszámolásakor felülvizsgálja, ellenőrzi.

Amint látjuk, a helyi ellenőrzés legfontosabb teendői főként azon

a tényen épültek fel, hogy mind a befizetésnél, mind pedig a kifizetésnél az ellenőrzés rendelkezésére áll az utalványnapló és ebből, valamint magáról az utalványról mindig megállapítható, hogy azt mely munkahelyen, ki kezelte. Az is tény, hogy az ellenjegyzés, mint a felvételt ellenőrző rendszabály a kisforgalmú hivataloknál és postaügynökségeknél csak formai, de a nagyobb hivataloknál sem feltétlenül hatályos előírás, mert az ellenjegyzést az indításkor, vagy pénztárzáratkor az egyébként is torlódo munka közben végzik. A helyi ellenőrzés a postautalványszolgálat jóságának megállapítására tehát egy magában nem elegendő. Ezért, de meg annak megállapítására is, hogy a kifizetett utalványokat a felvevő szervek bevételként elszámolták-e és pedig azzal az összeggel-e, amellyel kifizették, az utalványokat központi lag is ellenőrizni kell. Ezt a központi ellenőrzést végzi a m. kir. posta utalványleszámoló hivatala.

A központi ellenőrzésnél az első teendő annak megállapítása, hogy a kifizetési naplóban elszámolt összegek egyenként okiratilag igazoltak-e, vagyis megvan-e minden utalvány, azon alakilag az összeg átvétele el van-e ismerve és az utalványkifizetési naplóban elszámolt utalványösszegek és készpénzben szedett díjak egyezők-e a felvett utalványok összegével s az egyes utalványok után készpénzben elszámolandó díjjal. Az esetleges eltérést vagy a kifizetett utalvány hiányát, vagy a kifizetésben elszámolva nem lévő utalványt tételenként megállapítják s hiánylatot állítanak ki. Kettős, vagy kétes összegnél feljegyzik az utalványra, hogy a kifizetésben az utalvány mily összeggel szerepel. A kifizetés ellenőrzése után az utalványleszámoló hivatal a kifizetett utalványokat az utalványbevételi naplók tételszámai szerint rendezi s ennek során elsősorban megállapítja, hogy mely utalványok hiányoznak, amelyek az alatt az idő alatt, amelyre az ellenőrzés kiterjed, kifizetésben elszámolva valószínűleg nem lettek. Ezek az u. n. nyitott vagy függő tételek, amelyekről felvevő munkahelyek szerint (utalványellenőrzőszámokként) tételes nyilvántartást készít s azután megállapítja, hogy az utalványokkal és a függőtételek által képviselt összegek s az ezekért készpénzben szedendő díjak egyezők-e az utalványbevételi naplókban szereplő összegekkel. A netáni eltéréseket tételenként megállapítja a leszámoló hivatal s azokról hiánylatot állít ki. A függőtételeknél a naplóban levő adatokat veszi alapul s a függőtétel nyilvántartás adataival azonosítja az utólag beérkezett, illetőleg az utólag kifizetett utalványokat, míg az ekkor is hiánvzó utalványokat a bevételi naplóban szereplő adatok alapján ügyirattal nyomozzák.

A be- és kifizetések tételes ellenőrzésén kívül ellenőrizni kell azt is, hogy a hivatal pénztárszámadásában a helyes összeget számolta el s ezért az utalványleszámoló hivatal a számvevőség által a pénztárszámadás vonatkozó tételeivel már azonosított és megküldött utalványszummázatokat a naplókban elszámolt tételek összegeivel is azonosítja s a netáni eltéréseket megállapítja.

Az utalványleszámoló hivatal az utalványösszeg-hiányzatokat a hivatalra illetékes igazgatósággal és a számvevőséggel, a díjhiányzatokat pedig közvetlenül az érdekelt hivatallal közli. Az összeghiányzatokat az igazgatóságok rendezik s erről a számvevőséget értesítik. A díjhiányzatokat a felvevő hivatalok postabélyeggel egyenlítik ki s az utalványleszámoló hivatalhoz küldik vissza.

A tételes felülvizsgálattal kapcsolatban reá kívánok mutatni arra a tényre is, hogy a be- és kifizetések tételes felülvizsgálása esetében nem lehet aggályos, ha az időközönként rendszeresen ismétlődő kifizetéseket szolgáló és egyes állami hatóságok által havonként tömegesen feladott postautalványok felvétele alkalmával az egyes illetmény-, nyugvagy rokkantellátási postautalványok adatait tételesen a feladási jegyzékekkel nem azonosítják és ha ez csak az utalványleszámoló hivatalnál a bevételi adatok ellenőrzésekor történik meg, feltéve, hogy a feladó az eltérésekért felelősséget vállal és kellő biztosítékot nyújt. Szerény véleményem szerint — ezt a kivételes eljárást adott esetekben alkalmazni lehetne magán felek által tömegesen feladott postautalványoknál is, ami a felvételt gyorsítaná, a postautalványok által képviselt összeg kiegyenlítését egyszerűsítene, sőt a központi kiegyenlítést is megkönnyítene, végeredményben tehát az utalványforgalom emelkedését is előmozdítaná.

A külföldi utalványforgalomban a be- és kifizetés egymástól teljesen független. A Magyarországon felvett, külföldre címzett postautalványokat külföldön fizetik ki és ezek összegét a kifizető külföldi postaigazgatóság számítja fel a magyar királyi posta terhére. Az ellenőrzés ezeknél abban áll, hogy a külföld által felszámított utalványokat a felvevő hivatalok bevételben és helyes összeggel elszámolták-e és megállapítja az utalványleszámoló hivatal azt is, hogy melyek azok a postautalványok, amelyeket a külföld még nem számított fel a magyar igazgatás terhére. Ezek a függő (nyitott) tételek. E kettő együttes összegének egyezni kell a befizetés összegével.

A külföldön felvett és a magyar postai szervek által kifizetésben elszámolt utalványokat az utalványleszámoló hivatal a felvevő igazga-

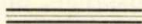
tás terhére tételesen felszámítja s azt, hogy az itt kifizetett postautalványok teljes számban és helyes összeggel számítottak-e fel, a külföldi igazgatások terhére, a kifizetések darabszámának és összegének a külföldi igazgatások terhére felszámolt tételek és összegek, valamint a bármely ok miatt még fel nem számított postautalványok darabszáma és összege egybevetése útján mérleg felállításával ellenőrzi.

Az eddig tárgyalt ellenőrzés célja annak megállapítása, hogy az egyes szervek, illetve külföldi igazgatások által kifizetett postautalványok bevételben helyes összeggel számoltattak-e el, illetve számoltattak-e fel a külföldi igazgatások terhére és a hivatalok által a pénztár-számadásban elszámolt utalvány be- és kifizetések, valamint az ezekkel kapcsolatban készpénzben elszámolt díjak helyesek-e. A m. kir. posta központi számvevősége az egyes hivatalok által elszámolt utalvány be- és kifizetéseket könyvelési és összesíti, illetve megállapítja az ország valamennyi postai szerve által eszközölt postautalványbefizetések s kifizetések összegét s e kettőt összevetve, mérlegbe foglalva, az egész országra nézve megállapítja a még ki nem fizetett, illetve a külföld terhére még fel nem számított utalványok összegét, amely végeredményben nem más, mint a postautalványforgalomból eredő forgalmi pénz könyvelés szerinti összege, amely pénz a posta birlalatában van, amely felett a posta rendelkezik és mivel ez nagyjában állandó, ezt bizonyos mértékben fel is használja. Ennek az összegnek időnkénti pontos megállapítása közigazgatási szempontból fontos. E mellett azonban nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a postautalvány be- és kifizetések évi összege megközelíti a 2 milliárd pengőt s a postának, mint a forgalmat lebonyolító üzemnek fontos érdeke, hogy meggyőződjenek időközönként arról, hogy mi a tényleges helyzet. Ezek miatt a m. kir. posta központi számvevősége által könyvelt adatokat az utalványok tételes ellenőrzése, számbavétele, a még ki nem fizetett, illetve a külföld terhére még fel nem számított összegek tételes megállapítása alapján az utalványleszámoló hivatal által összeállított adatokkal egyeztetni kell és csak abban az esetben lehet azt mondani, hogy az utalványszolgálat ellátása kifogástalan, pontos, az ellenőrzés hatályos és megbízható, komoly visszaélés, elszámolási hiba stb. nincs, ha ezek az adatok egyeznek. Ezért az utalványleszámoló hivatalnál is ezeket az adatokat időnként meg kell állapítani, ami legegyszerűbben az adatoknak mérlegbe foglalása útján történik és a központi számvevőség könyvelési adataival kell az utalvány forgalmi mérlegek eredményeit egyeztetni. Mivel a bel- és külföldi utalványforgalom adatait a számvevőség külön ro-

vatokon könyveli és az utalványleszámoló hivatalnál is külön kezelik a külföldi utalványokat, az utalványleszámoló hivatal újabban havonta 3 mérleget készít, még pedig 1. a belföldi utalványforgalomról, amely a be- és kifizetéseket öleli fel, 2. a Magyarországon külföldre felvett és külföldön kifizetett utalványok forgalmáról, 3. a külföldön felvett és Magyarországon kifizetett utalványok forgalmáról.

Az eddigi mérlegek azt mutatják, hogy az utalványszolgálat ellátása általában kifogástalan, felderítetlen hiba, mulasztás, vagy visszélés nincs, sőt a függőtételek nyomozása több, eddig felderítetlen pénztári eltérést tisztázott.

Ha az előadottakon kívül figyelembe vesszük azt is, hogy a jelenlegi kezelési rendszer mellett az utalványleszámoló hivatal a naponta beküldött kifizetési számadásokat 1—8 nap alatt, a havonta egyszer beküldöttet a hó 10-éig tételesen felülvizsgálja és a befizetések tételes ellenőrzése is a tárgyhónapot követő hó második felében de legkésőbb a következő hó 10-éig megtörténik és a mérleg is 20-áig elkészül, amely tiszta képet ad a hivatalok stb. munkájáról, nyugodtan állíthatjuk, hogy a m. kir. postánál az utalványszolgálat ellátása megfelelő és az ellenőrzés hatályos.





A magyar postaigazgatás felelőssége a nemzetközi csomagforgalomban.

Irta: dr. SZÉKELY ANDOR, m. kir. postasegédtitkár.

Responsabilité de l'Administration postale de Hongrie dans le service international des colis postaux. Par M. le Dr. Andor Székely, Aide-secrétaire de poste. Dans le service des colis postaux à destination de l'étranger, les rapports juridiques entre la poste hongroise et les usagers sont réglés, en premier lieu, par le Règlement postal (art. 107). Jusqu'à ce que le colis ne quitte pas le territoire hongrois, la responsabilité de la poste est déterminée par l'art. 106, § 3 du Règlement. Les règles du trafic des colis avec l'étranger son fixées par a) l'Arrangement du Caire, b) la Convention de colis conclue entre la Grande-Bretagne et la Hongrie (1932), c) la Convention de colis entre les Etats-Unis de l'Amérique du Nord et la Hongrie (1928) et la Convention postale entre l'Allemagne et la Hongrie (1926). En général, la poste est responsable pour la perte, la spoliation et l'avarie des colis. En ce qui concerne le retard, la responsabilité de la poste n'est pas prévue. Il y a des exceptions au principe de la responsabilité (Arrangement du Caire, l'art. 39). En outre, dans le trafic hongrois-britannique la poste n'est pas responsable pour les colis contenant des objets dont la valeur dépasse 100 livres sterling dans le cas où l'emballage ne correspond pas aux prescriptions. Entre les Etats Unis de l'Amérique du Nord et la Hongrie, les Administrations sont dégagées de toute responsabilité pour les colis ordinaires. Ce principe est également valable dans les relations avec Canada. Toutefois, dans le cas où le dommage du colis ordinaire, se produit dans le service hongrois ou dans un autre service transitaire, la responsabilité incombe à la poste respective. Le remboursement des droits de transport en connexion avec le dédommagement a le caractère des dommages-intérêts, il est en rapport accessoire avec l'indemnité. Par contre, le remboursement de la taxe de la réclamation ne fait pas partie des dommages-intérêts. Au point de vue de la responsabilité, il est une question importante à savoir qui a le droit de l'indemnité. Il convient de noter que dans les relations avec les Etats Unis, le destinataire n'a pas le droit de l'indemnité.

Dans le trafic de l'étranger à destination de Hongrie, il peut arriver que la responsabilité incombe à l'Office hongrois vis-à-vis d'un citoyen hongrois. Dans ce cas, la question de responsabilité doit être jugée sur la base des conventions respectives et non pas, sur la base du Règlement postal.

A posta a nemzetközi csomagokat felelősséggel szállítja. A felelőség mértékét az erre vonatkozó jogszabályok állapítják meg. A csomagszállítás alapja a szállítási szerződés. A szerződési feltételeket a Postaüzleti Szabályzat és a nemzetközi csomaggyezmények tartalmazzák.

Ezek a postaintézetre és a feladóra egyaránt kötelező erejűkké válnak a feladás tényével, amikor is a csomagszállítási szerződés létrejön. A belföldi csomag feladásával a posta és feladó között létrejött szállítási szerződésnek a feltételeit Magyarországon a Postaüzleti Szabályzat tartalmazza. A nemzetközi postacsomag feladójával kötött szállítási szerződés feltételeit, s így a felelősséget meghatározó szabályokat is a belföldi üzletszabályzat és a nemzetközi csomagegyezmények szabják meg.

Ha a magyar posta felelősségre egy nemzetközi csomag szállításával kapcsolatban beállott, kártérítést kell fizetnie. A káresetek helyes elbírálása tehát a kincstár érdeke. Fontos ezenkívül a magyar közönség érdekének a külfölddel szemben való képviselése is. Igyekszem azokat a körülményeket megvilágítani, amelyek a magyar posta felelőssége és a magyar közönség érdekeinek megvédése szempontjából lényegesek.

Legfontosabb kérdés az, hogy egy meghatározott esetre, melyik jogforrásból kell a szabályt meríteni.

A Magyarországból külföldre irányuló forgalomban, tehát a magyar feladóval szemben, a m. kir. posta elsősorban az A. 1. Szab. 107. §-a alapján felelős. Amíg a csomag a magyar posta kezelésében van, a posta felelősségét az A. 1. Szab. 106. § 3. pontja szabja meg. A külföldi igazgatásnak már átadott csomagért azonban a magyar posta is már a nemzetközi csomagegyezmények határozmányai szerint, a külföldről Magyarországra irányuló forgalomban pedig kizárólag a csomagegyezmények szabályai szerint felelős. Ez nem zárja ki minden esetben a felelősség szempontjából számba vehető körülmények elbírálásánál a belföldi szabály alkalmazását. A cairói csomagegyezmény 40. cikke értelmében pl. megszűnik az igazgatások felelőssége, ha a csomagot a belföldi szabályok értelmében kézbesítették. A magyar postaigazgatásnak ezidőszerint a következő nemzetközi egyezményei hatályosak a csomagszállítással kapcsolatban: 1. az 1934. évi Cairói postacsomag-egyezmény és ennek foganatosító szabályzata, valamint zárójegyzőkönyve (A. 4. Szab.); 2. az 1932. évi Angol-magyar csomagegyezmény (P. R. T. 1932:25); 3. az Északamerikai Egvesült Államokkal 1928. évben kötött csomagegyezmény (P. R. T. 1928:42) és végül 4. az 1926. évi Német-magyar postaszerződés (P. R. T. 1926:16).

Mindegyik egyezmény csak az aláíró igazgatások közötti viszonylatban érvényes. Eszerint egy magyar feladású Londonba szóló csomag elveszése esetében a magyar postának a feladóval szemben való felelőssége ahhoz igazodik, hogy hol veszett el a csomag. Ha pl. elveszés

az átszállító holland igazgatás területén történt, a felelősség alapja a kairói csomagegyezmény. Ha azonban a csomag a rendeltetési igazgatásnál veszett el, a felelősséget az angol-magyar csomagegyezmény szerint kell elbírálni. A postaüzleti szabályzat és a csomagegyezmények szabályai tehát ugyanarra a csomagra is hatályosak lehetnek.

Azok a főelvek, amelyeken a felelősség megállapítása szempontjából az egyezmények felépülnek, általában azonosak. Céлом az, hogy a főszempontok ismertetése közben az eltérésekre is rámutassak.

A csomagegyezmények megegyeznek abban, hogy az igazgatások a csomag elveszése, megsérülése, vagy kifosztása esetében felelősek. Ezen túlmenően egyik egyezmény sem állapítja meg a posta felelősségét. Szó szerint véve a szabályt, a posta többek között a késedelmes szállításhoz vagy kézbesítésből eredő kárért sem felelős. Mégis a Postaüzleti Szabályzat 108. §-ának 1. pontja és az amerikai-magyar csomagegyezmény XII. §-ának 5. pontja a késedelemért való felelősséget kifejezetten kizárja. Felmerült tehát az a kérdés, hogy a csomag tartalmának a posta hibájából előállott késedelem következtében történő sérülése (pl. megromlása) nem vonja-e maga után a posta felelősségét, vagyis hogy ezt nem kell-e a kairói csomagegyezmény 38. cikkének 1. pontjában foglalt sérülésnek tekinteni. Az 1924. évi stockholmi nemzetközi postakongresszuson előterjesztett tervezet szerint a csomagegyezménynek a szavatosságról szóló 36. cikke az e célból szerkesztett 6. pontban határozottan megállapította a posta felelősségét késedelmes szállítás esetében. A kongresszus azonban az említett 6. pontnak az egyezményből való kihagyása mellett döntött, de határozati javaslatot fogadott el, amely szerint az igazgatások a csomag tartalmának teljes megromlása esetében adjanak a 36. cikk 1. pontja alapján kártérítést, ha azt a posta hibájából előállott késedelem okozta. (Documents de Stockholm II. kötet 816. old.) Mivel azonban ezt a határozatot az egyezménybe nem vették fel, sőt maga a kongresszus is csak u. n. „obligation morale“-nak tekintette, mivel továbbá a felelősségnek ez az esete a későbbi londoni és kairói csomagegyezményekből is kimaradt, a határozat nem kötelezi az igazgatásokat. A magyar posta tehát a kairói csomagegyezmény alapján sem felelős a csomag szállításában beállott késedelemért. A felelősség a csomag feladásától a kézbesítésig tart. A szabályszerű kézbesítés tényének megállapítására az egyezmények nem tartalmaznak szabályokat, hanem utalnak a belföldi szabályokra. Az egyezmények a csomag elveszése, megsérülve, vagy kifosztása esetében is kizárják bizonyos esetekben a felelősséget. A felelősséget kizáró okok az egyez-

ményekben általában azonosak a kairói csomagegyezmény 39. cikkében felsorolt okokkal. Ezek röviden: 1. az erőhatalom, 2. az okiratok megsemmisülése erőhatalom következtében, 3. a feladó mulasztásából eredő kár, 4. tilos tartalom, 5. csalárd értéknnyilvánítás, 6. hatósági elközbzás hamis vámbevallás miatt, 7. egy éven túl történő felszólalás.

Ezenfelül kizárja az angol-magyar csomagegyezmény 30. cikkének g) pontja a felelősséget a 100 font sterling értéket meghaladó drágaságokat tartalmazó csomagnál, ha a burkolat nem az előirt nagyságú doboz.

A magyar posta felelősségét kizárja a német-magyar postaszerződés 9. cikke a Németországból Magyarországra értéknnyilvánítás nélkül feladott csomagra vonatkozólag, ha a kárért való egyéni felelősség nem állapítható meg, mert ebben az esetben a német igazgatás, mint felvevő igazgatás viseli a kárt. Az értéknnyilvánítással ellátott Németországból eredő és Magyarországra szóló csomag után járó kártérítést, ha a kár 10 aranyfrankon alul van, minden esetben a felvevő német igazgatás viseli, tekintet nélkül arra, hogy a kárért felelős személyt meg lehet-e állapítani, vagy nem. (Német-magyar szerződés 8. cikke.) A magyar posta felelősségét tehát ezek az esetek kizárják. Megjegyzendő, hogy a magyar posta felelőssége a fordított viszonylatban ugyanezekkel az esetekkel bővül és hogy a magyar posta felelősségének a fentemlített kizárása a magyar feladó vagy címzett kárigényét nem érinti.

Az amerikai-magyar csomagegyezmény IX. cikke a közönséges csomagoknál a kártérítést kizárja. Ez a szabály érvényes a magyar-kanadai viszonylatban is. Ilyen csomagokban beállott kárért a magyar posta a Magyarországra irányuló forgalomban nem felelős. A Magyarországból az Északamerikai Egyesült Államokba, vagy Kanadába irányuló forgalomban azonban a magyar feladó a közönséges csomagok után is kaphat kártérítést, feltéve, hogy a kár a magyar, vagy valamely átszállító igazgatás kezelésében állott elő. Ebben az esetben a felelősség az A. 1. Szab. 107. § 1. pontján, illetőleg a kairói csomagegyezményen alapszik.

A felelősség beállta esetén a posta a kárt a szabályokban megszabott mértékben téríti meg. A szorosan vett kártérítésen kívül bizonyos esetben a szállítási díjakat is vissza kell a feladónak téríteni. Ezenfelül az esetleges tudakozványi díjat is visszatérítik a feladónak. A kártérítés és a szállítási díjtérítés a felelős igazgatást terheli. A tuda-

kozványi díjat az az igazgatás téríti vissza, a saját terhére, amely beszedte.

A szorosabb értelemben vett kártérítés összecszerű megállapítására elsősorban a csomagban küldött tárgynak vagy tárgyaknak a feladáskori és a feladás helyén volt értéke, illetve a sérülés következtében beállott értékcsökkenés az irányadó. Ez a tényleges kár. Ennél többet a posta nem fizet. De a tényleges kárt is csak a kártérítésnek a szabályokban megszabott legmagasabb összege erejéig téríti meg a posta.

Közönséges csomagoknál a kártérítés legnagyobb összege 5 kilogrammos súlyfokozatonként van megállapítva; a legnagyobb összegeket az A. 1. Szab. 107. § 6. pontja felsorolja. A kairói és az angol-magyar csomagegyezményben, valamint a magyar-német forgalomban e szempontból nincs eltérés. Értéknyilvánítással ellátott csomagnál a kártérítés legmagasabb összege a nyilvánított érték. A csomag tartalmának teljes megsemmisülése vagy a csomag elveszése esetében tehát a posta a tartalom tényleges értékét téríti meg a csomagra megszabott legmagasabb kártérítési összeg erejéig. Részleges kár esetében a posta az értékcsökkenés összegét téríti meg, de csak a megszabott legmagasabb kártérítési összegig. A kártérítés legnagyobb összegének a megállapítása részleges kár esetében sem jelent aránylagos kártérítést, mint ezt a következő példa mutatja. Egy Budapesten külföldre feladott 20 kg. súlyú közönséges csomag a kairói egyezmény szerint felelős rendeltetési igazgatás kezelésében megsérült, s a sérült tartalmú csomagot a címzett visszautasította. Az erről értesített feladó kárigényének fenntartása mellett kérte, hogy a csomagot adják el. Az eladott csomagért 70 aranyfrank folyt be s ezt az összeget a feladó megkapta. Ezekután a feladó igazolta, hogy a csomag értéke 140 aranyfrank volt s 70 aranyfrank kártérítést, valamint a szállítási díjak visszatérítését kérte, amit meg is kapott. A 70 aranyfrank vételár kiutalásával ugyanis a feladó még csak a tartalomnak a sérülés után is megmaradt értékét kapta meg. Ezután még igénye volt az értékcsökkenés nemcsak arányos, hanem teljes összegére a csomag súlya szerint megszabott legmagasabb kártérítési összeg — 20 kg-os csomagnál 70 aranyfrank — erejéig, valamint a szállítási díjak visszatérítésére.

A szállítási díjaknak kártérítéssel kapcsolatos visszatérítése kártérítés jellegű, tehát nem díjtérítésnek, hanem kártérítésnek tekintendő. Kártérítési jellegét mutatja az a tény is, hogy a díjakat a felelős igazgatás fizeti meg, tehát sokszor nem az, akinek a díj jutott. A

kairói csomagegyezmény 38. cikkének 4. pontja értelmében akkor van igénye a feladónak a szállítási díjak visszatérítésére, ha az elveszett, megsemmisült, vagy teljesen kifosztott csomagért kártérítés jár, vagy ha a sérült a csomagot a címzett rossz állapota miatt visszautasította és ezért a postaszolgálat felelős. Nem jár vissza tehát a szállítási díj, ha a címzett a sérült csomagot átvette. Az angol-magyar csomagegyezmény 29. cikkének 4. pontja és az amerikai-magyar csomagegyezmény XII. cikkének 7. pontja szerint csak elveszés vagy a tartalom teljes megsemmisülése esetében van helye díjvisszatérítésnek. A kártérítéssel kapcsolatos díjvisszatérítés járulékos természetű. Ha kártérítés nem jár, pl. közönséges csomagnál az Északamerikai Egyesült Államokkal való forgalomban, díjtérítésnek sincs helye.

A kártérítés kiutalásával egyidőben s egyszerre szokták a tudakozványi díjat is visszatéríteni. A tudakozványdíj visszatérítésének a kairói csomagegyezmény 27. cikkének 4. pontja, valamint az angol-magyar csomagegyezmény 20. cikkének 3. pontja értelmében akkor van helye, ha a felszólalásra postaszolgálati hiba adott okot. Az amerikai-magyar csomagegyezmény ezt nem mondja ki. A magyar felszólaló azonban az utóbbi viszonylatban kért tudakozványának a díját is visszakaphatja az A. 1. Szab. 10. § 11. pontja alapján, feltéve, hogy a felszólalásra postaszolgálati hiba adott okot. A tudakozványi díj visszatérítése nem része a kártérítésnek. Ezt a díjat mindig az téríti vissza, aki beszedte, s megtérítését a felelős igazgatástól nem követelheti.

A felelőség szempontjából lényeges kérdés az, hogy kártérítésre kinek van igénye. Általában a nemzetközi csomag feladója jogosult a kártérítésre. De a kairói csomagegyezmény 38. cikkének 1. pontja értelmében a kártérítést a címzettnek fizetik ki, ha ez igényli, akár azzal, hogy a sérült, vagy kifosztott csomag átvételekor kárigényét fenntartotta, akár annak az igazolásával, hogy a feladó a kárigényt rá engedményezte. Az angol-magyar csomagegyezmény 29. §-ának 1. pontja is módot nyújt arra, hogy a kártérítést a címzettnek fizessék ki, de csak akkor, ha az elveszés, sérülés vagy kifosztás, a rendeltetési ország szolgálatában történt és a címzett igazolja, hogy a feladó kárigényéről az ő javáról lemondott. Ilyenkor a felvevő igazgatást az esetről értesíteni sem kell. Minden más esetben a kártérítés a feladónak jár. Az amerikai-magyar csomagegyezmény XII. cikkének 1. pontja szerint kártérítésre a „feladónak vagy más jogosult felszólalónak“ van igénye. Nem mondja meg az egyezmény, hogy kit ért más jogosult felszólaló alatt, de nyilvánvaló, hogy nem a címzettet, mert a XII. cikk 13. pontja sze-

rint a kártérítés kifizetésének a kötelezettsége azt az országot terheli, amelynek fenhatósága alá a felvevőhivatal tartozik. Az amerikai-magyar csomagforgalomban tehát a címzettnek nincs kárigénye.

A külföldről Magyarországra irányuló csomagforgalomban is beállhat tehát a magyar posta kártérítési kötelezettsége magyarországi lakosokkal szemben. Ilyen eseteket azonban mindig az illető nemzetközi csomagegyezmény, nem pedig a Postaüzleti Szabályzat alapján kell elbírálni, még ha a kár a magyar postakezelésben keletkezett is. Az A. 1. Szab. rendelkezései ezekben az esetekben csak annyiban hatályosak, amennyiben a nemzetközi egyezmény a belföldi szabály alkalmazását rendeli. (Pl. kairói csomagegyezmény 40. cikke a kézbesítésre, vagy 39. cikkének a) pontja a vis maiorra vonatkozólag.)

Ha a nemzetközi csomagszállítással kapcsolatban a csomag külföldi feladójának vagy címzettjének támad kárigénye és a kárért részben vagy egészben a magyar postaigazgatás felelős, a felelőséget az esetre hatályos nemzetközi csomagegyezmény alapján kell elbírálni. Ilyenkor a magyar postaigazgatás nem a külföldi féllel, hanem a külföldi igazgatással áll szemben. Nem változtat ezen a tényen az sem, ha a külföldi feladó vagy a címzett magyar állampolgár, sőt magyarországi lakos. Utóbbi esetben a kárt ugyan rendszerint a magyar posta fizeti ki, de csak az érdekelt igazgatóságtól kapott felhatalmazásra.

Igyekeztem megvilágítani azokat a szempontokat, amelyek majdnem minden esetben érvényesülnek, amikor a magyar posta kártérítési felelőségének a kérdését kell a nemzetközi csomagforgalomban kapcsolatban elbírálni. A tárgyalt szempontok főként a helyes jogszabály meghatározására és magára a kártérítési kérdésre vonatkoztak. A felelőség kérdésének elbírálásánál azonban természetesen ezen túlmenőleg a kérdéses csomag szállításával kapcsolatos összes szabályokat is figyelembe kell venni a megfelelő jogforrás alapján.

A visszahajtott címlapú levelezőlap kérdésének változatai a Postaüzletszabályzatban.

Irta: DR. BELUS MIHÁLY postatanácsos.

Les prescriptions du Règlement postal concernant les cartes avec feuilles à replier. Par M. le Dr. Mihály Belus, Conseiller de poste. L'emploi des feuilles d'adresse sur les cartes postales a été admis, avant le Congrès de Rome, dans le service intérieur hongrois et dans les relations austro-hongroises et allemandes. Les feuilles d'adresse collées sur les cartes ayant eu certains désavantages, elles étaient succédées par des cartes avec feuilles à replier. Les dimensions des feuilles à replier ne sont prescrites ni dans le service hongrois ni dans le service international. L'expérience a fait cependant voir qu'elles ne dépassaient guère la moitié du recto des cartes postales. Le mode de coller les feuilles sur les cartes ont donné lieu à plusieurs discussions. Après la mise en vigueur des dispositions du Congrès de Stockholm, il ne fut plus permis de fixer les feuilles au moyen des timbrés-poste ou d'agrafes. Ayant cédé aux réclamations des usagers, l'Administration hongroise a admis, après le Congrès de Londres, dans le service intérieur, les cartes dont les feuilles à replier n'étaient pas complètement collées sur le corps de la carte ou elles y étaient attachées seulement au moyen de timbres-poste ou d'agrafes. L'apparition des cartes dites „auto-collantes“ a fait renouveler tous les problèmes difficiles en ce qui concerne la réglementation. L'utilisation de ces cartes est très appréciée du public, vu que l'on peut garder par un moyen très pratique la copie du texte et de l'adresse écrite sur la carte. Plusieurs administrations postales admettent déjà la circulation de ces cartes dans leur service intérieur. C'est le Congrès de Buenos Aires qui devra prendre une décision définitive au sujet de l'admission générale des cartes „auto-collantes“.

A levelezőlapokat mint önálló levélpostai küldeményt a m. kir. posta a belföldi forgalomban 1869. évi október hó 1-től kezdve, a nemzetközi forgalomban pedig 1880. évi október hó 1-től kezdve rendszerezítette. (L. az 1869. évi P. R. T. 11. számában megjelent 15.903/3117. sz. rendeletet, illetőleg az 1880. évi 20. számában megjelent 16.124/1880. sz. rendeletet.

A levelezőlapot, mint a levelezés legegyszerűbb formáját az a törekvés hozta létre, hogy a feladó és a címzett közötti írásos érintkezés mentesen minden különösebb nehézségtől (levélpapír, levélboríték, bélyeg) jöhessen létre. A levelezőlapok mind a magán, mind a gazdasági és üzleti életben igen jól beváltak, mert egyszerűbb és rövidebb közlemények postai szállítása a levélnél olcsóbb díjazással (általában a levéldíjszabásának feléért) történhetett.

A levelezőlap címét általában magára a levelezőlapra írják. Egyeszerre postára adott nagyobb tömegű levelezőlapoknál azonban sok esetben célszerűbb, ha a címiratot külön címcédulákra írják és azután azt a levelezőlapra ragasztják. A címanyagnak előre való elkészítése még abban az időben is előnyt jelentett, amikor a címiratot kézírással készítették, természetesen fokozottabban jelentkezett ez az előny az írógépek elterjedésével. A levelezőlapokra ragasztott külön címcédulák használatát eleinte csak a belföldi, továbbá a magyar-osztrák, német forgalomban engedélyezték. (L.: 1888. évi Postai Tarifák és Postaüzleti Szabályzat I. szakasz, 6. § 1. pontját.) A nemzetközi forgalomban a levelezőlapra ragasztott címcédula használatát az 1906. évi római Egyetemes Postaszerződés engedte meg. (L.: a hivatkozott szerződés Fogyanatosító Szabályzatának XIV. cikkét.)

A levelezőlapra ragasztott címcédula legnagyobb nagysága mind a belföldi, mind a nemzetközi forgalomban 5 cm-nél hosszabb és 2 cm-nél szélesebb nem lehetett. (L.: az 1901. évi Postai Tarifák és Postaüzleti Szabályzat I. rész, 6. § 7. pontját, illetőleg a római Postaszerződés Fogyanatosító Szabályzat XIV. cikk. 3. pontját.) A megadott 5×2 cm-es méretet meghaladó nagyobb címcédula használatát a belföldi, valamint az Ausztriával és a megszállott tartományokkal való forgalomban az 1901. évi december hó 10-én kelt 81.465. sz. rendelet engedte meg. (L.: P. R. T. 1901:67. sz.) Az idézett rendelet a levelezőlapra ragasztható nagyobb alakú címcédula legnagyobb méretét akként határozta meg, hogy a címcédula a levelezőlap címoldalán csak annyi helyet foglalhatott el, hogy a rendeltetési postahivatal keletbélyegzőjének lenyomata számára, valamint egyéb szolgálati megjegyzések feljegyzésére elegendő helynek kellett maradni.

A levelezőlapon alkalmazott külön címcédulát minden esetben a levelezőlap címoldalára egész terjedelmében kellett felragasztani. (Lásd az 1. sz. ábrát.)

A levelezőlapra ragasztott külön címcédula hátránya az volt, hogy a külön címirat előállítására idővesztéssel járt és a felragasztásnál tévedések fordultak elő. (A címiratot elcserélték.) Megoldást kellett tehát keresni arra, hogy a levelezőlap szövegét és címiratát egyszerre (írógép használatánál egyszeri géphehelyezéssel) lehessen megírni. Erre a célra szolgálnak az ú. n. visszahajtható címlapokkal ellátott levelezőlapok.

E levelezőlapok lényege abban áll, hogy a levelezőlap pár centiméterrel szélesebb kartonlaphból készül, mint a rendes levelezőlap (kb

15 cm nagyságban) és ebből a levelezőlap szélességének megfelelő részt (kb 10 cm-t) a közlemény, a többi (kb 5 cm-t) pedig a cím részére használnak fel. Megírás után a címiratra szolgáló részt visszahajtják és a kartonlap törzsére ragasztják. Az így kiállított levelezőlap a visszahajtott címlapú levelezőlap, amely méretben végeredményben ugyanakkora, mint a többi levelezőlap. (Lásd a 2. és 3. sz. ábrát.)

A visszahajtott címlapú levelezőlapok használatát a Madridban 1920-ban kötött postaszerződés engedte meg. (L.: az idézett szerződés Foganasító Szabályzat XIV. cikk. 3. pontját.) A belföldi forgalomra nézve az engedélyezést a madridi Postaszerződés és Egyezmények végrehajtása tárgyában kiadott és a P. R. T. 1921. évi 101. számában megjelent 33.764/1921. sz. rendelet tartalmazza.

Az idézett rendelkezések azt, hogy a címirat céljára szolgáló visszahajtott rész mekkora legyen, számszerűleg — sem a bel-, sem a nemzetközi forgalomban kezdetben nem határozták meg. Mind a belföldi, mind a nemzetközi szabályzat azonban feltételként írta elő azt, hogy a visszahajtott rész a levelezőlap jellegét nem változtathatja meg és, hogy a visszahajtott részt teljes egészében a levelezőlap törzsére kell ragasztani.

A visszahajtott címlapú levelezőlapokat mind a belföldi, mind a nemzetközi forgalomban a közönség jelentős számban adta postára. A postára adott ezeknél a levelezőlapoknál a visszahajtott címlap általában a levelezőlap törzslapjának a fele (kb 5 cm szélességű) volt. A visszahajtott címlap nagyságát évek hosszú során át senki sem tette vitássá.

Ezzel szemben a visszahajtott címlapnak a levelezőlap törzslapjára való ragasztása mikéntje tekintetében azonban már az életbeléptetés esztendejében a posta és a feladók között viták keletkeztek. A feladók egyrésze ugyanis a visszahajtott címlapot nem teljes egészében, hanem legtöbbször csak a felső élen ragasztotta a levelezőlap törzsére, mások megint a visszahajtott lapot nem enyvezéssel ragasztották a levelezőlap törzslapjára, hanem csupán a bérmentesítésre szolgáló bélyegekkel erősítették a levelezőlap törzslapjára. A feladóknál kifejlődött különböző gyakorlatot a P. R. T. 1922. évi 35. számában megjelent 12.379. sz. rendelet sem kifogásolta. Nevezetesen e rendelet a belföldi és a nemzetközi forgalomban a visszahajtott címlapú levelezőlapokra nézve egyetlen feltételnek csupán azt kötötte ki, hogy a visszahajtott rész a levelezőlap törzsével teljesen összefüggjön, illetőleg a címoldalra legyen kihajtván és valamilyen módon (ragasztóanyag, enyvezés) tartósan legyen odaerősítve és végül, hogy a levelezőlap jellegét ne változtassa

meg. E rendelet azonban még azt is kimondotta, hogy a postahivatalok azokat a levelezőlapokat se kifogásolják, amelyek visszahajtott címlapját a feladó postabélyegekkel erősítette a törzslapra. Az 1925. évben kiadott Postaüzleti Szabályzat a visszahajtott címlapú levelezőlap kezelését szintén az idézett rendeletnek megfelelően szabályozta. (L.: Postaüzleti Szabályzat 33. § 7. pontját.) (Lásd a 4. sz. ábrát.)

Az 1925. évi október hó 1-én életbelépett stockholmi Egyetemes Postaszerződés és Egyezmények gyakorlati alkalmazása során egyes külföldi postaigazgatások az idézett szerződést foganatosító szabályzat idevonatkozó 10. cikkének 4. pontját már olyképpen értelmezték, hogy a levelezőlapok visszahajtható címlapját nem elég kapocccsal, vagy bélyeggel a törzslaphoz erősíteni, hanem azt ragasztóanyaggal teljesen rá kell ragasztani a törzslapra; ugyanakkor ezek az igazgatások az olyan levelezőlapokat, amelyeknek visszahajtható címlapját csak kapocccsal vagy bélyeggel erősítették a levelezőlaphoz, portózni rendelték. Ez a rendelet a gyakorlatban a feladók és címzettek zaklatását jelentette. Ezért a postahivatalok utasítást kaptak, hogy a közönség figyelmét felhívják egyes igazgatások által követett erre a gyakorlatra, illetőleg arra, hogy a külföldre szóló levelezőlapjaik visszahajtott címlapját a portózás elkerülése végett teljes egészében ragasszák a levelezőlap törzsére. A hivatalok azonban ezúttal utasítást kaptak arra is, hogy sem a külföldre szóló, sem pedig a külföldről jövő és csak kapocccsal vagy bélyeggel le- ragasztott visszahajtott címlapú levelezőlapokat ne portózzák meg. (L.: P. R. T. 1927. évi 38. számában megjelent 35.804/1927. sz. rendeletet.)

Mint hogy a külföldi postaigazgatások közül egyesek a visszahajtott címlapú levelezőlapok közül azokat, amelyek visszahajtott címlapja nem volt teljesen a levelezőlap törzsére ragasztva továbbra is megportózták, egyrészt a közönség érdekeinek megóvása, másrészt a levelezőlapok bel- és külföldi forgalomban való kezelése egyöntetőségének a biztosítása végett, az 1930. évi július 1-én életbelépett londoni Postaszerződés és Egyezmények végrehajtása tárgyában kiadott rendelet úgy a belföldi, mind a nemzetközi forgalomra nézve kimondotta, hogy a visszahajtott címlapú levelezőlapok visszahajtható részét teljes egészében rá kell ragasztani a levelezőlap törzsére. A bélyeggel vagy a kapocccsal való odaerősítés nem elégséges és az így postára adott levelezőlapokat, mind a belföldi, mind a nemzetközi forgalomban meg kellett portózni. (L.: P. R. T. 1930. évi 27. számában megjelent 77.000/1930. és az 1930. évi 59. számában megjelent 95.127/1930. számú rendeletet.)

A posta a közönséget a visszahajtott címlapú levelezőlapok mikénti postára adására sajtóközlemény útján hívta fel.

A visszahajtott címlapú levelezőlapok visszahajtható lapjának a levelezőlap törzslapjára való ráragasztásának megkövetelése a közönség körében igen erős ellenzést váltott ki és sűrűn hangzottak el panaszok a vonatkozó szabály szigorúsága miatt. Éppen ezért egyrészt a felszólalásokra való tekintettel, másrészt arra, hogy a visszahajtott résznek nem teljes egészében való ráragasztása (bélyeggel, kapocccsal) a postai kezelést nem hátráltatta, a magyar posta megengedte, hogy a *belföldi forgalomban* levelezőlap díjszabással adhassák postára azokat a visszahajtott címlapú levelezőlapokat is, amelyeknek visszahajtható részét a feladó a levelezőlap törzslapjára nem teljes egészében, hanem csak részben ragasztotta rá, vagy pedig csak bélyeggel, kapocccsal erősítette oda. (L.: a P. R. T. 1936. évi 21. számában megjelent 104.383/1936. számú rendeletet.) Ez a rendelkezés még ma is érvényes. A külföldi forgalomban azonban továbbra is kötelező a visszahajtott címlapnak a levelezőlap törzsére való teljes ráragasztása. (A. 1. Szab. 28. § 5. p.)

A visszahajtott címlapú levelezőlapok használata terén szinte forradalmi jellegű változást jelentett az ú. n. önmásoló visszahajtott címlapú levelezőlapoknak a forgalomba kerülése, amelyeknél a levelezőlap közleményéről és címéről külön indigó használata nélkül lehetett másolatot készíteni. Ezeknél a levelezőlapoknál a visszahajtott címlap ugyanakkora, mint a levelezőlap törzslapja és a két egyforma nagyságú lap egymásra ragasztása után a levelezőlap tulajdonképpen zárt levelezőlap jellegűt kap. Ezeknél a levelezőlapoknál a visszahajtott lapot azért nem lehetett teljes egészében a levelezőlap törzsére ragasztani, mert úgy a levelezőlap törzslapjának, mint a visszahajtott lapnak az egyik oldala festőréteggel (indigóval) van bevonva, amire ragasztóanyagot nem lehetett alkalmazni. Éppen ezért ezeknél az önmásoló visszahajtott címlapú levelezőlapoknál a levelezőlap törzslapjával azonos nagyságú visszahajtott lapot csak a felső és az oldaléleken lehetett ragasztóanyaggal ellátni és így egymásra ragasztani. Azonban akár az összes éleken, akár a hosszélen vagy az oldalélen van is a visszahajtott lap a levelezőlapra ragasztva, a levelezőlapoknál a levelezőlap-jelleg megszűnt és azokat zárt, illetőleg részben zárt levelezőlapoknak kellett tekinteni. (Lásd az 5., 6. és 7. sz. ábrákat.)

Azokat a visszahajtott címlapú levelezőlapszerű küldeményeket, amelyeknél a visszahajtott címlap ugyanakkora, mint maga a levelezőlap törzslapja, a magyar posta levelezőlapként sem a belföldi, sem a

külföldi forgalomban levelezőlapdijszabással postai szállításra nem fogadta el. De a nemzetközi forgalomban sem fogadta el egyetlen postaigazgatás sem ezeket a lapokat levelezőlapként, hanem mint szabályellenes küldeményeket megportózták. Néhány igazgatás azonban, pl. a cseh és német igazgatás — a saját belföldi forgalmukban — e levelezőlapoknak levelezőlapként való kezelését megengedték.

Ezekből a kifogásolt szerkezetű levelezőlapokból igen nagy mennyiség került nálunk is forgalomba. Ezeknek a küldeményeknek nagy része azonban nem önmásoló levelezőlap volt, vagyis olyan, amelyeknél a levelezőlap egyik oldala festőréteggel volt ellátva, hanem egyszerű síma lap, megfelelő enyvezéssel, úgy, hogy a levelezőlap nagyságával egyező visszahajtott címlapot nemcsak az éleken, hanem teljes egészében a levelezőlap törzsére lehetett ragasztani. Ezek a visszahajtott címlapú levelezőlapok tehát annak a feltételnek, hogy a visszahajtott címlapot teljes egészében a levelezőlap törzsére kell ragasztani, megfeleltek, s csupán annyiban estek kifogás alá, hogy a visszahajtott címlap ugyanakkora volt, mint a levelezőlap törzslapja. A magyar posta álláspontja kezdettől fogva az volt, hogy a visszahajtott címlapú levelezőlapoknál a visszahajtható résznek feltétlenül kisebbnek kell lennie, mint a levelezőlap törzslapja, mert csak ebben az esetben marad meg a levelezőlap jelleg. A magyar posta szabályai szerint a visszahajtott címlap legfeljebb a törzslap háromnegyede lehet. (L.: A. 1. Szab. 28. § 5. pont 221. sz. fedőlap.) Ha ellenben a visszahajtott rész ugyanakkora, mint maga a levelezőlap törzse a két egyforma lapnak összeragasztása után, a levelezőlap-jelleg megszűnik és az egymásrahajtott két lapból zárt levelezőlap lesz. Éppen ezért a magyar posta levelezőlapként nem fogadta el azokat a visszahajtott címlapú levelezőlapokat, amelyeknél a visszahajtott címlap a levelezőlap törzsével azonos nagyságú volt, még akkor sem, ha a visszahajtott címlap teljes egészében volt is a törzslapra ragasztva.

Tekintettel azonban arra, hogy a közönségnek nagy mennyiségű olyan visszahajtott címlapú levelezőlapja volt, amelyeknél a visszahajtott rész a levelezőlap törzslapjával volt azonos nagyságú, később a magyar posta méltányosságból megengedte, hogy ezeket a levelezőlapokat kizárólag a belföldi forgalomban 1938. évi december 31-éig bezárólag postára adhassák abban az esetben, ha a visszahajtott címlap teljes egészében a levelezőlap törzsére van ragasztva. Azokat a visszahajtott címlapú levelezőlapokat, amelyeknél a levelezőlap törzslapjával azonos nagyságú címlapot nem teljes egészében, hanem csak részben — az éleken -- ragasztották a törzslapra, a posta továbbra sem fogadta el, levelező-

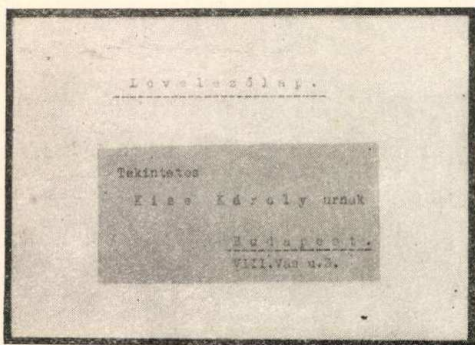
lapdíjszabással postai szállításra. (P. R. T. 1938. évi 8. számában megjelent 90.449/4. sz. rendelet.)

Fentebb már említettük, hogy egyes külföldi postáigazgatások (mint pl. a német és a cseh) a belföldi forgalmukban megengedték az olyan visszahajtott címlapú levelezőlapoknak is a postára adását, amelyeknél a levelezőlap törzslapjával azonos nagyságú visszahajtott címlap nem volt teljes egészében, hanem csak az oldaléleken a levelezőlap törzslapjára ragasztva. A Felvidék egy részének az anyaországhoz való visszacsatolásával kapcsolatban most már az a helyzet állt elő, hogy a visszacsatolt területeken levő közönség a birtokában levő visszahajtott címlapú szóbanforgó levelezőlapokat a magyar postahivataloknál levelezőlapdíjszabással nem tudta postára adni, illetőleg, ha postára adta azokat, a felvevő magyar hivatalok megportózták. A visszacsatolt területeken lévő közönségnek részben olyan visszahajtott levelezőlapjai voltak, amelyeknél a levelezőlap törzslapjával azonos nagyságú visszahajtott lapot csak részben lehetett a törzslapra ragasztani (önmásoló levelezőlapok) részben olyanok, amelyek visszahajtott címlapját teljes egészében lehetett a törzslapra ragasztani. Erre való tekintettel a magyar posta, folytatólag engedélyt adott e levelezőlapok levelezőlapdíjszabással való postára adására. Tekintettel azonban arra, hogy a magyar posta a nemzetközi szerződésektől eltérő szabályokat csak a belföldi forgalomban hozhat, e levelezőlapok forgalmát is kizárólag a belföldi forgalomra engedélyezte, mégpedig olyképpen, hogy a levelezőlap törzslapjával azonos nagyságú visszahajtott címlapú levelezőlapokat — akár teljes egészében, akár részben van is a visszahajtott címlap a levelezőlap törzsére ragasztva — a feladók bármely belföldi postahivatalnál kizárólag a belföldi forgalomban 1939. évi december hó 31-éig bezárólag levelezőlapdíjszabással adhatják fel. (L.: P. R. T. 1938. évi 54. számában megjelent 133.819/1938. számú rendeletet.)

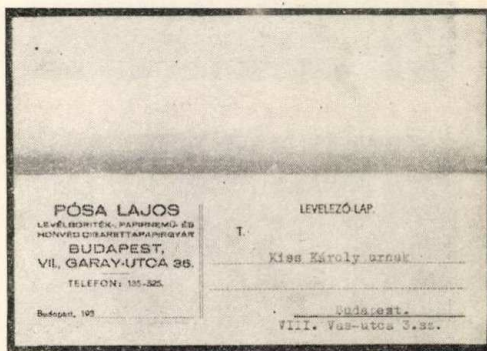
A visszahajtott címlapú levelezőlapok kérdése azonban ezzel még nincs megoldva. A közönség ugyanis különösen az önmásoló levelezőlapokhoz ragaszkodik erősen, mert e levelezőlapoknál a levélmásolatok külön másolópapír használata nélkül is készíthetők. Viszont ezeket az önmásoló levelezőlapokat az egyik oldalon történő festékezés miatt csak úgy lehet előállítani, hogy a visszahajtott címlap a levelezőlap törzslapjával azonos nagyságú. Ezzel szemben pedig tény az, hogy a visszahajtott címlapú levelezőlapoknál, ha a levelezőlap törzsével azonos nagyságú címlapot a levelezőlap törzsére csak az éleken ragasztják rá, akkor a levelezőlapjelleg megszűnik és a levelezőlaphból már zárt levelezőlap

*A visszahajtott címlapú levelezőlap kérdéseinek változatai
a Postaüzletszabályzatban.*

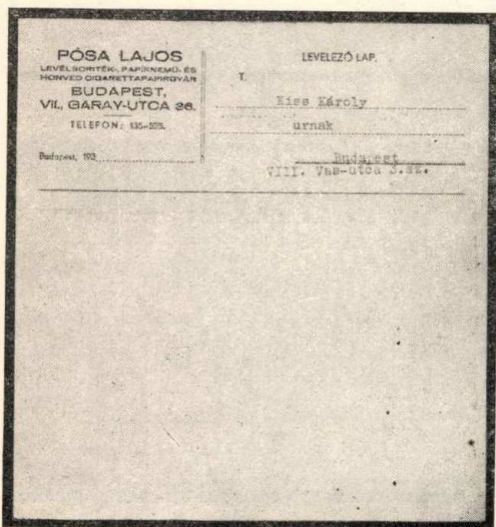
lesz. Tekintettel arra, hogy ezek az önmásoló visszahajtott címlapú levelezőlapok nemcsak belföldön, hanem külföldön is el vannak terjedve és azok postára adásának engedélyezését a közönség az egyes postaigazgatóságoknál szorgalmazza, e levelezőlapok postára adásának kérdése a legközelebbi nemzetközi postakongresszuson (1939-ben Buenos Airesben) is tárgyalásra kerül s így e kérdésben döntést a buenos-airesi kongresszustól lehet várni.



1. ábra.



3. ábra.



2. ábra.



4. ábra.

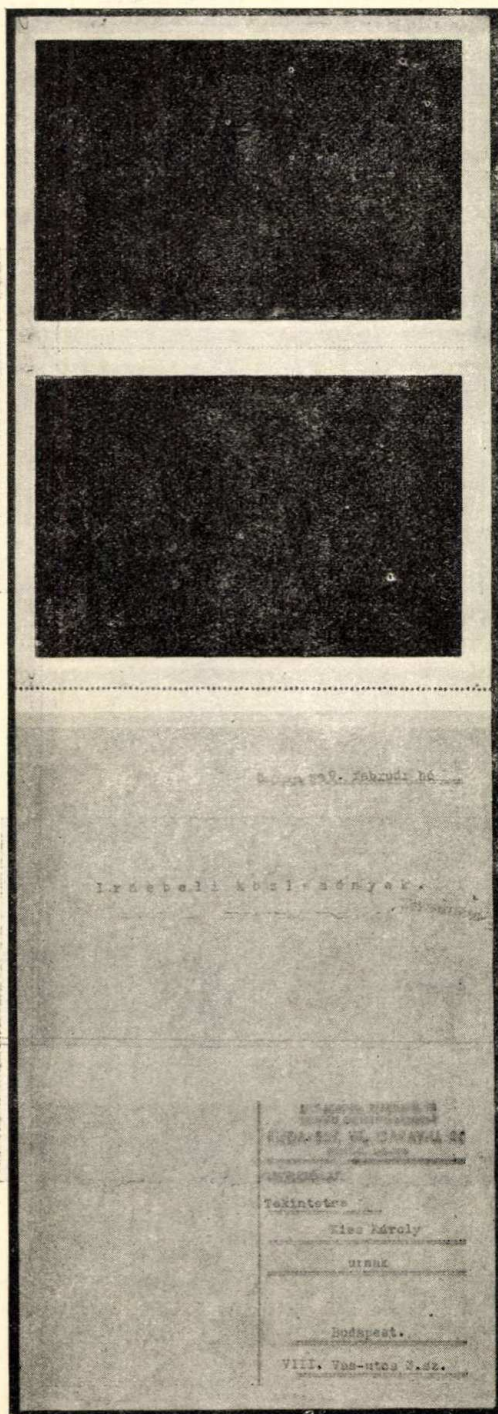
Az 1. ábra a levelezőlapot a ráragasztott címcédulával ábrázolja.

A 2. ábra a visszahajtott címlapú levelezőlapot az írógépen történt címmegeírás után ábrázolja, amikor a címlap még nincs visszahajtvva.

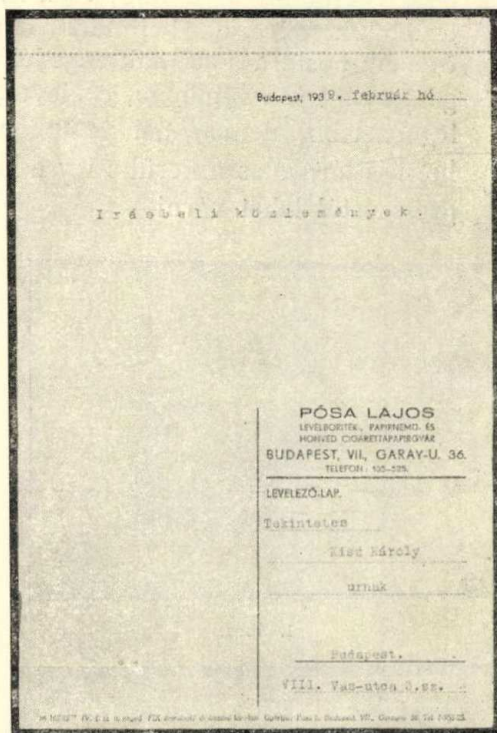
A 3. ábra a levelezőlap előoldalát ábrázolja, amikor a visszahajtott címlap már a levelezőlap törzsére van ragasztva.

A 4. ábra a levelezőlap előoldalát ábrázolja, amikor a visszahajtott címlap csak bélyeggel van a levelezőlap törzsére ragasztva.

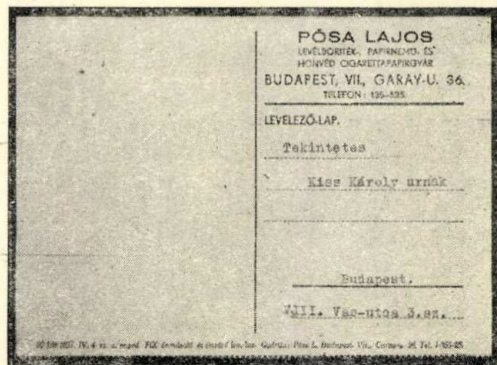
A visszahajtott címlapú levelezőlap kérdésének változatai
a Postaüzletszabályzatban.



5. ábra.



6. ábra.



7. ábra.

Az 5. ábra az önmásoló levelezőlapot festőréteggel bevont oldalával és a másolat céljára szolgáló papírlappal ábrázolja. Írógépbe helyezéskor a másolópapírt az indigós részre hajtják és úgy helyezik gépbe. A levelezőlap megírásával egyidőben készül tehát a másolat is. Leírás után a másolatot a levelezőlaptól elválasztják.

A 6. ábra az önmásoló levelezőlapot megírás és a másolópapír leszakítása után ábrázolja.

A 7. ábra az önmásoló levelezőlapot összehajtás (a törzslap és a címlap) egymáshajjtása, illetőleg ragasztása után — tehát postára adásra készen — ábrázolja.

ÉRDEKES KÉRDÉSEK.

Questions intéressantes.

2.

Ujabb pályatételeink:

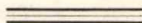
2. Kincstári hivatalok egyik-másikánál a levélkézbesítőket az utalványösszegek háznál való kifizetésével és más mellékteendők el-látásával is megbízzák. (Rádiódíjak, hitelezett távirási díjak, távbeszélő díjak beszede stb.) Mi az előnye, esetleg hátránya ennek a gyakor-latnak?

A pályázaton a magyar posta személyzetének minden egyes tagja részt-vehet. A pályamű legfeljebb 3 gépirásos oldalra terjedhet. A pályázati határ-idő: 1939. március 20.

A pályamunkán a szerző nevét nem szabad feltüntetni, hanem a szerző nevét külön borítékba zárt és lepecsételt jeligés levélben a pályamunkával együtt kell a Magyar Posta szerkesztőségéhez juttatni. A jeligés leveleket csak abban az esetben bontják fel, ha szerző a munkáért jutalomdíjat kap, vagy legalább is dicséretben részesül. A jutalomdíj összege 50 P.

A jutalomban vagy dicséretben nem részesült pályamunka szerzőjének nevét tartalmazó levelet a döntés után megsemmisítik és így a szerző neve ismeretlen marad. A legjobbnak talált pályamű tárgyához képest a Magyar Postában, illetőleg a Műszaki Közleményekben jelenik meg. A pályamű végén a kidolgozaskor igénybevett forrásmunkákat meg kell jelölni, hivatkozva a forrásmunka oldalának és bekezdésének számára, ahonnan a pályázó idézett vagy érveket merített a tétel megoldásához.

▲ pályázaton a Magyar Posta, illetőleg a Műszaki Közlemények szer-kesztőbizottságának tagjai, továbbá a postavezérigazgatóság ügyosztályvezetői, kik a bírálatra lesznek hivatva, nem vehetnek részt.



ELMÉLET - GYAKORLAT.

Théorie. — Pratique.

3. Ha a postaügynökség és az ellenőrzőhivatal között váltott közúti járatot továbbított zárlatok nem az ellenőrzőhivatal, hanem a közúti járatba bekapcsolt más postahivatal közvetíti, a közvetítőhivatal és az ügynökség közötti forgalomban közlekedő közúti járatnak kell-e óralevelet használni?

Igen.

Az A. 5. Szab. 20. §. 4. pont 1. bekezdés utolsó mondata szerint „Óralevelet kell használni akkor is, ha a postaügynökség csak ellenőrző hivatalával áll rovatolási összeköttetésben és a szállítás közúton történik.” E rendelkezés lényege, hogy a postahivatal és a postaügynökség közötti közúti szállításnál mindig óralevelet kell használni. Az a körülmény, hogy kivételes esetben a közúti járatot nem az ellenőrzőhivatal, hanem más postahivatal tartja fenn, az óralevél használatának kötelezettségén mitsem változtat. (Beküldött kérdés.)

4. Olyan közúti járatnál, amelybe postaügynökség is van bekapcsolva, az útközi postaügynökség a következő útközi hivataloknak szóló pénzeszsákok és kézicsomagok átvételét a küldőnccel hol ismerteti el?

A rovatlap VI. részében.

Az A. 2. Szab. 66. §. 6. pontjában foglaltak szerint, „ha az útközi postamesteri hivatal egyenleget nem vezet, a küldőnccnek közvetítésre átadott saját és idegen pénzeszsákokat az indító hivatal saját rovatlapjának VI. részébe bevezeti és az átvételt a küldőnccel ott ismerteti el.” E rendelkezés értelmében tehát azok a postai szervek, amelyek egyenleget nem vezetnek,

az anyag átvételét a küldőnccel a rovatlap VI. részén ismertetik el. Minthogy a postaügynökségek egyenleget szintén nem vezetnek, az idézett általános szabályt a közúti járatba bekapcsolt postaügynökségek által továbbadott zárlatok átadásánál is alkalmazni kell. (Beküldött kérdés.)

5. A postaügynökséghez érkező és 1-jei kifizetésre utaló záradékkal ellátott illetmény- és nyugellátási utalványokat a következő hóra előkészített megterhelő naplóba az érkezés napján vagy pedig csak elsején kell-e beírni?

Az érkezés napján.

Az A. 5. Szab. 26. §. 2. pont 5. bekezdésében foglaltak szerint „a hó vége felé érkező, de csak a következő hó 1-jei kifizetésre utaló záradékkal ellátott illetmény- és nyugellátási utalványokat a hátoldalukon már a beérkezés napján érkezési bélyegzőlenyomattal kell ellátni, de érkeztetni nem az érkezés hónapjáról, hanem a következő hónapra előkészített megterhelőnaplóban kell”. Az idézett pont tehát kifejezett rendelkezést tartalmaz arra nézve, hogy a hó végén érkező szóbanforgó utalványokat nyomban érkeztetni, illetőleg nyilvántartani kell. A beérkező utalványok beírását tehát a postaügynökségeknél sem szabad elsejére halasztani.

Természetesen ezeknek az utalványoknak a beírásánál figyelemmel kell lenni arra is, hogy minden megterhelőnapló első tételeiként az előzőhavi maradványt kell beírni. A maradványt pedig csak a hó végén, az előzőhavi megterhelőnapló lezárása után lehet megállapítani. Erre a célra tehát a használatba vett következő havi megterhelőnapló elején a megfelelő helyet üresen kell hagyni és az előző bekezdésben

említett nyugellátási utalványokat csak az úrsen hagyott sorok után szabad nyilván tartásbavétel céljából, előre bevezetni. (Beküldött kérdés.)

6. Képes hetilap megrendelését tartalmazó nyomtatványküldeményben az évi, félévi és negyedévi előfizetés összegére vonatkozó előnyomott szövegből (egy évre 25 pengő — félévre 12.50 pengő — negyedévre 6.25 pengő) a megfelelő részt a feladó aláhúzhatja-e, illetőleg a feleslegeket törölheti-e?

Igen.

Az A. 1. Szab. 32. §. 2/c. pontja szerint a könyvkiadói munkákra, könyvekre, hírlapokra, metszetekre, zeneművekre vonatkozó megrendelőlapokon és aláírási íveken a többek között kézírással szabad feljegyezni a megrendelt kiadmányok árát, va-

lamint az ár lényegéhez tartozó feljegyzéseket. Az idézett § 2/o pontja szerint pedig a belföldi forgalomban ezenfelül hírlapmegrendelőlapokban még az előfizetés időtartamát is be lehet írni. Nyilvánvaló tehát, hogy a belföldi forgalomban a folyóiratok megrendelőlapjaiba a megrendelt folyóirat árának (előfizetési díjának) és az előfizetés időtartamának kézírással való bejegyzése megengedett.

Ha pedig valamely bejegyzésnek kézírással való beírását az Üzletszabályzat megengedi, nem kifogásolhatjuk azt az eljárást, hogy a hírlapkiadóhivatalok a feladó írásbeli munkájának a megkönnyítése céljából a megengedett bejegyzéseket előnyomassák, abból a célból, hogy azokból a feladó a neki megfelelőt aláhúzhassa, illetőleg a feleslegeket törölhesse. (L.: „A nyomtatványküldeményekre vonatkozó szabályok ismeretű füzeté V. szakasz 5. pontját.) (Beküldött kérdés.)

A POSTA FORGALMA.

Le trafic de la poste.

1938. december.

Rovatvezető: Dr. RUTTNER BÉLA, m. kir. postatitkár.

Publié par M. le Dr. BÉLA RUTTNER, Secrétaire de poste.

En vue de pouvoir observer et apprécier le mouvement du trafic, la tendance du développement ainsi que l'influence du tarif et des règlements sur l'utilisation des divers services, l'Administration recueille toutes les données relatives au trafic des services postal, télégraphique, téléphonique et de la T. S. F. Les détails de la statistique sont contenus dans le Rapport annuel de la Poste hongroise; les résultats principaux annuels et mensuels seront également communiqués dans les tableaux ci-après. Les tableaux renferment les résultats des 8 années dernières, à compter de l'année 1930 montrant des résultats ma-

xima, et les données des 13 mois derniers. Les chiffres permettent donc de faire des comparaisons entre les résultats du mois indiqué en-haut et ceux du même mois de l'année précédente, d'une part entre les résultats constatés à partir du commencement de l'année courante jusqu'au mois indiqué et ceux de la même période de l'année précédente, d'autre part, et enfin, entre les résultats d'une année entière, compté en arrière à partir du mois indiqué et ceux des années 1930 à 1937.

Les différences en nombre et en pourcentage entre les comparaisons respectives sont relevées au bas des tableaux.

A magyar posta a világháborút követő összeomlás utáni években még egyetlen hónapban sem bonyolított olyan nagy forgalmat, mint az 1938. esztendőben. Az eredmények az eddigi csúcsgorgalmat képviselő 1929. évi decemberi eredményeket is jelentékenyen túlszárnyalják. E nagy forgalom kialakulásában számottevő tényezőt képviselnek már a felszabadult területek is, bár meg kell jegyeznünk, hogy a forgalmi eredmények a felszabadult területek forgalmi adatai nélkül is meghaladják az eddigi csúcseredményeket. Az elért forgalom tehát mindenképen igen kedvező.

A postai üzletágban a postatakarék-betétek és betét-visszafizetések kivételével minden küldemény forgalma jelentékenyen emelkedett. Első sorban természetesen azok a küldemények mutatják fel a leg-

kedvezőbb eredményeket, amelyek a karácsonyi ünnepek és az új esztendő ajándékozási és szerencsekívánatokat küldő szokással függnek össze. A feladott közönséges levélpostai küldemények darabszáma a múlt évi decemberi forgalmat 19.4%-kal haladta meg. A közel 59 millió darab levélpostai küldeményt kitevő forgalom csúcseredményt képvisel, mert az 1934. év decemberében csak 37.6 millió, az 1935. évben 39.7 millió, az 1936. évben 44.4 millió és az 1937. évben 49.3 millió levélpostai küldeményt adtak postára. A korábbi évekről nem állanak rendszeres havi adatok rendelkezésre, de bizonyosnak látszik, hogy az 1938. évihez hasonló forgalommal egyik esztendő sem dicsekedhetik. Hasonlóan egyedül álló eredményt képvisel a csomagforgalom is. Összehasonlítással szolgáljanak a következő adatok:

A posta forgalma.

Év	Hó	Feladott csomag	Kézbesített 1000 darab
1928.	december	1.143	1.281
1929.	„	1.133	1.250
1930.	„	1.129	1.189
1931.	„	988	1.028
1932.	„	949	990
1933.	„	952	990
1934.	„	928	945
1935.	„	1.029	1.029
1936.	„	1.101	1.113
1937.	„	1.151	1.157
1938.	„	1.369	1.371

A forgalom tehát a mult esztendőhöz viszonyítva 218, illetőleg 214 ezer csomaggal emelkedett, amely emelkedésből a felszabadult területekre csak 43, illetőleg a kézbesítésnél 91 ezer csomag esett. A forgalom tehát a felszabadult területek adatai nélkül is felette kedvező. Jelentősen emelkedett a postautalvány- és a csekkforgalom, továbbá az ajánlott küldemények darabszáma is. Ez utóbbiak a mult évvel szemben 31.3%-os emelkedést mutatnak fel. A postatakarékforgalom is szemmel láthatólag mindjobban visszatér a régi kerékvágásba. A betétek száma ugyan még messze a mult évi adatok alatt maradt, a nagyobb betétek azonban már részben visszatértek a gazdasági élet vérkeringésébe. Emellett szól, hogy a betétek összege a mult évhez képest 3.8%-kal emelkedett, a visszafizetések száma és összege viszont 32,8, illetőleg 27.3%-kal csökkent.

A budapesti helyi expressz levélpostai küldemények 1935. évi decemberi díjleszámítása óta eltelt három esztendő alatt a küldemények forgalma igen erősen megnövekedett. Míg az 1935. évben csak 116.074, addig az 1936. évben 180.021, az 1937. évben 239.093 és az 1938. évben már 291.988 darab helyi expressz levélpostai küldeményt adtak postára. A mult évhez viszonyított emelkedés 22.1%-nak felel meg, ami a postaküldemények átlagos évi forgalomemelkedésénél lényegesen nagyobb.

Ugyancsak 3 év mult el a filléres posta-

megbízási nyugták rendszeresítése óta is. Ezek forgalmi eredményei már nem kedvezők, mert a mult évvel szemben jelentős forgalomhanyatlás mutatkozik. Megjegyezzük azonban, hogy az 1937. évi eredményeket egyes cégek és intézmények által kíséreltetnek szánt tömeges feladások duzzasztották meg. Bizonyítja ezt az is, hogy a nyugták túlnyomó többségét beváltatlanul visszaküldötték. Az 1938. évben a nyugtákat már komolyabb követelések behajtására használták fel, úgy hogy a beváltatlanul visszaküldött filléres megbízási nyugták száma a mult évvel szemben 67.0%-kal csökkent, a beváltottaké pedig 24.4%-kal emelkedett. A részletes adatokat alább közöljük:

Év	Beváltott filléres megbízási nyugták	Beváltatlanul visszaküldött nyugták	Összes darabszáma
1936.	7.031	23.808	30.839
1937.	13.497	118.493	131.990
1938.	16.787	39.150	55.937

A feladott és kézbesített táviratok darabszáma az előző év decemberéhez képest 33,9, illetőleg 29.1%-kal emelkedett, és a felvidéki forgalom figyelembe vételével emelkedett az 1938. év novemberéhez viszonyítva is, anélkül viszont a 10 éves átlagos forgalomnak megfelelően csökkent. A feladott táviratok darabszáma a nagy forgalomemelkedés ellenére sem érte el az 1928. évi legkedvezőbb eredményeket, de már az 1930. évi forgalom szintje körül mozgott. A forgalom alakulását a következő adatok szemléltetik:

Év	Hó	Feladott távirat 1000 drb
1928.	december	293
1929.	„	288
1930.	„	240
1931.	„	186
1932.	„	154
1933.	„	150
1934.	„	145
1935.	„	153
1936.	„	161
1937.	„	174
1938.	„	233

A távbeszélő forgalom a múlt évi eredményekkel szemben ugyancsak erőteljesen emelkedett, bár a fejlődés üteme az utolsó hónapokban érezhetően meglassúbbodott. Így a távbeszélő állomások az 1937. év decemberében az 1936. év decemberéhez képest még 9.311 állomást (9.1%) kitevő szaporulatot értek el, ezzel szemben az 1938. év szaporulata csak 8.046 állomást (7.2%) képvisel. A felszabadult területeken bekapcsolt állomások figyelembe vételével az évi szaporulat természetesen lényegesen nagyobb, 11.804 állomás, vagyis 10.6%. Nem olyan kedvező, mint az 1937. esztendőben, a helyi forgalom emelkedése sem. Míg az 1937. évi decemberi forgalom az előző évinél még 996.000 beszélgetéssel, vagyis 8.3%-kal volt nagyobb, addig az 1938. évi decemberi forgalom az 1937. évit csak 655.000 beszélgetéssel haladta meg, ami csak 5.0%-os emelkedésnek felel meg. Majdnem ugyanilyen a helyzet a távolsági forgalomnál is, bár ennek alakulása még most is igen kedvező. A forgalom az összeomlás utáni időszak decemberei között az eddig elért legnagyobb forgalmat képviseli. Az utolsó 11 év adatait alább közöljük:

Év	Hó	Kezd. táv. beszélgetés 1000 db
1928.	december	366
1929.	„	403
1930.	„	341
1931.	„	351
1932.	„	289
1933.	„	288
1934.	„	297
1935.	„	329
1936.	„	357
1937.	„	404
1938.	„	501

A rádióelőfizetők száma az 1937. év decemberéhez viszonyítva 35.710 engedélyessel, vagyis 9.3%-kal, az 1938. év novemberéhez képest pedig 7.747 előfizetővel, tehát 1.9%-kal emelkedett, úgy hogy az év-

végi létszám 419.215 volt. Mind az évi, mind a havi szaporulat, a mi viszonyaink között egészen rendkívülinek mondható, mert az átlagos évi emelkedés az 1936. évig 12—13.000 előfizető, az 1937. évben közel 18.000 és az 1938. évben közel 36.000, vagyis az 1937. évinek majdnem a kétszerese volt. Ugyanez áll a november és december közötti havi szaporulatra is. Míg az 1934. év decemberében 4.369, az 1935. évben 3.694, az 1936. évben 4.011 és az 1937. évben 4.497 előfizetői szaporulat jelentkezett, addig az 1938. évben a létszám 7.747 engedéllyel emelkedett. A november hónappal szemben jelentkező emelkedésből 2.462 a budapesti és 5.282 a vidéki engedélyesekre esett, vagyis a budapesti előfizetői létszám 1.7%-os emelkedésével szemben a vidéki létszám 2.0%-kal emelkedett. Ami az egyes igazgatósági kerületeket illeti, az évi és a december havi szaporulatot illetően is első helyen a szegedi igazgatósági kerület áll 12.6, illetve 2.8%-os emelkedéssel, ezt követi az évi szaporulat tekintetében a soproni (10.8%), a pécsi (10.7%), a debreceni (8.9%) és végül a budapesti igazgatósági kerület (8.3%), a december havi szaporulat tekintetében pedig a pécsi (2.3%), a debreceni (2.1%), a soproni (1.8%), majd a budapesti postaigazgatósági kerület (1.6%). A felszabadult területek rádióelőfizetőiről még nincsenek adatok.

A forgalom munkaegységekben.

A posta különböző üzletágainak forgalmát munkaegységekben is kifejezi, mint hogy az összforgalom általános és áttekinthető kifejezésére a darabszámok egyszerű összegezése útján nyert összdarabszám erre nem alkalmas. Ebben a darabszámban ugyanis az egyes üzletágak különböző természetű küldeményei ésszolgáltatásai, másrészt darabszámok és összegek vegyesen szerepelnek. A különböző természetű szolgáltatások összeadhatása végett ezeket

először közös nevezőre kellett hozni. Ez oly módon történt, hogy minden egyes szolgáltatást a munka minőségének, mennyiségének és az elvégzés időtartamának figyelembe vételével értékeltünk. Az értékelés mérőeszköze a munkaegység. A közös nevezőre, a munkaegységre hozott szolgáltatások egyszerű összeadásának végösszege fejezi ki az egyes üzletágak munkaegységeiben elért forgalmát.

A munkaegységek tehát már alkalmasak az általános posta, táviró, távbeszélő és rádióforgalom mérésére és összehasonlítására, de természetesen csak akkor, ha az összehasonlítási időszakban végzett munkák értékelése egyforma alapon történik. A közölt táblázatok adatai az egyenlő értékelés alapján megállapított munkaegységek számát tüntetik fel és így a forgalom alakulásának megítélésére alkalmasak. Megjegyezzük azonban, hogy ezek az adatok a személyzet által tényleg feldolgozott munkaegységek számával nem azonosak.

A munkaegységekben kifejezett forgalom a múlt év novemberéhez képest igen nagy mértékben, 16.7%-kal emelkedett. A decemberi forgalmat kifejező 45.7 millió munkaegység a magyar postánál a világháborút követő időben elért legnagyobb forgalmat képviseli. A forgalom még a felszabadult területek postai szervei által feldolgozott munkaegységek nélkül is csúcs-

eredményt képvisel, mert az 1929. évi december hónapban elért 41.4 millió munkaegységet 2.5 millió munkaegységgel meghaladja. Az utolsó 10 év decemberi forgalmáról összehasonlításul szolgáljanak az alábbi adatok:

Év	Hó	Forgalom millió munkaegység
1929.	december	41.4
1930.	„	38.7
1931.	„	34.8
1932.	„	31.9
1933.	„	31.8
1934.	„	32.3
1935.	„	34.4
1936.	„	36.9
1937.	„	39.1
1938.	„	45.7,

illetőleg a felszabadult területek forgalma nélkül 43.9 millió munkaegység.

A múlt év decemberéhez viszonyítva a legnagyobb forgalomemelkedés — mint már hónapok óta — most is a táviró üzletágnál jelentkezik, 37.2%, ezt követi a postai üzletág 18.3%-os, majd a távbeszélő üzletág 10.4%-os, végül a rádió üzletág 9.4%-os emelkedéssel.

A munkaegységekben kifejezett forgalom mind az 1938. évben, mind 1938. decemberében a postamesteri hivataloknál és ügynökségeknél erőteljesebben emelkedett, mint a kincstári postahivataloknál.

1. POSTAFORGALOM.¹⁾ — 1. Trafic postal.¹⁾

E g y s é g: 1000 drb, összeg 1000 pengő. — Les nombres s'entendent en milliers, les montants en 1000 pengős.

Év Année	Hó Mois	F e l a d á s — E x p é d i t i o n										
		Levélpostai küldemény drb. Objets de la poste aux lettres, nombre		Érték levél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi, belfél és összeg csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék befél Caisse d'épargne Versements		Csekkbefizetés Chèques Versements		
		közön-séges	ajánlott recom-mondés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	
1930.	—	422.671	15.862	661	11.362	10.653	725.039	717	47.902	18.092	2.271.761	
1931.	—	370.509	11.817	575	10.145	10.156	670.278	494	40.336	16.322	1.934.881	
1932.	—	351.739	9.288	484	8.744	9.251	565.574	416	32.782	15.094	1.659.372	
1933.	—	346.512	7.974	465	8.584	8.870	553.521	576	41.654	16.200	1.573.012	
1934.	—	413.180	7.487	424	8.791	9.304	594.449	781	55.874	17.984	1.611.906	
1935.	—	410.595	7.771	415	8.793	9.731	644.332	912	65.344	18.928	1.706.911	
1936.	—	435.933	7.568	438	9.343	9.984	676.889	1.038	75.126	20.545	1.889.945	
1937.	—	462.928	7.567	456	9.815	10.291	712.965	1.193	87.832	22.311	2.068.491	
1937.	XII.	49.333	616	39	1.151	991	67.996	98	8.236	2.145	195.715	
1938.	I.	37.945	692	36	759	850	58.903	122	9.335	1.955	152.541	
1938.	II.	36.275	609	34	737	819	57.243	120	7.837	1.818	163.324	
1938.	III.	44.266	639	37	848	847	58.105	110	7.248	1.805	151.328	
1938.	IV.	40.995	662	36	840	934	63.019	87	6.531	1.997	158.388	
1938.	V.	38.444	655	35	769	846	56.308	76	5.621	1.858	173.577	
1938.	VI.	35.531	580	33	773	831	60.228	75	6.411	1.774	165.994	
1938.	VII.	37.588	762	37	784	915	63.049	94	8.169	1.823	163.491	
1938.	VIII.	38.456	668	41	817	910	66.688	97	8.463	1.933	215.646	
1938.	IX.	43.139	806	41	951	890	65.675	70	6.452	1.825	212.828	
1938.	X.	43.853	811	41	1.002	1.024	72.593	53	5.431	2.203	227.997	
1938.	XI.	49.496	745	42	1.020	930	67.822	68	7.855	2.076	243.217	
1938.	XII.	58.920	809	43	1.369	1.099	79.024	74	8.552	2.247	251.662	
1938 I.-XII. összesen : I-XII. 1938 total:		504.908	8.438	456	10.669	10.895	768.657	1.046	87.905	23.314	2.279.993	
1937. I.-XII. összesen : I-XII. 1937. total:		462.928	7.567	456	9.815	10.291	712.965	1.193	87.832	22.311	2.068.491	
1938. I.-XII. összesen : I-XII. 1938 total:		504.908	8.438	456	10.669	10.895	768.657	1.046	87.905	23.314	2.279.993	
Összehasonlítások Comparaisons	1938. XII. havában 1937. XII. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám-szerűleg en nombre	+									
	En dec. 1938 par rapport au mois de dec. 1937, en plus (+), en moins (-)	%-ban en %	+ 9.587	+ 193	+ 4	+ 218	+ 108	+ 11.028	- 24	+ 316	+ 102	+ 55.947
			+ 19.4	+ 31.3	+ 10.3	+ 18.9	+ 10.9	+ 16.2	- 24.5	+ 3.8	+ 4.8	+ 28.6
Összehasonlítások Comparaisons	1938. I.-XII. időszakban 1937. I.-XII. időszakához képest több (+) kevesebb (-)	szám-szerűleg en nombre	+									
	En janv.-dec. 1938 par rapport aux mois de janv.-dec. 1937, en plus (+), en moins (-)	%-ban en %	+ 41.980	+ 871	-	+ 854	+ 604	+ 55.692	- 147	+ 73	+ 1003	+ 211.502
			+ 9.1	+ 11.5	-	+ 8.7	+ 5.9	+ 7.8	- 12.3	+ 0.1	+ 4.5	+ 10.2

1) Az 1938. évi adatok ideiglenesek.

Les chiffres se rapportant à l'année 1938 sont provisoires.

A posta forgalma.

1. POSTAFORGALOM (folytatás). — 1. Trafic postal (suite).

E g y s é g: 1000 drb, összeg 1000 pengő. — Les nombres s'entendent en milliers, les montants en 1000 pengős.

Év Année	Hó Mois	K é z b e s í t é s — R e m i s e										
		Levélpostai küldemény drb. Objets de la poste aux lettres, nombre		Érték levél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi, bétét és sommag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék kivét Caisse d'épargne Payements		Csekk-kifizetés Chèques Payements		
		közön-séges ordinaires	ajánlott recom-mandés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	
1930.	—	425.761	16.794	726	12.390	10.577	719.870	376	20.852	3.373	1.036.937	
1931.	—	373.517	12.442	637	10.687	10.015	663.752	295	25.646	3.275	967.490	
1932.	—	353.134	9.739	536	8.968	9.241	570.104	236	18.316	3.259	785.987	
1933.	—	345.768	8.172	506	8.776	8.938	555.883	280	21.472	3.373	698.973	
1934.	—	416.564	7.653	481	8.890	9.356	595.623	367	28.707	3.223	658.944	
1935.	—	412.321	7.790	471	8.814	9.775	645.247	462	37.928	3.399	662.144	
1936.	—	440.026	7.653	455	9.373	10.026	678.059	543	44.507	3.525	684.812	
1937.	—	446.077	7.641	485	9.924	10.367	716.475	591	48.925	3.839	749.352	
1937.	XII.	49.513	621	45	1.157	1.025	79.051	58	4.489	407	86.493	
1938.	I.	38.077	706	39	760	833	48.472	50	3.878	319	46.351	
1938.	II.	36.398	610	37	738	828	58.148	48	3.847	308	56.918	
1938.	III.	44.382	664	41	838	850	58.636	63	6.044	323	60.163	
1938.	IV.	41.140	664	40	856	977	76.125	61	5.375	390	80.558	
1938.	V.	38.585	659	39	759	822	44.915	61	5.588	265	47.958	
1938.	VI.	35.659	580	38	768	837	59.514	54	4.740	321	68.673	
1938.	VII.	38.865	753	40	797	924	64.300	49	3.961	343	69.925	
1938.	VIII.	38.597	671	44	798	923	66.405	51	4.592	311	70.474	
1938.	IX.	43.277	802	46	938	899	66.952	93	13.866	325	76.015	
1938.	X.	43.994	828	46	999	1.048	83.997	44	7.451	407	117.788	
1938.	XI.	49.677	746	45	1.010	912	55.653	31	2.668	304	82.502	
1938.	XII.	59.134	812	52	1.371	1.148	91.355	39	3.262	436	108.110	
1938. I.-XII. összesen: I-XII 1938 total:		507.785	8.495	507	10.632	11.001	774.472	644	65.272	4.052	885.435	
1937. I.-XII. összesen: I-XII. 1937 total:		446.077	7.641	485	9.924	10.367	716.475	591	48.925	3.839	749.352	
1938. I.-XII. összesen: I-XII. 1938 total:		507.785	8.495	507	10.632	11.001	774.472	644	65.272	4.052	885.435	
Összehasonlítások Comparaisons	1938. XII. havában 1937. XII. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+9.621	+ 191	+ 7	+ 214	+ 123	+ 12.304	- 19	- 1.227	+ 29	+ 21.617
	En dec. 1938 par rapport au mois de dec. 1937, en plus (+), en moins (-)	o/o-ban en o/o	+ 19.4	+ 30.8	+ 15.6	+ 18.5	+ 12.0	+ 15.6	- 32.8	- 27.3	+ 7.1	+ 25.0
	1938. I.-XII. idő- szakban 1937. I.-XII. időszakához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 61.708	+ 854	+ 22	+ 708	+ 634	+ 57.997	+ 53	+ 16.347	+ 213	+ 136.083
	En janv.-dec. 1938 par rapport aux mois de janv.-dec. 1937, en plus (+), en moins (-)	o/o-ban en o/o	+ 13.8	+ 11.2	+ 4.5	+ 7.1	+ 6.1	+ 8.1	+ 9.0	+ 33.4	+ 5.5	+ 18.2

2. TAVIRÓFORGALOM¹⁾ — 2. Trafic télégraphique
3. TÁVBESZÉLŐFORGALOM¹⁾ — 3. Trafic téléphonique

Év Année	Hó Mois	Távíró Télégraphe		Távbeszélő — Téléphone							
		Távíratok ezer drb.		Főállomások száma drb. Nombre des postes téléphoniques				Közvetlen összeköttetések száma Raccordements directs nombre	Számított helyi beszélgetések száma ezrekben Conversations locales comptées nombre en milliers		
		Télégrammes, nombre en milliers		hálózatok szerint dans le réseau		összesen total	bpesti egységes hálózatban dans le réseau uniforme de Budapest		vidéken en province	összesen total	
		feladás dépôt	kézbesítés remise	uniforme de Budapest	falurendszertől és 200 előfizetőnél nagyobb système rural et plus de 200 abonnés			200 előfizetőnél kisebb jusqu'à 200 abonnés			egységes hálózatban
1930.	—	3.404	3.715	46.601	35.618	82.219	2.212	103.890	—	103.890	
1931.	—	2.599	3.253	47.095	33.840	80.935	2.376	106.946	14.189	121.135	
1932.	—	2.066	2.735	46.884	32.415	79.299	2.196	107.564	13.867	121.431	
1933.	—	1.894	2.576	47.962	31.109	79.071	2.207	107.146	12.801	119.947	
1934.	—	1.873	2.557	53.338	34.354	87.692	2.303	111.898	11.911	123.809	
1935.	—	1.903	2.573	58.339	15.088	18.723	92.150	2.257	121.980	12.944	134.924
1936.	—	1.947	2.607	63.537	16.699	22.218	102.454	2.155	127.933	14.261	142.194
1937.	—	2.133	2.820	70.325	18.165	23.290	111.780	2.117	134.885	16.358	151.243
1937.	XII.	174	234	70.325	18.165	23.290	111.780	2.117	11.640	1.423	13.063
1938.	I.	152	212	70.853	18.469	23.223	112.545	2.133	11.986	1.486	13.472
1938.	II.	144	199	71.383	18.566	23.380	113.329	2.139	11.650	1.437	13.087
1938.	III.	166	226	71.832	18.882	23.306	114.020	2.141	10.916	1.329	12.245
1938.	IV.	167	224	72.141	18.952	23.421	114.514	2.139	12.234	1.470	13.704
1938.	V.	190	252	72.407	19.028	23.552	114.987	2.118	11.668	1.397	13.065
1938.	VI.	204	263	73.122	19.111	23.743	115.976	2.099	12.144	1.515	13.659
1938.	VII.	208	268	73.193	19.188	23.993	116.374	2.107	11.521	1.514	13.035
1938.	VIII.	243	301	73.283	19.305	24.216	116.804	2.133	10.715	1.566	12.281
1938.	IX.	254	320	73.836	19.486	24.426	117.748	2.131	11.530	1.574	13.104
1938.	X.	228	294	74.307	19.608	24.637	118.552	2.179	12.594	1.636	14.230
1938.	XI.	226	289	74.543	20.862	26.212	121.617	2.186	12.238	1.567	13.805
1938.	XII.	233	302	75.128	21.618	26.838	123.584	2.201	12.133	1.585	13.718
1938. I.-XII. összesen: I-XII. 1938 total:		2.415	3.150	—	—	—	—	—	141.329	18.076	159.405
1937. I.-XII. összesen: I-XII. 1937 total:		2.133	2.820	—	—	—	—	—	134.885	16.358	151.243
1938. I.-XII. összesen: I-XII. 1938 total:		2.415	3.150	—	—	—	—	—	141.329	18.076	159.405
Összehasonlítások Comparaisons	1938. XII. havában 1937. XII. havához képest több (+) kevesebb (-) En dec. 1938 par rapport au mois de dec. 1937, en plus (+), en moins (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 59 + 68	+4.803	+3.453	+3.548	+ 11.804	+ 84	+ 493	+ 162	+ 655
		0/0-ban en 0/0	+ 33.9 + 29.1	+ 6.8	+ 19.0	+ 15.2	+ 10.6	+ 4.0	+ 4.2	+ 11.4	+ 5.0
	1938. I.-XII. időszakban 1937. I.-XII. időszakához képest több (+) kevesebb (-) En janv.-dec. 1938 par rapport aux mois de janv.-dec. 1937, en plus (+), en moins (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 282 + 330	—	—	—	—	—	+6.444	+1.718	+8.162
		0/0-ban en 0/0	+ 13.2 + 11.7	—	—	—	—	—	+ 4.8	+ 10.5	+ 5.4

1) Az 1938. évi adatok ideiglenesek.

Les chiffres se rapportant à l'année 1938 sont provisoires.

A posta forgalma.

3. TÁVBESZÉLŐFORGALOM (folytatás). — 3. Taphic téléphonique (suite).

4. RÁDIÓELŐFIZETŐK. — 4. Nombre des abonnés de radio.

Év Année	Hó Mois	Távbeszélő — Téléphone							Rádió Radiodiffusion			
		Közpon- tok száma Nombre des centales	Távolsági beszélgetés 1000 drb. Conversations interurbaines nombre en milliers						Rádió előfizetők száma Nombre des abonnés			
			kezdeményezett départ			érkezett arrivée			Buda- pes- tén à Budapest	vidéken en province	összesen total	
			bpesti egységes hálózat- ban dans le réseau uniforme de Budapest	vidéken en province	összesen total	bpesti egységes hálózat- ban dans le réseau uniforme de Budapest	vidéken en province	összesen total				
1930.	—	1.426	1.431	3.363	4.794	1.391	3.301	4.692	108.161	199.748	307.909	
1931.	—	1.445	1.285	3.094	4.379	1.281	3.004	4.285	111.774	213.258	325.032	
1932.	—	1.446	1.183	2.558	3.741	1.138	2.479	3.617	113.360	208.616	321.976	
1933.	—	1.465	1.145	2.345	3.490	1.059	2.306	3.365	115.114	213.065	328.179	
1934.	—	1.494	1.157	2.467	3.624	1.081	2.426	3.507	118.010	222.107	340.117	
1935.	—	1.524	1.249	2.863	4.112	1.152	2.822	3.974	122.676	230.231	352.907	
1936.	—	1.550	1.287	2.972	4.259	1.206	2.932	4.138	127.540	237.814	365.354	
1937.	—	1.613	1.346	3.365	4.711	1.267	3.327	4.594	134.465	249.040	383.505	
1937.	XII.	1.613	110	294	404	101	295	396	134.465	249.040	383.505	
1938.	I.	1.614	108	283	391	97	285	382	136.708	252.348	389.056	
1938.	II.	1.618	106	260	366	94	260	354	137.719	254.532	392.251	
1938.	III.	1.618	103	286	389	94	284	378	138.741	255.970	394.711	
1938.	IV.	1.619	116	289	405	107	291	398	139.141	256.551	395.692	
1938.	V.	1.622	107	306	413	100	301	401	139.135	257.085	396.220	
1938.	VI.	1.627	123	332	455	119	326	445	138.880	256.295	395.175	
1938.	VII.	1.629	134	380	514	124	376	500	138.136	255.354	393.490	
1938.	VIII.	1.630	145	409	554	133	409	542	137.685	255.855	393.540	
1938.	IX.	1.633	150	431	581	138	425	563	138.011	257.148	395.159	
1938.	X.	1.634	157	417	574	149	410	559	140.192	262.052	402.244	
1938.	XI.	1.774	128	370	498	117	364	481	142.854	268.614	411.468	
1938.	XII.	1.860	125	376	501	116	367	483	145.316	273.899	419.215	
1938. I.-XII. összesen: I-XI. 1938 total:		—	1.502	4.139	5.641	1.388	4.098	5.486	—	—	—	
1937. I.-XII. összesen: I-XII. 1937 total:		1.613	1.346	3.365	4.711	1.267	3.327	4.594	—	—	—	
1938. I.-XII. összesen: I-XII. 1938 total:		1.860	1.502	4.139	5.641	1.388	4.098	5.486	—	—	—	
Összehasonlítások Comparisons	1938. XII. havában 1937. XII. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 247	+ 15	+ 82	+ 97	+ 15	+ 72	+ 87	+ 10.851	+ 24.859	+ 35.710
	En dec. 1938 par rapport au mois dec. 1937, en plus (+) en moins (-)	%-ban en %	+ 15'3	+ 13'6	+ 27'9	+ 24'0	+ 14'9	+ 24'4	+ 22'0	+ 8'1	+ 10'0	+ 9'3
	1938. I.-XII. időszak- ban 1937. I.-XII. időszakához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	—	+ 156	+ 774	+ 930	+ 121	+ 771	+ 892	—	—	—
	En janv.-dec. 1938 par rapport aux mois de janv.-dec. 1937, en plus (+) en moins (-)	%-ban en %	—	+ 11'6	+ 23'0	+ 19'7	+ 9'6	+ 23'2	+ 19'4	—	—	—

A posta forgalma.

5. A FORGALOM MUNKAEGYSÉGEKBE (folytatás).
5. Le trafic en unités de travail. (suite)

E g y s é g: 1000 drb. — Nombre en milliers.

Év Année	Hó Mois	Munkaegységek száma az összes postai szerveknél: Nombre des unités de travail dans tous les services:									
		Posta Poste		Távíró Télégraphie		Távbeszélő Téléphone		Rádió Radio		Összesen drb. total nombre	
		drb. nombre	0/0	drb. nombre	0/0	drb. nombre	0/0	drb. nombre	0/0		
1930.	—	285.032	62·4	39.086	8·6	122.558	26·8	9.844	2·2	456.520	
1931.	—	242.007	59·9	32.449	8·0	118.819	29·4	10.728	2·7	404.003	
1932.	—	206.558	58·3	25.695	7·2	111.512	31·4	11.074	3·1	354.839	
1933.	—	198.445	58·2	23.550	6·9	108.373	31·8	10.686	3·1	341.054	
1934.	—	202.268	57·8	23.268	6·6	113.602	32·4	11.237	3·2	350.375	
1935.	—	206.848	56·2	23.793	6·5	125.778	34·2	11.671	3·1	368.090	
1936.	—	217.840	56·2	25.149	6·5	132.740	34·2	12.055	3·1	387.784	
1937.	—	229.055	55·6	27.602	6·7	142.880	34·7	12.602	3·0	412.139	
1937.	...	23.443	60·0	2.289	5·8	12.339	31·5	1.073	2·7	39.144	
1938.	I.	18.525	54·3	2.022	5·9	12.489	36·6	1.089	3·2	34.125	
1938.	II.	17.844	54·2	1.898	5·8	12.111	36·7	1.098	3·3	32.951	
1938.	III.	18.973	55·8	2.172	6·4	11.757	34·6	1.105	3·2	34.007	
1938.	IV.	20.166	55·7	2.158	6·0	12.756	35·2	1.108	3·1	36.188	
1938.	V.	18.287	53·3	2.417	7·0	12.510	36·5	1.109	3·2	34.323	
1938.	VI.	18.154	52·0	2.582	7·4	13.041	37·4	1.106	3·2	34.883	
1938.	VII.	19.539	53·6	2.710	7·4	13.102	36·0	1.102	3·0	36.453	
1938.	VIII.	19.949	53·9	3.074	8·3	12.897	34·8	1.102	3·0	37.022	
1938.	IX.	21.505	54·4	3.299	8·3	13.650	34·5	1.106	2·8	39.560	
1938.	X.	23.679	56·3	2.993	7·1	14.284	33·9	1.126	2·7	42.082	
1938.	XI.	22.444	56·0	2.925	7·3	13.584	33·8	1.152	2·9	40.105	
1938.	XII.	27.739	60·7	3.141	6·9	13.620	29·8	1.174	2·6	45.674	
1938. I.-XII. összesen: I-XII. 1938 total:		246.804	55·2	31.391	7·0	155.801	34·8	13.377	3·0	447.373	
1937. I.-XII. összesen: I-XII. 1937 total:		229.055	55·6	27.602	6·7	142.880	34·7	12.602	3·0	412.139	
1938. I.-XII. összesen: I-XII. 1938 total:		246.804	55·2	31.391	7·0	155.801	34·8	13.377	3·0	447.373	
Összehasonlítások Comparaisons	1938. XII. havában 1937. XII. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 4.296	-	+ 852	-	+ 1.281	-	+ 101	-	+ 6.530
	En dec. 1938 par rapport au mois de dec. 1937 en plus (+), en moins (-)	0/0-ban en 0/0	+ 18·3	-	+ 37·2	-	+ 10·4	-	+ 9·4	-	+ 16·7
	1938. I.-XII. időszak- ban 1937. I.-XII. időszakához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 17.749	-	+ 3.789	-	+ 12.921	-	+ 775	-	+ 35.234
	En janv.-dec. 1938 par rapport aux mois de janv.-dec. 1937, en plus (+), en moins (-)	0/0-ban en 0/0	+ 7·7	-	+ 13·7	-	+ 9·0	-	+ 6·1	-	+ 8·5

6. A FELSZABADULT TERÜLETEK FORGALMA. — 6. Le trafic des territoires rattachés.

a) Postaforgalom. — a) Trafic postal.

E g y s é g: 1000 drb, összeg 1000 pengő. — Les nombres s'entendent en milliers, les montants en 1000 pengős.

Év Année	Hó Mois	F e l a d á s — E x p é d i t i o n									
		Levélpostai küldemény drb. Poste aux lettres nombre		Értéklevél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi betét és sommas csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék betét Caisse d'épargne versements		Csekkbefizetés Chèques versements	
		közönséges ordinaires	ajánlott recomandés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant
1938.	XI.	3.526	32	1	29	20	1.649	1	60	7	4.490
1938.	XII.	3.548	57	3	43	54	3.429	2	211	46	10.225

a) Postaforgalom. (folytatás). — a) Trafic postal (suite).

É Année	Hó Mois	K é z b e s í t é s — R e m i s e									
		Levélpostai küldemény drb. Poste aux lettres nombre		Értéklevél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi betét és sommas csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék kivét Caisse d'épargne payments		Csekk-kifizetés Chèques payments	
		közönséges ordinaires	ajánlott recomandés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant
1938.	XI.	—	37	1	54	33	1.045	*	13	1	1.672
1938.	XII.	—	58	3	91	49	4.260	1	46	5	6.265

*) Összesen csak 81 drb.

b) Táviróforgalom. — b) Trafic télégraphique.

c) Távbeszélőforgalom. — c) Trafic téléphonique.

Év Année	Hó Mois	T á v í r ó — T é l é g r a p h e		T á v b e s z é l ő — T é l é p h o n e			
		Táviratok ezer darab Télégrammes nombre en milliers		Főállomások száma drb. Nombre des postes téléphoniques			Számított helyi beszélgetések száma ezrekben Conversations locales complées nombre en milliers
		feladás depôt	kézbesítés remise	hálózatok szerint — dans le réseau		összesen total	
				fatrendszerű és 200 előfizetőnél nagyobb syst. rural et plus de 200 abonnés	200 előfizetőnél kisebb jusqu'à 200 abonnés		
1938.	XI.	6	6	1.067	1.531	2.598	5
1938.	XII.	24	28	1.773	1.985	3.758	54

c) Távbeszélőforgalom (folytatás). — c) Trafic téléphonique (suite).

d) Rádióelőfizetők. — d) Radiodiffusion.

Év Année	Hó Mois	T á v b e s z é l ő — T é l é p h o n e			R á d i ó — R a d i o d i f f u s i o n	
		Központok száma Nombre des centrales	Távcsatornás beszélgetések 1000 drb. Conversations interurbaines nombre en milliers		Rádió előfizetők száma Nombre des abonnés	
			kezdeményezett départ	érkezett arrivée		
1938.	XI.	140	5	4	—	
1938.	XII.	227	49	46	—	

e) A forgalom munkaegységekben. — e) Le trafic en unités de travail.

Egység: 1000 drb. — Nombre en milliers.

Év Année	Hó Mois	Munkaegységek száma az összes postai szerveknél: Nombre des unités de travail dans tous les services				
		Posta Poste drb. nombre	Távíró Télégraphe drb. nombre	Távbeszélő Téléphone drb. nombre	Rádió Radio drb. nombre	Összesen Total drb. nombre
1938.	XI.	558	70	119	—	747
1938.	XII.	1.050	290	460	—	1.800

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

POSTA

Anglia.

Kevesen tudják, hogy nemcsak a penny-portó felalálója, Rowland Hill, volt angol ember, hanem az enyvezetthátú bélyeg is angol ember ötlete volt. James Calmersnek hívták és foglalkozásra nézve akács, majd később nyomdász és könyvkereskedő volt. 1834-ben javasolta, hogy a postakassza el bélyegeit enyvezett hátal. (P. O. Magazine.) (Dr. Takács.)

Dánia.

A dán posta felismerve azokat az érdekeket, amelyeket a kereskedők vevőkörének bővítése jelent, ennek előmozdítása és természetesen saját jövedelmének fokozása végett az alább ismertetett, részben nálunk is ismert postai szolgáltatásokat rendszeresítette.

Tudjuk, hogy a kereskedővilág különböző eszközökkel igyekszik üzletére, áruira stb.-re a figyelmet felhívni, hogy ezáltal a lakosság minél nagyobb részét vevőkörébe

vonja. Ezek az eszközök lehetnek közvetettek (ujshághirdetés, reklám) vagy közvetlenek (egyenesen a remélt vevőhöz juttatott árjegyzék, értesítés stb.).

A dán posta az utóbbiak előmozdítása végett a lakosságról, illetőleg annak bizonyos rétegeiről a feleknek címekeket szolgáltat vagy pedig azoknak kézbesíti a feladott címezetlen küldeményeket.

Azok részére, akik küldeményeiket megcímezve kívánják postára adni, a dán posta mérsékelt díj ellenében rendelkezésre bocsátja egy vagy több kézbesítőkerület lakóinak vagy azok meghatározott körének ímadatait. Rövid idő óta közigazgatási keletetek lakóinak meghatározott csoportjait (kiskereskedők, cipészek stb.) is nyújt címekeket. Díja címenként 2 öre, továbbá a címnyújtásában résztvevő postahivatalonként 15 öre.

A dán posta ilyen címszolgáltatás céljából 1933-ban kimutatást készített az ország összes gékkocsitulajdonosairól. Ez a kimu-

tatás 142.000 nevet tartalmaz és ebbe a változásokat mindig bevezetik. A felek a címeket a postához benyújtott papírlapokra vagy borítékokra írva kapják meg. Díja címenként első ízben 2 öre és ugyanabban az évben minden további rendelésnél 1½ öre. Az összes cím megrendelése esetén és kivételes esetekben a posta díjmérséklést engedélyezhet. 5 öre címenkénti díjért havonként értesítést küld a posta az újonnan bevezetett és a törölt címekről vagy ezek egyikéről.

A közelmúltban a dán posta 47.000 postacsekkszámra tulajdonosa címének árusítását is bevezette. A címeket borítékokon, papírlapokon stb.-n azoknak a címsokszorosító lemezeknek a segítségével állítják elő, melyekkel a naponként szétküldött számlakivonatokat borítékait címezik meg. A címek megrendelői a címekkel ellátandó borítékokat stb.-t a helybeli postahivatalhoz vagy közvetlenül a postacsekkihivatalhoz juttatják el. Egy-egy cím díja 1 öre, kivételes díjmérséklésnek itt is helye lehet.

A dán posta ilyen címárusítás céljára felhasználta még azt a körülményt is, hogy a hírlapok egy részét címfeliratokkal látja el. Ez címsokszorosító lemezek segítségével történik, amelyekkel ¾ öre címenkénti díjért a megrendelők által rendelkezésre bocsájtott borítékokat, címszalagokat stb. a hírlapelőfizetők címével látja el. Szükséges hozzá a hírlapkiadók beleegyezése is, ezért a címmegrendelés is a kiadók útján történik.

Legújabbán, kísérletképpen bevezette a dán posta a cipészek és cipőkereskedők címének árusítását is. Ebből a célból az ország cipészeinek és cipőkereskedőinek a címét körülbelül 8000 címet tartalmazó Y mutatóba foglalta. Ezeket a címeket a megrendelők által feladott levelekre, levelezőlapokra és nyomtatványokra vagy pedig papírlapokra nyomtatják, melyeket a felek bocsájtanak a posta rendelkezésére és természetesen a címek ellátva visszakapnak.

A kimutató az ország közigazgatási felosztásának megfelelően készült és pedig olyképen, hogy a címek könnyen csoportosíthatók a városi cipészek, városi cipőkereskedők, vidéki cipészek és vidéki cipőkereskedők csoportjaira. Ha tehát valakinek nincs szüksége az összes címre, módjában áll az általa kívánt címcsoportokat megrendelni. Díja küldeményenként 2 öre, ha az összes címet megrendei, egyébként 3 öre, 10 korona díjminimummal. A megrendelőknek visszajuttatott papírlapokon alkalmazott címlenyomatok díja pedig az előbbi megkülönböztetés szerint 5—10 öre, 20 korona díjminimummal.

Az említett címárusításon kívül a dán posta 1919 óta a náluk is ismert címetlen küldemények kézbesítésével is foglalkozik.

A feladók kérhetik, hogy a posta a címetlen küldeményeket a lakók következő csoportjainak kézbesítse:

1. minden ládába,
2. a kiskereskedőknek,
3. a mezőgazdáknak (ezek közé a gépekkel és a idegen munkaerőkkel dolgozó nagyobb gazdaságok tartoznak);
4. a kőgazdáknak (kisebb mezőgazdák),
5. saját üzlethelyiséggel bíró vállalatoknak,
6. a következő foglalkozási ágakat üzöknék: sütők, fodrászok, kávéházak, vendéglők, dohányárusok, zöldségárusok, fűszerkereskedők, szövetkereskedők, cipészek, rászárosok és hentesek;
7. földbirtokosoknak és háztulajdonosoknak,
8. Koppenhága és az ország három legnagyobb városának gépkocsi- és kerékpárkereskedői, bádgosai, könyvkereskedői, villany- és rádiókereskedői, rövidárusai, orvosai, fogorvosai és mosodái.

A címetlen küldemények díjminimuma kézbesítőhivatalonként 25 küldemény díja.

Ezen küldeményfajok tekintetében a dán posta rendelkezései több tekintetben is eltérnek a magyar postáétól. Leglényege-

sebb ezek közül az, hogy a dán posta nemcsak címezetlen nyomtatványokat és árumintákat, hanem címezetlen, zárt leveleket és üzletipapírokat is szállít. Díjai a következők: zárt levelek 50 gr-ig és levelezőlapok 5 öre, 50—250 gr-ig 10 öre, azon felül 1 kg-ig 40 öre; üzletipapírok, nyomtatványok és áruminták 20 gr-ig 3 öre, 50 gr-ig 4 öre, 250 gr-ig 6 öre, 1 kg-ig (áruminták 500 gr-ig) 25 öre. (L'Union Postale 10/1938.)

(Dr. Zappe.)

Litvánia.

Minden litván postahivatalban árusítják a Litván Aero-Klub (rövidítve LAK) sorsjegyeit, amelyek a polgári repülés társadalmi segítségét jelentik és a repülés népszerűsítésé: vannak hivatva szolgálni. Bár sokkal nagyobb értékű nyereményeket ad, mint bármely más sorsjáték, mégis feltűnő volt az a nagy eredmény, amit a sorsjegyek árusításánál a postahivatalok értek. Ezért most hálából a LAK vezetősége külön a postások részére több nyereményt létesített, amiket repülések formájában ad a nyerteseknek. Többek között két ingyen repülést a LAK repülőgépein a nyerő fél otthonától Kaunas fővárosig és vissza, esetleg szabadon választott más irányban ugyanolyan távolságban. Továbbá 5 ingyen repülést a közlekedésügyi minisztérium gépein Palangából Kaunasba és vissza. 7 ingyen körrepülést LAK-gépeken Kaunas repülőtere felett, vagy tetszés szerint másutt, ahol a polgári repülés propagandarepüléseket végez. Végül 16 ingyen repülést Kaunas repülőtere felett, amikor a LAK ott propagandarepüléseket végez.

Ezeket a nyereményeket sorshúzás útján osztják szét, amelyben résztvesznek mindazok a postai alkalmazottak, akik legalább 400 lid értékű sorsjegyet adtak el. A nyeremények jogának felhasználására az egész 1939-es esztendő rendelkezésre áll. S

ha valaki maga nem óhajt repülni, jogát rokonaira, vagy barátaira — természetesen csak ingyen — át is ruházhatja.

(Zöldy.)

Németország.

A gyakran rendezett nagy tömegfelvonulások és különösen a nürnbergi pártnap alkalmával valóságos táborvárosok keletkeznek, amelyeknek postai ellátásáról a német postának gondoskodnia kell. Az esetenként felállítandó alkalmi postahivatalok helyett a német posta ezeknek a táborvárosoknak a postaszolgálatát guruló hivatalokkal és újabban szétszedhető hivatalokkal látja el. Hogy fogalmat alkothassunk az ilyen politikai gyűlések forgalmáról, megemlíjtjük, hogy az 1938. évi nürnbergi pártnap alkalmával a német postának a különböző táborokban elhelyezett 357.000 ember postai szükségleteinek ellátására nyolc guruló hivatalt és tizennégy szétszedhető hivatalt kellett felállítania.

Szétszedhető és bárhol újból felállítható hivatalokat a német posta már 1936 óta használ. A szerzett tapasztalatok alapján állandóan dolgoznak a hivatalok tökéletesítésén. Ma már háromfajta szétszedhető hivatal van.

Az 1936. évi első típusnak a padlóterülete 6×6 méter. Ez a hivatal úgy van megszerkesztve, hogy szükség esetében több össze is építhető. Ezáltal a forgalom szükségéhez képest kisebb vagy nagyobb épületet lehet felállítani. Kitűnt azonban, hogy bár ezek a hivatalok jól használhatók, túlságosan súlyosak és szállításuk nehézségekkel jár.

Az 1937. évi típus már könnyebb. Ennek padlóterülete azonban csak 3×3 méter. Ebből a típusból is többet össze lehet építeni egy hivatalra. Sőt a belső közfalakat is tetszés szerint ide-oda lehet tologatni. Bár az ilyen egységek összeépítésével a hivatal nagyságát elméletileg tetszés szerint nö-

velni lehetne, gyakorlatilag mégis határa van ennek az összeépítésnek. E határon túl a hivatal nagysága már nem növelhető nehézségek nélkül.

Nagy forgalom lebonyolítására alkalmas szétszedhető hivatalt létesített a német posta az 1938. évi típus gyártásával. Ez a hivatal nem építhető össze más hasonló egységgel. Padlóterülete 9×9 méter. Összesen hat rendes és két kiegészítő felvevő ablaka van. Azonfelül csomagfelvevő hely, levélállítóasztal, több beosztószekrény is helyet talál. A hivatalvezetőnek is külön szobája van. A felvevőablakok fala előre és hátra tölthető. Ezáltal a közönség részére fenntartott hely nagyobb vagy kisebb lesz. Szétszedve az 1938. évi típus összes alkatrészei három 4 és $1/2$ méter hosszú és 2 méter magas és ugyanolyan széles tartályban fér el. Az egyik tartály úgy van megépítve, hogy abban a hivatallal utazó szerelőszemélyzet lakhasson. Két ruhaszekrény, egy moszdőfelszerelés folyóvízzel (tartály a tetőben), négy ágy, két szék és egy asztal eszik lakályossá a tartályt. Vilányvilágítása is van a vándorlakásnak.

A szétszedhető postahivatalok szállítására alacsony pótkocsikat használnak. A tartályokat természetesen vasúton is szállítják, ott, ahol az célszerűbb. (Deutsche Postzeitung.)

Berlini postahivataloknak újévi forgalma a tavalyihoz képest jelentősen növekedett. 1938 december 30-tól 1939 január 2-ának reggeléig terjedő idő alatt „Gross-Berlin” 5000 levélszekrényéből kb. 48 millió újévi levelet és kártyát gyűjtöttek be. Ugyanezen idő alatt vidékről és külföldről még kereken 29 millió Berlinbe szülő újévi levélposta érkezett mozgópostán. A munka oroszánrészét ismét az „SW 11” postahivatal végezte, amelynek ezúttal 24 millió küldeménnyel kellett megbírkóznia. Jóllehet, — hála a sajtó és a rádió felvilágosító munkájának — a küldemények nagyrészt már december 30-án kézbesíteni lehetett, mégis az újévi jókívánságok legnagyobb

tömegét főleg december 31-én este és Szilveszteréjszaka adták postára. Az állandó postaszemélyzet és az újévi forgalomra berendelt segéderők buzgó kötelességtudással dolgozták fel a hatalmas anyagot. A rendkívüli nagy forgalom semmi fennakadást nem okozott. (D. P. 1939:2.)

A német birodalom bélyeggyűjtői az idén január 8-án ünnepelték a hagyományossá vált „Bélyegnapot”, amelyre ezúttal ismét a világposta egyesület megteremtője, Heinrich von Stephan emlékezetének szenteltek. Ebből az alkalomból a birodalom minden nagyobb városában bélyegkiállításokat, előadásokat és ünnepi gyűléseket rendeztek. A birodalmi postamúzeum (Berlin, Leipziger Strasse 15.) bélyegosztálya a január 2—15-ig tartó különlegességi kiállításon a bélyegnapra való tekintettel közszemlére tett ki néhány olyan különösen értékes bélyegdarabot is, amit egyébként a nyilvánosság elől elzárva őriznek. Így pl. kiállítottak egy-egy teljes ívet az 1841-i kibocsátású barnászörös 1 és kék 2 pennys bélyegből. A postamúzeum előadótermében a különlegességi kiállítás alatt „A történelem és a német bélyeg” című ismeretterjesztő filmet pergetik. (D. P. 1939:1.)

Az új léghajóirás, a „Graf Zeppelin”, amely nemrég végezte első próbaútját, 245 méter hosszú, legnagyobb átmérője 41.2 m. Megtöltéséhez 200.000 köbméter gázra van szükség, összes emelőereje kereken 200.000 kilogram. A hajótést az „L Z 129” jelzésű, „Hindenburg” nevű léghajóval azonos tervek szerint készült. A bordatartók összes hossza kb. 22 km, a váz szerelésénél 5.5 millió szegecset, és 135 km hosszú acélhuzalt használtak fel. A váz befedésére mintegy 28.000 m² szövetanyagra volt szükség. A töltőgáz befogadására 16 gázkamra szolgál. A légcsavarokat négy, egyenként 800—850 lóerős Diesel-motor hajtja, amelyek a léghajót 125 km utazó és 135 km legnagyobb sebességgel viszik előre. A motorok gázalakú égéstermékekből vizet sűrítenek be, ami az elhasznált

üzemanyag súlyának pótlására szolgál. Ez a megoldás lehetővé teszi az emelőgáz gazdaságosabb kihasználását. A hajótest belsőjében két kisebb Diesel-motor termeli a világításhoz, az elektromos konyhához, valamint a rádióállomás céljaira szükséges áramot. A vezetőfülke el van látva olyan készülékkel, amely teljesen önműködően irányban tartja a járóművet. Az utasfülkéket és egyéb helyiségeket a tulajdonképeni hajótestben helyezték el, éppen úgy, mint a „Hindenburgnál”. Az étterem a két árszalgó között foglal helyet. A 20 kétágyas, kényelmes hálófülke hideg-meleg

vizet szolgáltató csappal is fel van szerelve. A postaküldemények, zárlatok befogadására szolgáló és egyéb raktárhelyiségek, továbbá az üzemanyag-, olaj- és víztartók az összekötő folyosóból nyílnak. (D. P. 1939:1.)

A „Lufthansa”, Németország nagy légiforgalmi vállalata, a folyó év első napjától kezdve egyedül látja el a repülőszolgálatot a birodalom egész területén. Az „Osztérák Légiforgalmi Rt.” ugyanis a múlt év végével megszűnt és üzemét teljes terjedelmében a „Lufthansa” vette át. (D. P. 1939:1.) (Ifj. Kovács.)

TÁVBESZÉLŐ

Anglia.

A világ legelső guruló automata távbeszélőközpontját az angol posta 1938 december 7-én avatta fel. A pótkocsira szerelt központ 100 előfizető ellátására alkalmas és azt a célt szolgálja elsősorban, hogy tűzvész, vagy más elemi csapás által elpusztított központ helyett működjenek addig, míg az állandó központ újból fel nem épül. Arra is felhasználható, hogy még épülő új automata központok helyett működjenek, amíg azok bekapcsolhatók. Ezáltal az előfizetők sokkal gyorsabban jutnak automatatelefonhoz.

A guruló automata központnak kettős acél fala, teteje és padlója van. A két fal közötti rést hőszigetelő anyaggal töltötték ki, hogy a páráképződést a kocsi belsejében megakadályozzák. Az akkumulátorok, amelyek a központot hajtják, egy hétre elegendő áramot képesek szolgáltatni. Az újratöltést egy beszerelő motor végzi. A motort meg kell indítani, azonban nem kell végigvárni a feltöltést, mert a megtöltött

akkumulátorok automatikusan kikapcsolják a motort. A központot tehát csak hetenként egyszer kell meglátogatni, amikor az egyébként szükséges vizsgálatok is elvégezhetők. Ez lehetővé teszi, hogy olyan helyen is felállítsák, ahol hozzáértő műszerésznek az elszállásolása nehézségekbe ütköznék. A guruló központ a kocsival együtt 6 tonna súlyú. (P. O. Magazine.)

(Dr. Takács.)

A népnevő problémát a németek sikerrel megoldották. A „Német kisvevő 1938.”, amint ezt a készüléktípust elnevezték, nemrégén telepes kivitelben is forgalomba került. Ára telepek nélkül 32.50 márka, amihez jön még a fűtő- és anótelep ára fejében 9.50 márka. A készülék tehát teljesen felszerelve 42 márkába kerül. A készülék piacra vitelével lehetővé akarják tenni a kevésbé tehető vidéki lakosságnak a rádióhallgatást olyan helyeken is, ahol nincs világítási áramszolgáltatás. (D. P. 1939:1.) (Ifj. Kovács.)

HIREK.

Nouvelles.

Megjelent a „Magyar Posta Könyvei” című könyvsorozatunk első kötete. Kartársaink szakirodalmi működésének serkentésére, illetőleg szakirodalmunk fejlődésének előmozdítása érdekében a szerkesztőbizottság 1938. évi október havi ülésén elhatározta, hogy a „Magyar Posta Könyvei” címmel könyvsorozatot indít és évenként a „Magyar Posta” ajándékkötekeként egy-egy szakirodalmi művet jelent meg saját kiadásában. Ennek a határozatnak a végrehajtásaként jelent meg most az első könyvünk, mint a Magyar Posta Könyvei sorozat első kötete, amelyet lapunk e számához ajándékként mellékelünk. Ebben a könyvben a szerkesztőbizottság a Magyar Posta egyik legnépszerűbb cikksorozatának: az Elmélet-Gyakorlatnak anyagát gyűjtötte össze és foglalta rendszerbe. Az összefoglalás és a sajtó alá rendezés munkáját megbízásból dr. Pázmány Ödön m. kir. postatiár végezte. Magát az anyagot a postavezérigazgatóság

illetékes ügyosztályai is felülvizsgálták. Így azután meg van minden remény arra, hogy az 1932. év óta megjelent egyébként is értékes anyag a végrehajtó és ellenőrzőszolgálatban foglalkoztatott kartársaink elméleti tudásának mélyítésénél és a gyakorlati kérdések megoldásánál az eddiginél is könnyebben hozzáférhető alakban továbbra is jó szolgálatokat tehessen. A „Magyar Posta Könyvei” 1. kötete 2 pengő árért bárki által külön is megrendelhető a Magyar Posta kiadójánál: dr. Lőrinczy Gábor postatanácsosnál, Budapest 114.

Sajtóhibahelyesbítés. A Magyar Posta 1938. évi 12-ik decemberi számában a 444-ik oldalon levő 7-ik bekezdés eleje helyesen a következő:

A három harmad átlaga $x-5$

$$\left(\frac{(x-10) + (x-5) + x - x-5}{3} \right),$$

amiből... stb.

BÉLYEGHIREK.

Nouvelles philatéliques.

Postások és postai berendezések

E címmel, Karl Dopf tollából érdekes cikk jelent meg a Deutsche Postzeitung 1939 január 8-iki számában. A cikk ismertetését a következőkben közöljük:

A kicsiny bélyegyet kétségtelenül az a sajátossága tette oly kedvelt gyűjtési tárggyá, hogy sokoldalúságában és sokféleségében az emberi történetet és kultúréletünk berendezéseit a legkisebb képekben tükrözi elénk. Ha csak az maradt volna, ami még az előbbi évszázad hetvenes éveiben volt, egy darabocská papír egyetlen

számmal vagy egy államfőnek arcképével, bizonyos, hogy a bélyegyűjtésnek nem lenne olyan sok híve. A bélyegyet azonban alkotói a műveltség olyan sajtóságos bizonyítékává fejlesztették ki, amilyen nincs még egy a világon.

Bár a bélyegkép ábrázolásai ma minden elképzelhető esetre és eseményre kiterjednek, különösképen a posta, amely mégis csak alkotója a levélbélyegeknél és amelynek szolgálatában áll a bélyeg, ábrázolásaiban valóban igen kevés esetben foglalozik önmagával, vagy intézményeivel. Sőt

a legtöbb államban ez még egyáltalán nem történt meg.

A birodalmi német posta újrászervezőjét és a világposta egyesület megalkotóját, Heinrich von Stephan postavezérigazgatót, a német posta is csak a világposta egyesület fennállásának 50 éves jubileuma alkalmával itsztelte meg azzal, hogy arcképével egyik bélyegét díszítette. Kevésbé ismert már az az adat, hogy a Németországban leghosszab ideig forgalomban volt Germania-sorozat magasabb értékei a birodalmi postaminisztérium berlini székházát ábrázolják. De ez minden, amit az eddig megjelent német bélyegeken a postára vonatkozóan megtalálunk.

A postaügyekre vonatkozó ábrázolásokkal a legelső bélyegek az Északamerikai Egyesült Államokban 1869-ben jelentek meg. Három értékből álló sorozat volt ez, amely a lóval, vasúttal és gőzhajóval történő postaközlekedést jelképezi. Abban az időben volt ez, amikor még csak a számjegyeket ábrázoló bélyegképek voltak szokásosak úgy, hogy képes bélyegek nem is találtak kellő megértésre. Ezt bizonyítja, hogy a gyűjtők egyáltalán nem mutattak valami különösebb érdeklődést az új bélyegek iránt. Csak a nyolcvanas években, amikor már mind több és több képes bélyeg került kiadásra, kezdtek a gyűjtők arra törekedni, hogy ezekből az első postai vonatkozású ábrázolással készült bélyegekből egyes értékeket megszerezzenek. Bár e bélyegek szokatlan nagy, 530 milliót meghaladó példányszámmal kerültek kiadásra, 1908-ban már oly ritkán fordultak elő, hogy egy jó állapotban lévő használt példányért 60 márkát is fizettek. Később persze e sorozat összes értékei ismét felbukkantak úgy, hogy még ma is kaphatók és aránylag alacsony áron állanak a gyűjtők rendelkezésére.

Eddig a legteljesebb postai vonatkozású bélyegsorozatot Svédország adta ki 1936-ban. E bélyegek a svéd postának Krisztina királynő és Oxenstierna kancellár által tör-

tént megalapításának 300-ik évfordulója alkalmával jelentek meg. A sorozat 12 értékből áll és különböző ábrázolásokban igen érdekes képeket mutat be a svéd postatörténelemből. Egyéb képek között egy futó és egy lovagló postaküldöncöt, a Hiorten postagorshajót, mely a 17. században Island és Pommern között a postaközlekedést bonyolította le; a Constiutionen lapátkerékű gőzöst, amely ugyanazon útvonalon 1820 körül volt szolgálatban, épúgy, mint egy régi utasszállító postakocsit, amilyen kezdettől a 19. század közepéig volt a svéd postaszolgálatban használatos. A további képek egy gyorsvonati mozdonyt, mozgópostakocsival, egy újkeletű postagépkecsit pótkocsival, egy posta repülőgépet és a svéd-Amerika-útvonal Gripeholm nevű postagőzöst ábrázolják. Gróf Oxenstierna és a svéd postát az 1867—1889. években vezető Adolf Wilhelm Rois arcképei egészítik ki a sorozatot.

Egyes bélyegeken és sorozatokon mindenesetre a más országokban is szerepel a posta. Így Románia 1932-ben a bukaresti főposta felépítésének 30-ik évfordulójára adott ki emlékbélyeget, továbbá még ugyanabban az évben a román postatisztviselők segélyezésére egy jótékonyági sorozatot. Ennek a bélyegképei: postás tüdőbeteg szanatórium, üdülőthor a Fekete tenger mellett lévő Constanza vidékén és a háborúban elesett postaminisztériumi tisztviselők emléktáblája.

Dániában 1912-ben különböző értékjelzősekkel kiadott bélyegek pompás keretrajzba foglalva a koppenhágai központi posta-épület képét ábrázolják. 1924-ben egy további dán emlékbélyegkiadás jelent meg a dán postának 1624-ben IV. Keresztély király által történt felállítása emlékére. A bélyegek IV. és X. Keresztély király arcképeit ábrázolják. — Törökországban 1916-ban a konstantinápolyi posta 50 éves fennállása emlékére jubileumi bélyegsorozat jelent meg. — Belgiumban 1935-ben került

kiadásra egy emlékbélyeg Taxis Ferenc arcképével.

1929-ben Angliában a Világposta-Kongresszus alkalmával három emlékbélyeg jelent meg a király arcképével és „Posta Egyesület Kongresszusa London 1929” felirattal. — Az első levélbélyeg kiadásának 75. évfordulója alkalmával, 1931-ben Finnország adott ki emlékbélyeget, amelyet az első két bélyeg rózsaszín és kék színében nyomattak. Ugyanabban az évben még egy jótékonyági sorozat jelent meg, amelyen az 1845. évben kiadott boríték benyomott értékbélyegét utánozták.

A tengerentúli országokban a keletkezésükkel vagy ábrázolásukkal postai vonatkozású bélyegek még ritkábbak, mint Európában. Egyedül Mexikó szerepel egy 1926-ban megjelent emlékbélyeg kiadással, amely a XI. Pánamerikai Postakongresszus alkalmával látott napvilágot. A sorozat nyolc, különböző ábrázolással előállított értéket foglal magában. — A Panamában, 1936-ban megartott IV. Amerika-Spanyol Postakongresszus idején egy nagy alakú bélyegsorozat jelent meg, amelynek 15 centes értékén dr. F. Garcia Y Santes arcképét látjuk. Ugyanennek a sorozatnak egy másik bélyege a portobelo-i régi vámház romjait ábrázolja abból az időből, amikor a spanyol hódítók Panama északi partvidékét szorongaták.

Ha mindezekkel összefüggésben megemlítjük még, hogy a legújabb postai vonatkozású bélyegek egy mozgó posta (gépkocsiban működő postahivatal) ábrázolásával Svájcban jelentek meg, körülbelül mindent összeszedtünk, amit csak a levélbélyeg magáról a postáról nekünk elmondott. Lehetséges, hogy egyik-másik bélyeg kikerülte figyelmünket, de már a felsorolt kevés példa is igazolja, hogy a posta szerényen háttérben maradt azért, hogy a bélyegek felületét más művelődési vonatkozású berendezések ismertetésére bocsáthassa át.

Eddig a cikk. Az utolsó mondatával kapcsolatban, nem cáfolatképen, de mégis utalunk a Magyar Posta 1938. évi 6. számában (308. oldal) a Post Office Magazine nyomán közölt adatokra, amelyben az előbb ismertetett cikkben felsoroltak közül egy néhányak megemlézése mellett összesen 25 postaépületnek s a postával kapcsolatos egyéb ábrázolásnak felsorolását találjuk. (Merza)

Levélbélyegek, mint „blokkok”.

A küldeményeink bérmentesítésére szolgáló levélbélyegeket általában nagyobb ívekben nyomják s azután az értékcikk-árúsító helyeken darabonként vagy — mint Svédországban a csak két oldalukon fogazott, úgynevezett „Szalagbélyegeket” — összefüggő darabokban árúsítják. A gyakorlati követelményeknek éppenséggel nem felelne meg, ha minden egyes bélyeg külön-külön készülne; egyébként ez az eljárás drága is lenne, mert hiszen naponként sok ezer bélyeget adnak el az árúsítóhelyek.

Mind ennek ellenére most már évek óta egész sor kis ívalakban készül bélyeg kerül árusításra. A postaiszolgálatok által újabban előállított ezek a kis ívek: a „blokkok”. Ezek a blokkok majdnem kivétel nélkül a bélyeggyűjtők kezébe jutnak s örökre eltűnnek vastag albumaikban anélkül, hogy előbb postai küldemények bérmentesítésére szolgáljak volna.

Németország egyike az első országoknak, amelyek blokkot állítottak elő. Még 1930-ban, a berlini állatkertben volt egy nagy nemzetközi bélyegkiállítás, amelyet általában „Ipos:a” néven ismernek. Aki ezt az igen érdekes kiállítást meg akarta nézni, annak egy bélyegblokkot kellett belépőjegyként megszereznie. A blokk négy különböző értékjelzésű és színű bélyeg pompásan sikerült egymás mellé nyomásával, kézzel merített papíron, hátoldalán enyvezve olyan lyuksorokkal készült, hogy

négy felé választva a négy rész — négy bélyeg — egyenként is felhasználható volt. A blokkba foglalt bélyegek névértéke 98 pfennig; a névértéken kívül bizonyos összeget kellett még fizetni a blokk előállítás költségeinek fedezése, a kiállítás belépti díjának megváltása és a német nyomorenyhító alap javára. Mindent összevéve a blokk 2.70 márkáért volt beszerezhető. Azonban írásbeli megrendelés útján is megszerezhető volt a blokk. Így azután a blokk megszerzésével a gyűjtő tulajdonképpen jótékonykodott is. Részben tehát ezért is szívesen megfizették az érte követelt jelentékeny felárat.

A berlini után más országok nagy bélyegkiállításai is ilyen bélyegblokkok kiadásával igyekeztek magukat a ráfizetések ellen biztosítani. Az emlék-blokkok valamennyiének felsorolása igen messze vezetne, azonban az ilyenfajtaú értékcikkek gyűjtők nagy súlyt helyeznek arra, hogy minden megjelent blokkból legalább egy-egy példányt megszerezzenek. Az utóbbi időben Danzigban, Párisban, Pozsonyban és Belgrádban voltak olyan nemzetközi bélyegkiállítások, amelyekkel kapcsolatban blokkok kerültek kiadásra. A bélyeggyűjtők mindenütt tömegesen vásárolták a blokkokat s így a vásárlások körül mindenütt többé-kevésbé kellemetlen jelenetek játszódtak le, mert a gyűjtők összes ismerőseiket is mozgósították, hogy a blokkok tervszerű szétosztásakor minél több darabot szerezhessenek meg. Így azután a blokkok a legcsúnyább úzérkedés tárgyaivá váltak s ezzel sokat veszítettek kedveltségükből. Csak a legutóbbi időben állott be ezen a téren bizonyos javulás, viszont az árak ma már csak töredékei az úzérkedésre legkedvezőbb idő alatt elért áraknak.

Ha ettől eltekintünk, a blokkok gyűjtése valóban igazán változatos, és éppenséggel nem érdektelen foglalkozás. A postaiszaga-

gatásoknak igen gyakran tetszetős ötletei voltak, igen nagy gondot is fordítottak a blokkok lehető legtökéletesebb kivitelére úgy, hogy ezek a blokkok a gyűjtők között közkedveltségre tettek szert. Ábránk a rendelkezésre álló anyag bőségéről tanuskodnak. Németország az IPOSTA és a keletporoszországi OSTROPA blokkjait négyestömb alakjában adta ki, Belgium az 1935. évi brüsszeli nemzetközi bélyegkiállítás alkalmával egyetlen, Taxis Ferenc vezérpostamester arcképét ábrázoló, bélyeggel adott ki blokkot. Bár Magyarország is egyetlen egy, Liszt Ferenc zeneszerző arcképét ábrázoló, bélyegvet választott ki a Budapesten 1934-ben tartott kiállítás blokkjához, de a bélyegképet tetszetős keretdíszítéssel vette körül, amely a feltűnően kisalakú blokknak különös sajátosságot ad. Nem nagyobb a svájci NABA kiállítás (minden nagyobb bélyegkiállítás neve ennek kezdő betűiből összeállított műszó) alkalmával, ugyancsak 1934-ben kiadott blokk sem, amely a fogazott négyestömböt körülvevő kereten háromnyelvű szöveggel készült. Az ugyancsak Svájc által 1936-ban kiadott „Pro Patria” blokkban három, egymás mellett elhelyezett bélyeg van, amelyek keretét a szövetségi címer díszíti. Az 1933. évi bécsi WIPA elnevezésű kiállítás négy azonos bélyegből képzett blokkja, alakjával a legszebbek közé tartozik. Az 1938. évi varsói kiállítás blokkján két, egymástól távol elhelyezett bélyegvet látunk, míg Lichtenstein, 1936-ban kiadott blokkján kétszer két különböző nagyságú bélyegvet alkalmazott úgy, hogy ezeknek különböző színét a bélyegek fölötti keretrészen levő címeren is megtaláljuk.

A kép, amit a blokkok nyújtanak, valóban igen változatos. Mint már azonban a svájci „Pro Patria” blokk is sejteti, a csak bélyeggyűjtő célt szolgáló blokkok mellett az utóbbi időben más fajtaúak is jelen-

tek meg. Ezek azok a blokkok, amelyek magasabb célok elérése érdekében láttak napvilágot. Ebbe a csoportba főként az 1933 óta kiadott német blokkok tartoznak, vagyis a német Nothilfe 10 éves jubileumára kiadott nagy blokk, az Olympia-blokk, az 1936. és 1937. „Barna Szalag”-blokkok és a Führer-blokkok. Kiadásuk célja az egész nép serkentése arra, hogy a nemzeti célokért áldozatot hozzon. Így minden eladott „Barna Szalag”-blokk árából nagyobb összeg folyt be német művelődési célokra; a Führer-blokkok célja, hogy jövedelmükből a Vezérnek népművelési célokra anyagi eszköz állhasson rendelkezésére. Ezeknek a blokkoknak kiadása azért is jó volt, mert a csinos és szép kivitelű kis remekművet a nem bélyeggyűjtő németeken kívül minden idegen bélyeggyűjtő is igyekezett megszerezni. Mint-hogy pedig a bélyeggyűjtés nemzetközi

kedvtelés, a külföldi gyűjtők a blokk megszerzésével a kitűzött cél javára ezen az uton adakoztak.

Örvendetes, hogy az utóbbi időben a blokkok ritkábban kerülnek kiadásra. Rövid idővel az előt még úgy volt, hogy néha már nem lehetett az új beszerzést oly gyorsan az albumba ragasztani, mint amily gyorsan újabb és újabb blokkok kiadásra kerültek. A most bekövetkezett állapot bizonyára újabb híveket szerez a kicsiny blokkoknak.

Ez a cikk a Deutsche Postzeitung 1938. évi 26. számában jelent meg. Ezzel kapcsolatban a magyar posta által kiadott blokkokra vonatkozóan utalunk a Magyar Posta 1938. évi 1. és 5. számaiban (54., illetőleg 256. oldal) megjelent „A levélbélyegek alakja, nagysága” és „Az eucharisztikus bélyegblokk, mint bélyegkülönlegesség” című cikkekre. *Merza.*

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

I., KRISZTINA-KÖRUT 12., BUDAI POSTAPALOTA, IV. EM. 446.

TELEFON: 150—597. — MŰSZAKI ÜGYEKBEN: 146—500.

ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ, MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ.

MEGJELENIK HAVONKÉNT.

A kiadásért felel: Dr. LŐRINCZY GÁBOR, m. kir. postatanácsos.



MAGYAR POSTA

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG
MEGBIZÁSÁBÓL A M. KIR. POSTA JOGÁSZ-ÉS MÉRNÖK TISZTVISELŐI
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. FORSTER KÁROLY M. KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ
FELELŐS SZERKESZTŐ: TÁRSZERKESZTŐ:
DR. KOVÁCS JÓZSEF M. KIR. POSTAIGAZGATÓ.
RAKOSI GYÖRGY M. KIR. POSTAFŐMÉRNÖK.

Kongresszusi tapasztalatok.

írta: VÉGHÉLY DEZSŐ, m. kir. postaműszaki főigazgató.

Beszámoló, amelyet a Szerző
a posta Jogász- és Mérnöktisztviselői Országos Egyesületében
1939. január 18-án tartott tagülésén olvasott fel.

Impressions au Congrès International des Télécommunications du Caire.
Par M. DEZSŐ de VÉGHÉLY, Directeur supérieur technique de poste.
L'auteur donne un compte rendu intéressant sur les choses qu'il a vues au
Congrès International des Télécommunications tenu l'année passée au Caire.

Most egy éve már útban voltunk harmadmagammal Cairó felé,
hogy ott Magyarország képviselőjében résztvegyünk a Távközlés Nemzetközi Egyesülete értekezleteinek ülésén.

1938 április közepén tértünk vissza. Elsősorban a hivatalos jelentésünket terjesztettük be felettes hatóságunknak, azután dr. Havas Ferenc és Erdöss Gyula delegátus társaim a Magyar Posta hasábjain is beszámoltak a postás társadalomnak a Cairóban végzett munkánkról.

Így csak az általam ígért szóbeli beszámoló maradt ilyen későre, amelyet tulajdonképen már az ősszel meg akartunk tartani. A szeptember hó folyamán beállott külpolitikai feszültség, később pedig a Hazánk történetében beállott izgalmas, de végeredményben örvendetes változás e terv megvalósítását erősen késleltette.

Ez a késedelem azonban a szakszemponctokból nem jelent tényleges késést, mert kiküldött társaimmal már eleve abban állapodtunk meg, hogy e beszámolóm keretében csak azokról a tapasztalatokról

és élményekről emlékezem meg, amelyek a hivatalos jelentésbe nem illeszthetők ugyan be, de mégis elég értékesek ahhoz, hogy mint a kiküldetéssel kapcsolatban szerzett tapasztalatok egyénileg, sőt hivatalosan is hasznosíthatók legyenek.

A Távközlés Nemzetközi Egyesületének jelentősége a mai viszonyok között is állandóan nő. Tagja a világ majdnem minden egyes állama és azonkívül tanácskozási joggal bíró tagja az előbb említett üzletágakkal foglalkozó táviró-, távbeszélő-, illetőleg rádió-magántársaság. Tekintettel arra, hogy ezeken a tanácskozásokon dől el a következő ülésig minden üzleti, üzemi, kezelési és díjszabási kérdés, azért minden tagállam és vállalat igen nagy felkészültséggel és ennek megfelelően sokszor igen nagy létszámú küldöttséggel jelenik meg ezeken az üléseken.

Főként e tényeknek köszönhető, hogy a Távközlés Nemzetközi Egyesületének értekezletei mindig igen népesek. Cairóban is az értekezlet résztvevőinek száma a családtagokkal együtt megközelítette az 1000-t.

Tessék elképzelni azt a helyzetet, hogy a világ minden részéről összejön 1000 tanult, művelt, megközelítőleg egy társadalmi rétegből származó, ugyanazon szakmabeli ember, akik több, mint 2 hónapig élnek együtt; mennyit lehet ott tanulni, tapasztalni, mennyi minden olyan dologra jön rá az ember pillanatok alatt, ami nélkül ilyen nemzetközi társaságban tulajdonképpen érvényesülni sem lehet.

Elsősorban ezekről és magáról az értekezletről szeretnék az igen tisztelt Kartársaimnak képet adni, azután néhány helyszínen készült fényképfelvétellel a felejthetetlen benyomásokról szeretnék beszámolni, melyeket Egyiptom az utazókra már évezredek óta gyakorol.

Elsősorban a külsőségekkel kezdem. Már utazás közben megállapítható, hogy vonaton, hajón minden második ember az értekezletre utazik. Ez annál érdekesebb, mert útközben még senki nem viseli az értekezlet hivatalos jelvényét és mégis már önkéntelenül azzal a gondolattal száll be az ember a vonatba, hajóra, hogy titokban végig-végig méregetve útítársait osztályozza őket, hogy ez is az értekezletre utazik, ez pedig mégsem lehet tagja az értekezletnek. Csak az átszállásoknál, ahol az ember poggyászaival ismét összekerül, a poggyászáról lelógó hivatalos jelzés mutatja, hogy legtöbbször még azok is az értekezletre utaznak, akikről egy fél nappal előbb már biztossággal megállapítani vélte, hogy ez mégsem lehet értekezleti kiküldött.

Útközben az ismerkedés az értekezletre utazók között még csak

szórványos, mert csak azok veszik maguknak a bátorságot, hogy az idegeneket a közös cél örve alatt megszólítsák, akiknek már többszörösen volt alkalmuk hasonló kiküldetésben résztvenni és így vihar-edzett konferencia-utasok. Amikor ez megtörténik, természetesen ez az illető úr már bemutatja a többi ismerősének az újonnan felfedezett értekezleti tagot. Tekintettel arra, hogy Cairóba hosszabb hajóút után érkezik az ember, a hajón az értekezlet tagjainak közel 80%-a már útközben összeismerkedik, egymást kifaggatják az őket legjobban érdeklő vitás ügyekben elfoglalt álláspontjukról, úgy hogy mire a hajó célhoz ér, a kiküldött a régi ismerősöket leszámítva is, igen sok új ismerősre, sőt baráttra tesz szert.

Az értekezlet ünnepélyes megnyitását megelőzően három-négy nappal a delegációelnököknek rendszeren már ülésük van kitűzve, sőt ez előtt az ülés előtt már bizonyos megbeszélések folynak az értekezletet összehívó és intéző államok vezetői között. Későbbi baráti viszony alapján megállapítottam, hogy egyes nagy államok képviselői már 8–10 nappal a konferencia megnyitása előtt megérkeznek, és így az elnöki ülések már meglehetősen rendszerben, előzetesen kidolgozott rendszer alapján folynak le. Ezekben az elnökségi értekezleteken folynak le azok a megállapodások, hogy az egyes főbizottságok és fontosabb albizottságok elnökei kik legyenek, úgyhogy az értekezlet korelnöke csupán az ünnepélyes megnyitó ülésen szerepel és ott terjeszti elő az értekezlet, továbbá a bizottságok és albizottságok elnökeinek és vezető tisztségeire jelölteknek névsorát, amelyet a díszülés nagy együttese rendszerint hozzászólás nélkül megszavaz.

Cairóban ez a megnyitó ülés a királyi operaházban zajlott le. A színpadon voltak elhelyezve az államok képviselőinek vezetői, a tagok a nézőtérben és a páholyokban, azonkívül a páholyokban foglaltak helyet az egyiptomi államnál bejelentett külföldi képviselők tagjai és az első földszinti páholyban ült fényes kíséretével Faruk egyiptomi király, akit megérkezésekor az egyiptomi himnusszal fogadtak s ennek végeztével az értekezlet korelnöke, Gneme, az olasz küldöttség vezetője ünnepélyesen üdvözölt. Erre Faruk király páholyában felállva, papírlapról olvasva, francia nyelven üdvözölte az összes államok képviselőit és az értekezlet megnyitására az engedélyt megadta, illetőleg a konferenciát megnyitottnak nyilvánította. Erre Gneme hódolatleljes szavakkal a királyi magas ténykedést megköszönte. Ezután Faruk király a himnusz hangjai után páholyából távozott és azután

történt az értekezlet tisztikarának választása. Az elnökül megválasztott Sabri pasa, egyiptomi közlekedésügyi miniszter, közölte a legközelebbi főbizottsági ülések sorrendjét, azután az ülést bezárta.

Ez a megnyitó ülés 1938 február hó elsején volt és ugyanaz nap este adta a közlekedésügyi miniszter az első díszebédet a Heliopolis Palace Hotelben, ahol tulajdonképen az értekezlet valamennyi ülését tartották.

Ez a díszebéd igen előkelő rendezésben és hangulatban folyt le. A jelenlévők mind frakkban, illetőleg nagyestélyi viseletben jelentek meg. Egyébként már itt kell megjegyezni, hogy az értekezletek ünnepélyes összejöveteleinek mindegyikén csak frakkban lehetett megjelenni; a szmokingot csak magánjellegű esti összejöveteleken lehetett látni, mert a délelőtti összejöveteleken viszont csakett vagy fekete zakó volt az elfogadott férfiviselet.

Meg kell emlékezni egy estélyről is, amit Faruk király adott a konferencia tiszteletére február 8-án. Erről azért emlékezem meg, mert európai embernek feltétlenül az 1001 éjszaka tündérmeséi elevenednek meg az emlékezetében ezeknek a láttára. Az a töméntelen kincs, fény és pompa, amit az egyiptomi udvar itt kifejtett, azt ma már csak Keleten lehet elképzelni. Ez az estély a királyi palotában zajlott le.

Cairóban két királyi palota van; az egyikben lakik az uralkodó, a másikban, az ú. n. Abdinban folynak a szertartások, ünnepélyek, estélyek, fogadások stb. Itt az Abdinban volt a király estélye is megtartva.

Faruk király a megnyitás előtt egy héttel nősült, úgyhogy február 8-án még csak kéthetes házas volt, s ezért az estélyen nem jelent meg, hanem unokabátyját bízta meg a helyettesítésével. Az estély úgy kezdődött, hogy a delegációk vezetőit a saját országa követe, vagy képviselője mutatta be a király helyettesítőjének. A bemutatás az országok alfabétikus sorrendjében történt. Engem Rudnay Lajos, Magyarország görög és egyiptomi követe mutatott be a király helyettesének, aki keztenyújtott és örömeinek adott kifejezést, hogy Magyarország is résztvesz az ülésen. Az értekezlet tagjai a királyi palota külön termében gyülekeztek ezen idő alatt, s azután az összes jelenlévők a királyi palotában lévő udvari színházban hallgatták végig a „Cid“ két felvonását, amit arab nyelven adtak elő. Később tudtam meg, hogy ezt az előadást nemcsak mi nem értettük, akik arabul nem tudunk, hanem még az arabok sem, mert az arab irodalmi nyelv egészen más, mint

a közhasználatú arab nyelv, amit Egyiptomban nagyon kevesen ismernek. Ez az oka annak is, hogy a Cairaóban lévő arab nemzeti színház mindig üresen tátong, mert az arab irodalmi szépírók darabjaikat olyan nyelven írják, s a színészek olyan nyelven adják elő, amit az ottlakó arab nép nem ismer.

A színelőadás után az ezer vendégen felüli társaságot (azért ezrenfelüli, mert a külföldi diplomaták és a helybeliek közül is sokan meg voltak hívva) három nagy terembe vezették be, ahol, amilyen hosszú volt a terem, a falhoz közel, olyan hosszú nagy asztalokon embermagasságig művészien volt felhalmozva minden elképzelhető inyenc falat, az asztalok mögött pedig felállítva festői viseletben a kiszolgáló személyzet, de oly sűrűn egymás mellett, hogy vállakkal egymást érintették. Aki az asztalhoz lépett és bármire rámutatott, azt feltűnő ügyességgel és ízléssel szolgálták ki az ott álló királyi lakájok. Arról szó sem lehetett, hogy akármelyik vendégnek várnia kellett volna a kiszolgálásra.

Az ételek csupa aranyedényekben voltak festőien tálalva és még azok az édességek és nyalánkságok is, mint parfait, fagyalt stb. tányérkái mind színaranyból készültek és drágakövekkel voltak díszítve. A nagy termék padozata vastag, hatalmas szőnyegekkel volt beborítva. A műtárgyak tömegei ékesítették a palota minden zugát és a közben ügyesen beiktatott pálmakert, folyosók, remekül világított helyiségek s mindenütt felállított és sorfalat álló testőrlegénységgel a mesék országába vittek bennünket.

De, hogy visszatérjek magára az értekezletre, az ott szerzett benyomásokra, elsősorban is arról, emlékezem meg, ami engem legjobban meglepett.

Rögtön az első pillanatban észrevettem azt, hogy a Távközlés Nemzetközi Egyesületében a legfontosabb szerepet a távirások töltik be; hogy úgy fejezzem ki magamat, ők voltak az értekezlet mágusai. Utánuk jönnek, de messze utánuk a telefonisták és azután jönnek a rádiósok. De én úgy érzem, hogy a telefonisták még ezt a helyüket sem fogják tudni megőrizni, mert a rádiósok annyian vannak, hogy már számuknál fogva is hamarosan a telefon fölé fognak kerekedni. Ugyanis a rádióban nemcsak az állami vagy magánkézben lévő rádiótávirósok, hanem a rendőrség, csendőrség, katonaság, repülők, természetesen külön a kereskedelmi és katonai repülők, a hajózás, a meteorológia és a szórakoztató rádiósok mind együtt vannak, s változatlan erővel szeretnék a másik szolgálati ágat a világűr hullámaiból kirekesz-

teni, vagy legalábbis saját maguknak a másik rovására előnyöket szerezni. A rádiósok a sokféle szolgálati ág miatt még egy-egy államon belül sem tudtak nyugvópontonra jutni, de ami előbb-utóbb be fog következni, hiszen éppen a cairói értekezlet is ezen a téren nagy lépéssel vitte előre őket. Én úgy érzem, hogy a következő nemzetközi értekezletek ülésein már a rádió is a távbeszélő fölé fog kerülni.

Ha az ember meggondolja, ez természetes is, mert a telefon tulajdonképpen csak egy olyan földrajzi fekvésű világrésznek elsőrendű hírközlési eszköze, mint Európa, ahol az emberek életében a nap állása a munkaidőkben nem csinál nagy eltolódást, de ott, ahol együtt vannak és együtt tárgyalnak azok az államok, mint Cairóban is, ahol az egyik államban még éjszaka van, amikor a másik államban a munkaidő a csúcspontját éri el, ezeknél a távbeszélő sohasem töltheti be a távíró és a rádió szerepét.

A nemzetközi távközlési értekezleteken a tárgyalási rend és a rendszer igen jó. Minden kérdés a bizottságokban kerül tárgyalás alá. Amint az elnök észreveszi, hogy a tárgy olyan, amelynek tisztázása vagy végleges megoldása huzamos időt venne igénybe, rögtön annak a kérdésnek a megoldására, illetőleg a megoldásra alkalmas javaslat kidolgozására albizottságot, souscommissio-t küld ki. Ha pedig itt a souscommissio-ban folytatódik a főbizottságban előállott helyzet, akkor a souscommissio újabb albizottságot küld ki kevesebb állam képviselőjével és így tovább. A gyakorlati tapasztalat az, hogy végeredményben a legalsóbb bizottságban meghozott javaslattervezet 95%-ban továbbjut a felsőbb albizottságokba és végeredményben a plenáris elé is kerül, ahol néha még nagyobb vitára is kerülhet a sor, de ezeket rendszerint szavazás útján sikerül végérvényesen eldönteni. De ha a szavazás eredménye még sem elégíti ki bizonyos államokat, akkor azután ezek az államok fenntartásokat, úgynevezett reserveket jelentenek be, amit ugyan általában nem vesznek szívesen, de mégis bizonyos fontos tárgysorozati pontoknál megtűrnek. Az értekezletnek ez a rendszere eredményezi azután, hogy az ülések ötödik-hatodik napján már 10—12 helyen folynak a megbeszélések, mert ha egy kérdést kiadtak valamelyik albizottságnak, az eredeti bizottság továbbfolytatja ülését a tárgysorozat következő pontjáról. Ezért is fontos az, hogy az egyes igazgatások küldöttsége mentől több tagból álljon, mert különben aligha jut hozzá, hogy a határozatok meghozatalánál befolyását eredményel érvényesíthesse. Az üléseken névsorolvasás nincs, hanem folytonos szavazás. Minthogy pedig a magyar küldöttség csak három

tagból állott, folyton egyik bizottsági teremből a másikba kellett szaladgálni, hogy a fontosabb szavazásokban résztvehessünk. Különbösen is az ilyen nemzetközi értekezleten való részvétel hihetetlen sok és állandó munkát jelent a kiküldöttekre nézve. Akárhány ülés zajlott is le naponként, annak jegyzőkönyvét másnap reggelig az ember sokszorosítva a szekrényében találja. A nap azzal kezdődött, hogy az ember ezeket átolvasta. E teendő lelkiismeretes vállalása felette fontos; a jegyzőkönyveket a francia küldöttség tagjai, természetesen francia nyelven készítik. Róluk pedig köztudomású, hogy a jegyzőkönyv szerkesztésébe erősen beleviszik a saját érdekeik képviselőit. Ahol pedig nincsenek érdekelve, sokszor megszólaltatják az egyes államok iránti együtt- vagy ellenérzésüket is. Ha az esetlegesen észrevett és jogosan kifogásolható elírásokat már a reggel kezdődő ülésen az érdekelt igazgatás be nem jelenti, mivel minden ülés az előző napi ülés jegyzőkönyvének hitelesítésével kezdődik, akkor a jegyzőkönyv végleges, és szövege úgy marad, ahogy azt a franciák eredetileg megszerkesztették.

Az értekezlet munkarendje azért is terhes, mert az ülések délelőtt 9-től folynak 1-ig, közben 10 perces megszakítással. Délután pedig 3-tól 5-ig és ekkor teaidő van, de igen sok bizottsági ülés még tea után is folytatódik. Szünet csak szombat délután és vasárnap van. Szombaton 1 órakor ül össze a következő hét ülésrendjét megállapító főbizottság. Itt van az értekezlet tulajdonképeni boszorkánykonyhája. Ide én a véletlen folytán úgy jutottam be, hogy a telefonfőbizottság elnöke kénytelen volt értekezlet közben visszautazni Svájcba s így a telefonbizottság elnöki tisztjét — mint e bizottság eredetileg megválasztott alelnöke — az értekezlet hátralévő idejére nekem kellett betölteni, és így a telefonbizottságot a szombati 1 órás értekezleteken is én képviseltem. Érdekes volt itt megfigyelni, hogy az egyes kedvezményezett bizottságoknak akárhányszor milyen kedvezően szabják meg az egyes ügyek tárgyalására szánt időt; viszont voltak egyébként igen fontos és nagy érdeklődést kiváltó ügyek, amelyeknél valóságos közelharcot vívtak az érdekeltek, hogy a komoly tárgyalásra elengedhetetlenül szükséges további egy-két órás üléshez a főbizottság a szükséges időt engedélyezze. Itt a főhangot a doyen, mint Olaszország fődelegátusa, Gneme vitte. Szombaton délután már megjelent a fekete táblán az első példánya a következő heti munkarendnek, ami úgy nézett ki, mint egy középiskolai tanrend, a nap minden délelőtti és délutáni órája besorozva az ülések szerint. Érdekes volt megfigyelni, hogy azok, akik kint a nyilvánosság előtt harcos ellenfeleknek mutatták magukat, itt az el-

női értekezleteken a legnagyobb barátságban voltak és viszont, akik kint barátkoztak, az elnöki bizottságban alig hagyták egymást élni. Ennek az oka részben az volt, hogy egyesek siettetni akarták a tárgyalási rendet, míg mások félően vigyáztak arra, hogy a szabályzat és ügyrend minden egyes pontja a legszigorúbban be legyen tartva. Idő szempontjából legnagyobb igényűek voltak a rádiósok és a távirda tarifa bizottság.

Többször említettem már, hogy az értekezleten igen sok a munka, nagy az elfoglaltság és a befogottság. Ezért is igen előnyös lenne még nekünk is, akik kénytelenek vagyunk ezeknél a fontos nemzetközi értekezleteknél is a takarékosági szempontok legmesszebbmenő érvényesítésére, az ilyen üléseken nagyobb létszámmal megjelenni. Különösen fontosnak és célravezetőnek tartanám egész fiatal, nyelvismerő kartársaknak a delegáció tagjaiként való kiküldetését. Ez két szempontból lenne kívánatos. Ez esetben ugyanis az ott folyó munkából nagyobb mértékben is ki lehetne venni a részüket; de másodszer azért is, hogy már fiatalon képződjenek ki olyan kartársak, akik a gyakorlat révén nagyobb gyakorlatot szereznek ebben a nemzetközi szolgálatban, mert odakünn nagyon sokat számít már az is, hogy ki, hányadszor vesz részt ilyen nemzetközi értekezleten, kit, hogy ismernek és kinek mennyi barátja van már az értekezleten résztvevők sorában.

Különbben is az a benyomásom, hogy az egyes államok a külképviseleti szolgálatot ma már nem csupán követségeik útján bonyolítják le, hanem az ilyen szakértekezleteken, konferenciákon, kongresszusokon, gazdasági és egyéb vonatkozású, sőt még tudományos téren is, a delegációkat a külpolitikai szolgálatuk rendelkezésére bocsátják. Láttam azt a szoros kapcsolatot, amit egyes nagy államok küldöttei az ott lévő képviseletükkel fenntartottak és azt az összmunkát, amit eközben kifejtettek.

Mert az ilyen értekezleten a világpolitika összes szőnyegen lévő kérdései valahogyan szakszempontból is szőnyegre kerülnek. A spanyol polgárháború, a mandzsukói kérdés és az ezzel kapcsolatos kínai-japán háború, az Anschluss, a világ pénzügyi politikai kérdései, az aranyvalutá stb., mind-mind bizonyos formában Cairóban is sorra került.

Más államok úgy képezik ki erre a szolgálatra alkalmazottaikat, hogy három-négy évig Párizsban vagy Franciaország valamelyik egyetemén 3-4 évig taníttatják őket. Ezt onnan tudtam meg, hogy az egyes igazgatásoknak a francia iskolákat és francia egyetemeket végzett kül-

döttei baráti vacsorát rendeztek éppen abban a szállodában, amelyikben én laktam és azon legalább 200-an vettek részt, és ott láttam Kelet-Európa és a Balkán-államok minden egyes képviselőjét és azonkívül az északi államokból többeket.

Az is igen érdekes, hogy azok az államok, amelyek fennhatóság alatt állanak, de külön távközlési berendezéseik vannak, milyen szívos és kitartó harcot vívnak azért, hogy ezeken az értekezleteken önálló lehessenek, aminek a jele az, hogy szavazati jogot kapnak. A cairói értekezleten pl. Szíria és Libanon képviselői mentek el a végsőkig, hogy a szavazati jogukat és ezzel önállóságukat megkaphassák, de az ennek tárgyalására kiküldött souscommissio javaslata alapján nem lehetett nekik megadni, mert a védnökség határideje még nem járt le, és így felségjoguk nem volt kétségtelennek minősíthető. Ebben a küzdelmükben még reánk magyarokra is hivatkoztak, akiknek az Osztrák-Magyar Monarchia fennállása idejében szintén volt a távirida egyesületben szavazati jogunk.

Egyik beszámolóim alkalmából, már említettem, mint érdekességet, hogy a nemzetközi érintkezésben milyen fontos a delegátusok neveinek a megtanulása. Ha valaki nevén köszönti delegátustársát, egészen bizonyos, hogy az illető szintén kötelességének tartja a megszólítójának nevét megtanulni. Ebből azután a személyes kapcsolatok elmélyülése könnyebben előállhat, de az bizonyos, hogy mindegyik félnek jölesik a baráti figyelmességnek ez a jele.

Még igen sok érdekes megfigyelésről lehetne beszámolni, amit egy ilyen nemzetközi tárgyalás nyújt. De nem akarok visszaélni kartársaim szíves figyelmével, mert már csak két érdekes dologra akarok rámutatni.

A cairói konferencián az angol nyelvet használók száma messzemenő felülmultra a francia nyelvet használók számát, míg a német nyelvvel egyáltalában alig lehetett boldogulni. Németül a svájciakon és egy-két északi államon kívül senki sem beszélt. A hivatalos nyelv a francia volt és a franciák féltékenyen vigyáztak arra, hogy ezen a téren valami sérelem nyelvüket ne érje. Még abban is a francia nyelv megtámadását látták, hogy egy amerikai javaslattal kapcsolatban, mely arról szólt, hogy az angolnyelvű államok költségére a nemzetközi iroda fordítsa le angolra a jegyzőkönyveket, hogy így az angolul beszélő államok nyugodtak lehessenek az iránt, hogy az angol fordítás hitelesen felel meg a francia szövegnek, még ebbe sem mentek bele, hanem szervezték az államokat a javaslat elvetése érdekében, mert

ebben is a francia nyelv kikezdését és a detronizálásának előjeleit látták. Az bizonyos, hogy a franciák rengeteget is áldoznak azért, hogy a hivatalos nyelv a francia maradhasson, mert mindennap egész éjjel, hajnali 4—5 óráig dolgoztak szakadatlanul azért, hogy a francia nyelvű jegyzőkönyvek reggelre mindig rendelkezésre álljanak.

A másik érdekes dolog, amiről még meg akarok emlékezni, az, hogy a konferencia vége felé milyen ideges állapotot vesz mindenkin erőt. Mindenki találgatja, hogy vajjon mi lesz az a bomba, amit a konferencia vége felé valamelyik állam az értekezlet anyagába vet, azzal a célzattal, hogy vagy a konferencia idejét mérhetetlenül kinyújtsa, vagy pedig az eddig végzett munka eredményét kockáztassa. Ezeket a bombákat azért vetik mindig a konferencia vagy kongresszus végén a vitába, mert a konferencia vége felé már ritkulnak a sorok, s azért, aki államát teljes eredménnyel óhajtja képviselni, annak bizony ki kell várni a konferencia végét és legfeljebb csak a formalitásokról maradhat el.

Azt hiszem, már talán elég izelítőt is adtam egy ilyen nemzetközi értekezlet életéből. Befejezésül néhány szóval még arra akarok reámutatni, hogy az 1938. évi cairói nemzetközi táviró-, távbeszélő- és rádióközlési értekezletek nemcsak külsőségeikben és résztvevőik nagy számában, hanem azok személyeinek előkelőségében, valamint a folytatott tárgyalások jelentőségében és eredményében is kifejezésre jutatták azt a kiváló szerepet, amelyet a távközlés modern üzemei, a táviró, távbeszélő és rádió az egész világon betöltenek. Ezt a fontosságot ezek a nagyszerű hírszolgálati üzemek főleg annak a tüneményes gyorsaságnak és pontosságnak köszönhetik, amelyre az alatt a néhány évtized alatt tökéletesedtek, amióta működésükkel az emberiség szellemi közlekedésének rendelkezésére állanak. Az a teljesítmény, amit e téren legújabbán felmutatnak, egyenesen a varázslattal határos s ezért jelent e hármas üzemnek az egész világra kiterjedő hálózatát megszemélyesítő Távközlés Nemzetközi Egyesülete már valóságos kulturális világhatalmat. Minden állam és minden e szakmában működő magántársaság ezért semmiképen sem mulasztaná el, hogy e kulturális világhatalom ötvenként tartani szokott értekezleteiről lemaradjon, sőt az államok és társaságok versenyeznek egymással abban, hogy e kongresszusokon minél méltóbb módon képviseltessék magukat.

Ezek a fontos szempontok avatták a cairói nemzetközi értekezletet is világeseményé. A magyar küldöttség tagjai, amikor Egyiptom klasszikus földjére léptek, és a tárgyalóasztalok mellett ebben az elő-

kelő nemzetközi társaságban helyet foglaltak, legjobb tudásukkal és a legodaadóbb munkakészséggel igyekeztek ebbe a világeseménybe bekapcsolódni, hogy hazájuk érdekeiért és a nemzetközi hírszolgálat nagy ügyéért minél több és mentől jobb eredménnyel dolgozhassanak.

A feladójegyzék szerepe a posta felvevőszolgálatának megkönnyítésénél.

írta: Dr. BELUS MIHÁLY, postatanácsos.

Emploi des carnets de dépôt pour faciliter les opérations du guichet. Par M. le Dr. MIHÁLY BELUS, Conseiller de poste. En Hongrie, l'utilisation des carnets de dépôt fut introduit, en 1878, par un arrêté ministériel. Au début, les carnets n'étaient admis que pour les colis postaux; plus tard, ils pouvaient être également employés pour les autres envois postaux. L'emploi des carnets n'était jamais obligatoire pour les usagers. Cependant, les bureaux de poste ont été tenus d'attirer l'attention des usagers effectuant le dépôt de plus de 20 envois à la fois, sur les avantages des carnets de dépôt. S'ils refusaient tout de même d'utiliser les carnets, le bureau de poste avait le droit de leur indiquer l'heure de la moindre affluence de la journée pour le dépôt en nombre. Le Règlement postal, édité en 1925, a prescrit que les usagers qui déposent par jour régulièrement plus de 5 objets recommandés, plus de 3 colis postaux ou plus de 10 mandats-poste à la fois, à moins qu'ils ne désirent pas faire usage des carnets, doivent présenter leurs envois pour le dépôt aux heures où ils n'entravent pas les opérations du guichet.

Le Règlement postal actuellement en vigueur (édition de 1933) n'a prescrit l'emploi des carnets que pour les colis ou mandats-poste si le nombre de ceux-ci est supérieur à 10. Les carnets ne sont plus exigés pour les autres objets. Cette facilité a pu être accordée aux usagers par suite de la simplification des opérations du guichet. C'est que l'Administration hongroise a adopté, en 1927, le système de faire établir par les expéditeurs le bulletin de dépôt des colis à destination de l'intérieur et celui des objets recommandés. En même temps, l'enregistrement des colis ordinaires a été simplifié. Le registre de ces colis ne sert actuellement que pour l'inscription des numéros d'enregistrement et de la mention en abrégé du fait si le colis est affranchi ou non. En ce qui concerne les envois recommandés, l'enregistrement se limite aux numéros d'ordre des étiquettes de recommandation utilisées. Malgré la simplification apportée dans l'enregistrement des colis ordinaires et des objets recommandés, les carnets de dépôt doivent comporter les données détaillées des envois (adresse, lieu de destination, poids etc.). La question se

pose donc à savoir s'il ne serait pas possible d'appliquer les simplifications de l'enregistrement pour les dépôts au moyen des carnets des colis ordinaires et des objets recommandés.

A posta a könyvelt küldemények feladását a feladóval szemben írásban ismeri el. Ez az írásbeli elismerés általában a feladóvevényen történik. Tömeges feladás esetében azonban minden egyes küldeményről külön-külön feladóvevény kiállítása a felvételt igen hátráltatta, ennél fogva a posta egyrészt a felvétel gyorsítása, másrészt a közönség megvárakoztatásának lehető elkerülése végett az egyszerre nagyobb számban feladásra kerülő küldeményeknek feladójegyzékkel való feladását rendszeresítette. Ennél a feladásnál a feladó az egy alkalommal postára adott küldeményeket — cím, rendeltetési hely, érték, súly stb. — adatokkal jegyzékbe foglalja és a felvevő postahivatal a küldeményekről nem állít ki külön-külön feladóvevényeket, hanem az átvételt a feladójegyzéken ismeri el. Nyilvánvaló, hogy ez az eljárás a felvételi szolgálatot igen megkönnyíti és a feladók kiszolgálását meggyorsítja. A feladójegyzék egyébként minden tekintetben azonos érvényű a feladóvevényvel és a küldemények felett való rendelkezés, valamint felszólalás annak alapján épúgy történik, mintha a küldemény átvételének elismeréséről feladóvevényt adtak volna.

A feladójegyzék használatát a m. kir. postánál 1878. év november hó 1-től az 1878. évi október hó 29-én kelt 25.720. sz. földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszteri rendelet rendszeresítette. A postaigazgatóságokhoz intézett ez a rendelet a feladójegyzékkel való feladást csak a kincstárilag kezelt postahivataloknál engedte meg, azoknak a feladóknak, akik rendszerint egy alkalommal több küldeményt adtak postára.

Jegyzékkel eredetileg csak 200 forint értékig terjedő csomagokat lehetett feladni, pénzesleveleket és 200 forint értéket meghaladó csomagokat ellenben nem.

A feladójegyzék használatánál a feladó maga tartozott a könyvelt küldeményét mérlegelni és mind a csomagon, mind a szállítólevélen a súlyt tisztán és olvashatóan feltüntetni. A feladójegyzéket szintén a feladónak kellett 2 példányban kiállítani; a feladójegyzék egyik példánya feladóvevényül szolgált, a második példánya a felvevőkönyvet (Strazzát) pótolta, tehát a feladójegyzékkel feladott könyvelt küldeményeket már e feladási rend bevezetésénél sem kellett egyenként a felvevőkönyvbe beírni, hanem csupán sommásan, azaz a feladó nevének, az átvett küldemények darabszámának és a fizetett frankóösszegnek

(bérmentesítési díjnak) feltüntetésével. A feladójegyzék használatánál tehát a posta mentesül a feladóvevény kiállításával, valamint a feladott csomagok felszerelésével és könyvelésével járó munka nagy részétől.

Az idézett alaprendeletet tanulmányozva, az tűnik fel, hogy ez a rendelet a feladójegyzék használatát a feladókra nézve nem tette kifejezetten kötelezővé. A kincstári postahivataloknak szóló rendelet kiemelte, hogy azokra a feladókra nézve, akik rendszeresen vagy huza-mosabb időn át egyszerre több küldeményt adnak postára, nem lehet terhes az a rendelkezés, amely a könyvelt küldemények felvételének gyorsítása végett a feladójegyzék kiállítását a feladóra hárítja át. A postahivatalok tehát ilyen feleket a feladójegyzék használatára nézve kellőleg világosítsák fel, a szükséges nyomtatványokkal lássák el és azok mikénti kitöltését magyarázzák meg. Amennyiben pedig egyik vagy másik érdekelt feladó vonakodnék a posta kérelmének eleget tenni, avagy a feladójegyzéket ismételten rendetlenül és hibásan állítaná ki, annak küldeményeit a postahivatalok kötelesek továbbra is egyenként, tehát feladóvevény kiállításával felvenni; de az ilyen feladó nem igényelheti azt, hogy küldeményei a legközelebbi postával indíttassanak el és tartozik tömegesen feladni szándékolt küldeményeit olyan időben postára hozni, amikor az egyes feladók küldeményeinek felvételét nem hátráltatja.

A feladójegyzék használatára vonatkozó eme rendelkezéseket az 1888. évben megjelent Postai Tarifák és Postaüzleti Szabályzat IV. rész (Kocsiposta) 61. §. 1. pont, 2. bekezdésében már megtaláljuk.

A feladójegyzék használata a gyakorlatban igen jól bevált és mivel tömegesen nemcsak csomagot, hanem másféle ily könyvelt küldeményt is adtak fel, a felvétel meggyorsítása, illetőleg a közönség jobb kiszolgálása érdekében, a feladójegyzék használatát rövidesen más küldeményfajokra is ki kellett terjeszteni.

A feladójegyzék használatának a csomagokon kívül egyéb küldeményekre, továbbá használatának a postamesteri hivatalokra való kiterjesztését a P. R. T. 1891. évi 6. számában megjelent 68.074/1890. sz. rendelet tartalmazza. Az idézett rendelet szerint a feladójegyzék használata folytatólag rendszeresített az ajánlott leveleknél, a csomagoknál 400 korona értékig, a postautalványoknál és pénzesleveleknél 1000 K-ig.

A feladójegyzék használatát a feladókra nézve ez a rendelet sem tette kifejezetten kötelezővé, azonban a hivataloknak elrendelte, hogy azokat a feladókat, akik naponta 20 darabnál több egyfajta külde-

ményt adnak fel postára, és feladójegyzéket nem használnak, figyelmeztessék a feladójegyzékekkel való feladás előnyeire azzal, hogy feladójegyzék használata nélkül könyvelt küldeményeiket csak a nap olyan szakában hozhatják postára, amelyben a tömeges feladás által más feladókat nem hátráltatnak.

A feladójegyzék használatának kiterjesztésére vonatkozó ezeket a rendelkezéseket az akkor érvényben volt Postai Tarifák és Postaüzleti Szabályzatokba is felvették.*

A feladójegyzék használata terén később csupán a feladásra kerülő küldemények darabszámának újabb szabályozásával történt változás. A feladójegyzékeknek a használatára ugyanis a feladókat a postahivatalok csak akkor kérhették fel, ha a feladásra kerülő küldemények darabszáma 20-nál több volt. Ez a darabszám a gyakorlatban túlmagasnak bizonyult; ezért rövidesen kívánatosná vált a feladójegyzék használatának már kevesebb darabszámú küldeményeknél való előírása is. E tekintetben a P. R. T. 1906. évi 30. számában megjelent 43.325/1906. sz. rendelettel történt intézkedés, még pedig oly értelemben, hogyha az egyszerre feladásra kerülő ajánlott és pénzküldemények darabszáma 5-nél, illetve szállítóleveleknél 3-nál több, a feladót feladójegyzék használatára kellett felhívni. Ha a feladó ezt megtenni vonakodott, a postahivatal részére oly alkalmas időpontot jelölt ki, amikor a felvétel mások sérelme nélkül, jegyzék nélkül is eszközölhető volt.

A feladójegyzékekkel történő feladásnak a postára nézve előnyös volta a használat további kiterjesztését tette indokolttá. A további lépés az volt, hogy a feladójegyzék használatánál fennállott értékkorlátozást megszüntették. Az erre vonatkozó rendelkezést a P. R. T. 1907. évi 21. számában megjelent 20.420. sz. rendelet tartalmazza. Az idézett rendelet megengedte, hogy a feladójegyzéket használó felek, a tömegesen feladni szándékolt könyvelt küldeményeiket az érték korlátozása nélkül, feladójegyzék mellett adhassák postára. E rendelet a feladójegyzékek használatát ismét csak azoktól a feladóktól kívánta meg, akik egyfajta küldeményekből rendszerint egy alkalommal 20 darabnál többet adnak postára, azonban azzal a megszorítással, hogy ezeknek a fel-

*) 1896. évi Postai Tarifák és Postaüzleti Szabályzat I. rész (Levélposta) 12. §. 3. p. 3. bek., II. rész (Postautalványok) 1. §. 12. p. 2—3, bek., IV. rész (Pénzeslevelek, értékdobozok) 10. §. 4. p. V. rész (Nemzetközi postacsomagok) 14. §. 3. p. VI. rész (Belföldi csomagok) 14. §. 4. p. — 1901. évi Postai Tarifák és Postaüzleti Szabályzat I. r. I. szak. (Levélposta) 11. §. 4. p., II. szak. (Postautalványok) 1. §. 15. p. 2. bek. II. rész (Csomagok és pénzeslevelek) 14. §. 4. p.

adóknak olyan esetben is feladójegyzéket kellett használni, amikor a feladásra kerülő küldeményük darabszáma 20-nál kevesebb volt, de a feladott ajánlott és pénzküldemények darabszáma az 5-öt, illetőleg a szállítóleveleké a 3-at meghaladta. Ez a rendelkezés az előző évi rendelettel szemben a felekre nézve bizonyos enyhítést jelentett, mert a feladójegyzék használatát csak a rendszerint feladójegyzéket használó feladókra rendelte el, az ajánlott és pénzküldeményeknél 5, a szállítóleveleknél pedig 3 darabszámon felül, míg azokat a feladókat, akik rendszeresen feladójegyzéket nem használtak, a feladójegyzék használatát csak 20 darabon felüli feladásnál kívánta meg.

A feladójegyzék használata terén az 1925. évben kiadott Postaüzleti Szabályzat a darabszámot illetőleg újabb megállapítást tett. Nevezetesen kimondotta, hogy azok a magánfelek, akik rendszerint naponta 5-nél több ajánlott levelet, vagy 3-nál több csomagot adnak fel, úgyszintén azok, akik rendszerint 10-nél több postautalványt hoznak feladásra, ha feladójegyzéket használni nem akarnak, küldeményeiket a napnak csak oly szakában adhatják postára, amikor a tömeges feladással más feleket nem hátráltatnak. (Postaüzleti Szabályzat 66. §. 3. p.) Amint látjuk, az 1925. évi Üzletszabályzat a feladójegyzékek használatát minden tömeges feladótól megkívánta és a feladásra kerülő küldemények darabszámát elég alacsony számban állapította meg.

A ma érvényben lévő (1933. évi kiadású) Postaüzleti Szabályzat a tömeges feladásra, illetőleg a jegyzékek használatára vonatkozólag a következőképen rendelkezik: „Akik ajánlott levélpostai küldeményeket, értékleveleket, postautalványokat és csomagokat nagyobb mennyiségben adnak fel, feladóvevények helyett feladókönyvet, illetőleg feladójegyzéket használnak. Azok, akik naponként rendszerint 10-nél több csomagot vagy postautalványt hoznak feladásra, és feladójegyzéket használni nem akarnak, küldeményeiket a napnak csak oly szakában adhatják postára, amikor a tömeges feladással más feleket nem hátráltatnak. Ezt az időpontot a postahivatal vezetője jelöli ki.“ (A. 1. Szab. 63. §. 2. p.)

A ma érvényben lévő szabályok — ellentétben az előbbi rendelkezésekkel — a feladójegyzékek használatánál a küldemények darabszámát csak a csomagoknál és a postautalványoknál írják elő számszerűleg és csak ezeknél kívánják meg az előírt darabszámon felül a feladójegyzék használatát, míg a többi könyvelt küldeményeknél a feladó tetszésére bízzák, hogy tömeges feladás esetében használ-e feladójegyzéket vagy sem. Ha megvizsgáljuk, hogy a jelenlegi szabályok az

előbbiekkal szemben a feladójegyzékek használatánál miért hoztak enyhítést, megállapíthatjuk, hogy ennek oka az egyes küldemények felvételénél időközben elrendelt kezelési egyszerűsítésekkel van összefüggésben.

A feladójegyzék szerepe, amint már fentebb említettük, kettős: egyrészt a felvétel gyorsítása, másrészt a közönség megvárakoztatásának a lehető kiküszöbölése. Ezt a célt a posta, a tömeges feladásoknál a feladójegyzék rendszeresítésével teljesen elérte. A posta a feladójegyzék kezelése terén az idők folyamán mindazokat a változtatásokat és kiterjesztéseket, amelyekre a szolgálat érdekében szükség volt, megtette. A feladójegyzék használata terén tehát az utóbbi időben már csak a feladójegyzékkel feladásra kerülő küldemények darabszámának a megállapításában történt változás. Egyébként a feladójegyzék rendeltetése és kiállítása változatlan maradt. A feladójegyzék rendeltetését illetőleg változással a jövőben sem számolhatunk, mert a feladójegyzék rendeltetése mindig egy és ugyanaz, nevezetesen a feladóvevény pótlása. Viszont a feladójegyzék kiállításánál egyrészt időközben az egyenként feladott küldeményeknél történt kezelési változásokra, másrészt a racionalizálási szempontokra bizonyos mérvű változásnak még meg van a lehetősége. Mielőtt azonban erre rátérnénk, foglalkoznunk kell az egyes (nem tömegesen feladott) küldemények felvételével kapcsolatban az időközi változások során előállt helyzettel.

A posta felvételi szolgálatának zavartalan ellátását ugyanis nemcsak a tömeges feladások, hanem az egyenként feladásra kerülő küldemények forgalmának állandó emelkedése is kérdésessé tette, s így a postának megoldást kellett keresnie arra, hogy az egyes küldemények feladása okozta torlódásokat miként küszöbölje ki, illetőleg a küldemények feladását miként könnyítse meg.

Ezt egyrészt akként oldotta meg, hogy a feladóvevények kiállítását általában a feladó kötelességévé tette, másrészt, hogy felvett küldemények könyvelésénél egyszerűsítéseket vezetett be. Ezek az egyszerűsítések különösen a belföldre szóló csomagok és bárhova szóló ajánlott levelek felvételénél voltak jelentősek.

A P. R. T. 1927. évi 50. számában megjelent 11.809/1927. számú rendelet a belföldi forgalomban váltott sommás, betét- és kézicsomagokhoz ragszamos és feladóvevényyszelvényes szállítóleveleket rendszeresített. E rendelet szerint a feladó a szállítólevél kiállításával egyidejűleg a feladóvevényt is kiállítja. A posta tehát mentesült a feladóvevény kiállításával járó munkától. A feladóvevény kiállításának a feladókra való áthárításával azonban a felvétel gyorsításának a kérdése

még nem oldódott volna teljesen meg, mert az egyes küldeményeket még mindig összes adataikkal könyvelni is kellett. Tehát a könyvelésnél is egyszerűsítéseket kellett keresni. Ezt a kérdést is megoldották azzal, hogy a belföldre szóló sommáscsomagok felvételénél a felvevőkönyvet megszüntették és a helyette rendszeresített „Felvevőjegyzékbe” a feladott csomagokat többé nem az összes adatokkal (cím, rendeltési hely, súly stb.), hanem csupán a ragszámmal és a bérmentesített, illetve bérmentetlen feladást jelző „b”, illetőleg „p” betűvel tartották nyilván. Természetesen ezzel az egyszerű eljárással az egyenként feladott csomagok könyvelése sokkal rövidebb idő alatt történt, mint a múltban.

Az egyenként feladott küldemények felvételének gyorsítására azonban nemcsak a csomagoknál, hanem az ajánlott küldeményeknél is szükség volt. Éppen ezért a posta a csomagoknál szerzett tapasztalatok alapján az ajánlott küldemények felvételének egyszerűsítését is vizsgálat tárgyává tette. Kísérletképpen a posta először a kincstári és kincstári postahivatalok székhelyén működő postamesteri hivataloknál vezette be azt az eljárást, hogy a feladók ajánlott küldeményeikhez feladás előtt a postahivatalokban ingyen kapható feladóvevényt állítsanak ki és az ajánlott küldeményeiket a kiállított feladóvevényvel adják át a felvevő tisztviselőnek. (L.: a P. R. T. 1929. évi 10. számában megjelent 53.503/1929. sz. rendeletet.)

Az ajánlott leveleknek a feladó által előre kiállított feladóvevényekkel való postára adása a gyakorlatban jól bevált és ezért a posta ezt az eljárási módot a P. R. T. 1930. évi. 14. számában közzétett 68.133/1930. sz. rendelettel minden postahivatalnál történő feladásra kötelezővé tette.

Az ajánlott leveleknek feladó által előre kiállított feladóvevényekkel való postára adásával együtt járt a felvett ajánlott küldemények könyvelésének a megváltoztatása is. A változás itt nagyobb volt, mint a csomagoknál, mert az ajánlott küldeményeknek a felvételkor való egyenkénti nyilvántartása, illetőleg könyvelése teljesen megszűnt. A felvett ajánlott küldeményeket ugyanis csupán a felvételnél felhasznált ajánlási ragszámok egyenlegszerű nyilvántartásával veszik számba.

Az előadottak után nyilvánvaló, hogy az egyenként feladott csomag és ajánlott küldemények feladásánál életbeléptetett nagymérvű egyszerűsítések után a postának a feladójegyzékek használatára vonatkozó szabályait is enyhítenie kellett. Mert tévedés volna azt hinni, hogy a feladójegyzék szerepe az egyes küldemények feladásának a megköny-

nyítésével megszűnt. Az egyes feladásoknál ugyanis a külön kiállított feladóvevény adatainak a küldeménnyel való egyeztetése, valamint minden egyes feladóvevénynek a felvevőtisztviselő aláírásával és keletbélyegzőjével való ellátása még mindig több munkával jár, mint a feladójegyzékbe foglalt küldemények adatainak felülvizsgálása, a feladójegyzék lezárása, továbbá a felvevő aláírásával és keletbélyegzővel való ellátása. Azonkívül a csomagok könyvelésénél a feladójegyzék használatával még mindig könnyebb a nyilvántartás, mint az egyes küldeményeknél, mert az egyes küldeményeknek a ragszámát a felvevőjegyzékbe mind be kell írni, ellenben a feladójegyzékkel feladott csomagoknál csak az első és az utolsó ragszámot. Az ajánlott leveleknél, akár egyes, akár tömeges feladásról is van szó, tulajdonképpen könyvelésről ma már nem beszélhetünk, mert az ajánlott levelek nyilvántartása csupán a felhasznált ragszámok egyenlegezéséből áll.

Amint az előadottakból látjuk, az egyes küldemények feladásánál bevezetett újítások a belföldre szóló csomagok könyvelését igen egyszerűvé tették, az ajánlott küldeményeknél pedig úgyszólván megszüntették. Ezek az egyszerűsítések a tömeges (feladójegyzékes) feladás könyvelésénél változást nem jelentettek és a feladójegyzék kiállításánál sem történt változás. Amint már fentebb említettem, a feladókna a feladójegyzéket két teljesen egyező példányban kell kiállítani, még pedig azért, mert az egyik példány feladóvevényül, a másik pedig felvevőkönyvül szolgál. A feladójegyzék feladóvevényül szolgáló példányának természetesen a küldemény összes adatait kell tartalmaznia. A második példánynak ellenben tulajdonképpen csak azokat az adatokat kellene tartalmaznia, mint amilyen adatokra a könyvelés szempontjából szükség van. Ma ugyanis az a helyzet, hogy a szóbanforgó küldeményeknél az egyes feladásokat csak ragszám szerint, a tömeges (feladójegyzékes) feladásokat pedig tételesen tartják nyilván. Minthogy a posta az egyenkint feladott belföldre szóló csomagoknál és a bárhová szóló ajánlott levelek felvételénél a tételes nyilvántartást megszüntette, nem indokolt ugyan e küldemények csoportos feladásánál a tételes nyilvántartás fenntartása. Éppen ezért felesleges a feladójegyzék második példányán a küldemények összes adatait felvenni, hanem elégséges volna a ragszámok és a bérmentesítési adatok feltüntetése. Miután a posta a gyakorlatban ma már nem helyez súlyt a sommásan kezelt csomagok és ajánlott küldemények minden adatának a felvételtől kezdődő tételes nyilvántartására, önkéntelenül előtérbe tolu az a kérdés, vajjon időszerű-e ma a sommás könyvelt küldemények tömeges feladásánál

használt feladójegyzék másolati, tehát két példányban való kiállításához még mindig ragaszkodni akkor, amikor az egyenként feladott számos csomagoknál és ajánlott küldemények felvételénél a magyar posta a küldemények adatainak részletes nyilvántartásáról ma már lemondott. Amely pillanatban a kérdésre igennel felelünk, megnyílik a lehetőség a feladójegyzékkel történő tömeges feladás eljárásának folytatásos egyszerűsítésére.

A közvetett postai kézbesítés jogi természete.

Irta: Dr. TORDY GÉZA, m. kir. postasegédtitkár, ügyész.

La nature juridique de la remise postale indirecte. Par M. le Dr. GÉZA TORDY, Aide-Secrétaire de poste dans le service contentieux. Il s'agit d'une remise indirecte lorsqu'un envoi est livré — par un motif quelconque et sans autorisation, expresse du destinataire — à une tierce personne étant en rapport avec le destinataire. La question se pose à savoir si la personne prenant livraison de l'envoi doit être considérée comme mandataire de la poste ou bien comme fondé de pouvoir du destinataire. Pour pouvoir répondre à cette question, l'auteur esquisse la discrimination juridique entre un mandat et une autorisation. De son avis, la personne en cause devrait être regardée comme le fondé de pouvoir présumé du destinataire. Elle est la représentante de celui-ci. En vue de faire ressortir mieux la qualité du réceptionnaire de l'envoi et sa responsabilité, il y aurait lieu d'apporter quelques modifications dans les dispositions respectives du Règlement postal.

A postára szállítás végett feladott küldemények kézbesítésének különféle módjait és feltételeit a Postaüzleti Szabályzat III. része állapítja meg. A Postaüzleti Szabályzatnak ez a része két szakaszra oszlik. Az első szakasz a kézbesítésre vonatkozó általános rendelkezéseket tartalmazza, míg a második szakasz a különleges kézbesítés eseteit és az azokra vonatkozó kézbesítési szabályokat öleli fel. A közvetett kézbesítés az általános jellegű kézbesítéssel szemben különleges kézbesítési mód s így ennek a kézbesítési módnak feltételeit a Postaüzleti Szabályzat a III. résznek második szakaszában tárgyalja.

A Postaüzleti Szabályzat 93. §. 1. pontja szerint a közvetett kézbesítésnek az a lényege, hogy olyan esetekben, amikor a címzett különleges helyzete vagy egyéb körülmények miatt a rendes kézbesítés ne-

hézségekbe ütközik, a posta — hacsak a címzett a kézbesítés ilyen módja ellen írásban nem tiltakozik, — külön meghatalmazás nélkül a címzett helyett a címzettel bizonyos vonatkozásban lévő személynek kézbesít, aki a küldeményeknek a címzethez való juttatását felelősséggel vállalja.

A Postaüzleti Szabályzatnak ebből a rendelkezéséből, továbbá az idézett paragrafus 3. pontjában foglalt abból a szabályból, hogy „Ha a közvetett kézbesítést magánszemélyek végzik, a posta megítélésétől függ, hogy azt biztosíték letételéhez kösse“, végül az 5. pont c) 2. bekezdésében használt „közvetett kézbesítésre kijelölt megbízott“ kifejezésből arra lehet következtetést levonni, hogy a közvetett kézbesítést teljesített személy nem a címzett meghatalmazottja, hanem a posta megbízottja.

Ezt a következtetési módot alátámasztani látszik a Postakezelési Utasítás 118. §. 14. pontjának az a rendelkezése is, hogy a posta kézbesítőkönyv vezetésére kötelezi a közvetítést ellátó személyt és azt időnként ellenőrzi.

E rendelkezésekben foglaltak alapján tett megállapítást lerontani alkalmas a Postaüzleti Szabályzat 93. §. 2. pontjában foglalt az az intézkedés, hogy a posta felelőssége a közvetve kézbesített küldeményekért megszűnik, mihelyt a küldeményt a közvetítésre jogosult személynek kézbesítette. Ennek a személynek a hibájából vagy mulasztásából eredő károkért a posta csak annyiban ad kártérítést, amennyiben az illetőtől azt behajtani sikerül. E célból azonban a posta pert indítani nem köteles. Ha ezt a rendelkezést önmagában szemléljük, akkor arra a következtetésre kell jutnunk a fentebb tett megállapítással szemben, hogy a közvetett kézbesítést ellátó személy nem a postának megbízottja, hanem a címzettnek a meghatalmazottja.

Tekintettel arra, hogy az ismertetett postai jogszabályok egymásnak ellentmondó jogi következtetésekre nyújthatnak alapot, mindenké előtt indokoltnak látszik annak a kérdésnek a tisztázása, hogy a megbízás és meghatalmazás között milyen jogi különbségek állanak fenn.

A megbízás — a Magánjogi Törvényjavaslat 1610. §-a szerint — olyan szerződés, amelynél fogva az egyik fél (megbízott) arra kötelezi magát a másik féllal (a megbízóval) szemben, hogy a reá bízott ügyet ellátja.

Ezzel szemben a meghatalmazás a meghatalmazó egyoldalú jognyilatkozata, mellyel arra nyer jogot a meghatalmazott, hogy valamely

jogi hatással járó ténykedést a meghatalmazó nevében és részére elvégezzék.

E rendelkezésekből nyilvánvaló, hogy különbség áll fenn a megbízás és meghatalmazás között azok létrejövetele tekintetében. Míg a megbízás szerződés, addig a meghatalmazás harmadik személyhez intézett egyoldalú jognyilatkozat. Különbség van továbbá a képviseleti jog terjedelme tekintetében is. A megbízás ugyanis csak ügyre vonatkozhat, míg ellenben a meghatalmazás jogügylet kötésére irányul. A megbízás szerződéses jellegéből következik végül, hogy a megbízott kötelezettséget vállal a ténykedésre, a meghatalmazott' azonban csak jogot nyer erre; a megbízást el kell vállalni, a meghatalmazáshoz ez nem szükséges.

Ezek előrebocsátása után reátérek annak a kérdésnek a vizsgálatára, hogy külön-külön mily módosítása, illetve kiegészítése látszik indokoltnak az ismertetett jogszabályoknak abból a célból, hogy a felhozott kétségek eloszthatók legyenek.

A kérdés megoldásánál a m. kir. posta felelősségéből kell kiindulni. Ha a jogszabályalkotónak az az elgondolása, hogy közvetett kézbesítés esetén a m. kir. posta kártérítési felelőssége csak abban az esetben szűnjék meg, ha a címzett a közvetett kézbesítőtől a küldeményt átvette, ebben az esetben a Postaüzleti Szabályzat 93. §. 2. pontjában foglalt rendelkezés helyébe ilyen irányú intézkedést kellene felvenni, ugyanezen szakasz 2. mondatában pedig „külön meghatalmazás nélkül is“ szavak helyébe „külön megbízása nélkül is“ szavakat kellene írni.

A Postaüzleti Szabályzat ilyen irányú módosítása, illetve kiegészítése esetén a közvetítést végző személy a posta megbízottjává válik, mert az olyan tevékenységet lát el, amely a postai szállításhoz tartozik és így azt — a közvetítést végző személy beiktatásának hiányában — a m. kir. postának kellene elvégezni. Ilyen jogi elrendezés mellett a posta és a közvetítésre vállalkozó személy között kétoldalú szerződés jönne létre. E szerződés csak a posta és a közvetítésre vállalkozó személy belső jogviszonyát szabályozná, míg ellenben a posta szolgálatait igénybevevő harmadik személyekre kihatással nem volna. E mellett az álláspont mellett elhagyható lenne a Postaüzleti Szabályzat 93. §. 1. pontjának az a rendelkezése is, hogy a címzett a kézbesítés közvetett módja ellen írásban tiltakozhat, ez a rendelkezés ugyanis elvesztené jogi jelentőségét azáltal, hogy a posta felelőssége a közvetve kézbesítendő küldeményeknél csak a kézbesítés befejezése után szűnik meg.

A jogszabályalkotónak — nézetem szerint — nem lehetett az az elgondolása, hogy közvetett kézbesítés esetén a posta kártérítési felelősségének mértékét kiterjesztően alkalmazza. Ezt a megállapítást arra alapítom, hogy a Postaüzleti Szabályzat 93. §-ának 1. pontja „meghatalmazás” kifejezést használ és a posta felelősségét a 2. pontban ennek megfelelően, vagyis úgy szabályozza, hogy a közvetve kézbesített küldeményekért a felelősség csak addig áll fenn, míg a küldeményeket a közvetítésre jogosult személynek a posta nem kézbesítette. Ezekből a rendelkezésekből azt a következtetést látom helytállónak, hogy a közvetítést végző személyt külön meghatalmazás nélkül is a címzett meghatalmazottjának kell tekinteni, vagyis a közvetítést végző személy a címzett vélelmezett meghatalmazottja.

Jogszabályaink az élet parancsoló szükségessége folytán nem egy esetben ismerik el a vélelmezett meghatalmazott fogalmának a szükségességét, sőt a Postaüzleti Szabályzat más helyén is találkozunk e jogi vélelemmel. Így a postaküldemények kézbesítéséről rendelkező 66. §. 4. pontjának is ez az alapja. Nevezetesen ez az üzletszabályzati rendelkezés nyilván e vélelem alapján, — külön meghatalmazás nélkül — a címzett felnőtt házanépének, lakásadójának, sőt házmesterének rendeli kézbesíteni a címzett küldeményeit s a kézbesítésnek ez a módja olyan hatállyal bír, mintha a kézbesítés a címzett kezeihez történt volna.

Annak a nézetemnek ismételt hangoztatása mellett, hogy a közvetett kézbesítés esetén a kézbesítést teljesítő személy meghatalmazotti minőségéből kell kiindulni, a továbbiakban reá kívánok mutatni arra, hogy ily álláspont mellett a postai jogszabályok milyen módosítása, illetve kiegészítése látszana célszerűnek.

Ha a közvetítő személyt a címzett vélelmezett meghatalmazottjának tekintjük, a Postaüzleti Szabályzat 93. §. 1. pontjában foglalt azt a rendelkezést, mely szerint a vélelmezett meghatalmazottnak felelősséget kell vállalnia a küldeményeknek a címzethez való juttatásáért, el kellett hagyni, mivel a közvetítő személy jogellenes magatartásából eredőleg a címzettet érő kár csak a vélelmezett meghatalmazottal szemben érvényesíthető. Ugyanebből az okból el kellene hagyni a Postaüzleti Szabályzat 93. §. 2. pont 2. mondatát, valamint a 3. pontot is. Az 5. c) pont 2. bekezdésében „megbízott” szó helyébe „személy (alkalmazott)” szót kellene írni, az e) pont után pedig új bekezdésként a következő szöveget kellene felvenni: „A c)—e) pontokban felsorolt esetekben annak a személynek (alkalmazottnak) kell kézbesíteni, akit az ott felsorolt intézetek, intézmények, vállalatok stb. erre

hivatott szerve a közvetett kézbesítésre kijelölt". Végül gondoskodni kellene arról is, hogy a Postakezelési Utasításnak a közvetett kézbesítéssel kapcsolatos rendelkezései, a Postaüzleti Szabályzat javasolt irányú módosítása, illetve kiegészítése esetén azzal összhangba hozassanak.

Az általam javasolt módosításokkal, illetve kiegészítésekkel kapcsolatban nem lesz érdektelen azt a kérdést vizsgálni, hogy a közvetett kézbesítésnek jogszabály által vélelmezett meghatalmazás alapján való megoldása milyen jogi következményeket rejt magában.

Jogszabály az, hogy aki mint másnak képviselője, ennek nevében képviseleti jogának határai között ügyletet köt, abból a képviselt lesz jogositva és kötelezve. (Magánjogi Törvényjavaslat 1021. §.) A vélelmezett meghatalmazott is képviselő, mégpedig — az általam képviselt álláspont mellett — a címzett képviselője s erre nézve vélelmet a Postaüzleti Szabályzatnak javasolt szövegű módosítása, illetve kiegészítése állapítana meg. A vélelmezett meghatalmazottra a képviseleti jogkörén belül azok a szabályok nyernek alkalmazást, amelyek a meghatalmazottra irányadók.

Eme megállapítások mellett mindenekelőtt azt kell tekintetbe venni, hogy a javasolt irányú módosítás, illetve kiegészítés esetén a közvetett kézbesítésre vonatkozó vélelem milyen terjedelmű.

A vélelem két irányban állíthatnák fel. Egyrészt vélelmezhetnék a meghatalmazás ténye, másrészt pedig a vélelmezett meghatalmazottnak a személye.

Ami a meghatalmazás tényét illeti, erre nézve a Postaüzleti Szabályzat azt a vélelmet állítaná fel, hogy a vélelmezett meghatalmazás alapján történő kézbesítés lényegében a címzett ezirányú akarata vezethető vissza. Abban az esetben ugyanis, ha a címzett akarata e vélelemtől eltér, a javasolt irányú intézkedés módot nyújtana arra, hogy a címzett az előbb említett vélelmet írásbeli tiltakozásával leronthassa.

Más vonatkozásban már fentebb reámutattam arra, hogy a Postaüzleti Szabályzatban nem lenne egyedülálló a jogszabály útján megállapítani javasolt vélelem. Az itt tárgyalt kérdéssel kapcsolatban ezúttal a Postaüzleti Szabályzat 66. §. 16. a) pontjának 2. mondatában foglalt rendelkezésre utalok, mely szerint a serdültkorúnak, valamint az önálló kereseti foglalkozást űző kiskorúnak a címére érkezett postai küldeményeket azok kezeihez lehet kézbesíteni, hacsak a törvényes képviselő ez ellen írásban nem tiltakozik.

A Postaüzleti Szabályzat általam javasolt módosítása, illetve kiegészítése esetén azonban nemcsak a meghatalmazás ténye, hanem a